

Szkitákkal a Sötétség ellen

**A MAGYAROK
XI. VILÁGKONGRESSZUSA**

V.

***Őseink nyomában*
Őstörténeti konferencia**

2024. AUGUSZTUS 15 -20.

© Magyarok Világszövetsége a teljes könyvre
©A szerzők, a maguk dolgozatára

A Magyarok XI. Világkongresszusa

V.

Őseink nyomában című
Őstörténeti konferencia

Elnökség:

Dr. Bakay Kornél

Szerkesztés és korrektúra:

Bognár Ferenc

Nyomdai előkészítés:

Lőrincz Kata

Felelős kiadó:

Patrubány Miklós, a Magyarok Világszövetségének elnöke

ISBN 978-615-5672-28-6

Kiadja a Magyarok Világszövetsége
Budapest, 2024.

Készült a Pannónia Print Nyomdában

Szkitákkal a Sötétség ellen

A MAGYAROK XI. VILÁGKONGRESSZUSA

V.

**Őseink nyomában
Őstörténeti konferencia**

2024. AUGUSZTUS 15 -20.

SZKÍTÁKKAL A SÖTÉTSÉG ELLEN

Egy új, más világot akarunk!*

COVID-, WHO-, 5G-, Chemtrail- és kamatmenteset, adósság elengedést és újracsztást

Azokat keressük,
akik számára
fontosabb

*az igazság a jólétnél,
a tisztesség a sikernél,
a méltányosság a haladásnál.*

Igazság, Tisztesség, Méltányosság

Magyarok XI. Világkongresszusa
2024. augusztus 15–20. – Budapest – Ópusztaszer

Tel.: +36-1-485-4060, +36-1-267-4510

E-mail: mvsz@mvsz.hu, Web: www.mvsz.info, www.mxivk.info

* Amikor 1823. november 3-án Temesváron megalkotta a nem-euklideszi geometriát, Bolyai János így fogalmazott: „A semmiből egy új, más világot teremtettem.”

Tartalomjegyzék

Patrubány Miklós:

Szkítákkal a sötétség ellen, MXIVK-a, Alapvetés7

Dr. Bakay Kornél:

Őseink nyomában11

Dr. Aradi Éva:

A szakák: az Ázsiai Szkíták13

Dr. Diószegi György Antal:

Archeogenetika és archeogénusz: a szkíta-hun-magyar azonosság évezrdeken átívelő öröksége a XV. századi görög műveltség korszakáig25

Pályáíve52

Halasy-Nagy Endre:

Az elhallgattatott Kőrösi Csoma Sándor75

Pályáíve87

Király B. Izabella:

Figyelemfelhívás őshonosságunk elméletének vizsgálatára89

Pályáíve95

Dr. Mandics György:

A rováskronika hozadéka a magyar őstörténetírás számára55

Tömörítvénye72

Pályáíve73

Makoldi Miklós:

A sztyeppei lovasnépek és a Kárpát-medence kapcsolata - avagy hazánk geopolitikai jelentősége a ló házasításától az Árpád-korig97

Tömörítvénye121

SZKÍTÁKKAL A SÖTÉTSÉG ELLEN

Egy új, más világot akarunk!*

COVID-, WHO-, 5G-, Chemtrail- és kamatmenteset, adósság elengedést és újjraosztást

Igazság, Tisztesség, Méltányosság

Azokat keressük,
akik számára
fontosabb

*az igazság a jólétnél,
a tisztesség a sikernél,
a méltányosság a haladásnál.*

Magyarok XI. Világkongresszusa
2024. augusztus 15–20. – Budapest – Ópusztaszer

Tel.: +36-1-485-4060, +36-1-267-4510

E-mail: mvsz@mvsz.hu, Web: www.mvsz.info, www.mxvkvk.info

* Amikor 1823. november 3-án Temesváron megalkotta a nem-euklideszi geometriát, Bolyai János így fogalmazott: „A semmiből egy új, más világot teremtettem.”

Patrubány Miklós

a Magyarok Világszövetségének elnöke

Szkitákkal a Sötétség ellen Magyarok XI. Világkongresszusa Alapvetés

Az emberiség túl van eddigi ismert történelmének legkörmönfontabb népir-tási kísérletén¹, a XX. század ötvenmillió áldozatot követelő két világhábo-rúján, és túl van a Krisztus Urunk születése óta eltelt két évezred legnagyobb szervezett rablási kísérletén², a kommunizmuson. És bár szeretne túl lenni az embertelen ideológiákon is, de annak egyik legpusztítóbb változata, a fasiz-mus, az embert testi létében pusztító *covid*³ és szellemi mivoltában sorvasztó **politikai korrektség** köntösében mindennapjainak részévé vált.

További fenyegetésként napjainkban is világszerte dúlnak a háborúk, amelyek közül az Európában és a Közel-Keleten zajlók különleges veszélyt jelentenek, hiszen bármelyik pillanatban az egész Föld elpusztítását hozó atomháborúk-ká fajulhatnak. Baljósan egészítik ki napjaink világának a képét az államokat is gúzsba kötő adóssághegyek és az egész társadalmi osztályokat felszámoló devizahiteles banki „játékok”. A WHO nyílt, világdiktatúrára való törekvése, amelynek megvalósítása érdekében folytatódó világjárványokkal fenyegetik az emberiséget, már kendőzetlenül mutatja a fájdalmas jövőt. A Föld egészét érintő, az emberi életet csírájában is kikezdő Chemtrail, 5-, 6-, 7G frekvenciák és az emberi gének ember általi módosítása, a mesterséges intelligenciával

1 Tomás Garrigue Masaryk, Csehszlovákia első köztársasági elnöke A világforradalom 1914-1918 című, 1925-ben cseh nyelven megjelent könyvében – a titokban szervezkedők igazi szándékairól árulkodóan –, mérhetetlen ciniz-mussal az emberiség egységének megteremtésére tett kísérletnek nevezte a közel húszmillió áldozatot követelő első világháborús népirtást.

2 Rácz Sándor, az 1956-os Nagy-budapesti Központi Munkástanács elnöke, a Magyarok Világszövetségének örökös tiszteletbeli elnöke, 2012-ben, a Magyarok VIII. Világkongresszusa keretében megtartott előadásában Marx Károly 1948-ban Londonban közzétett Kommunista kiáltványát az emberiség legnagyobb szervezett rablására szólító felhívásának nevezte, amely rablás a Szovjetunió létrehozásával vette kezdetét, és a kommunizmus bukását követő privatizációig tartott.

3 A Magyarok X. Világkongresszusa részletes vita után, 2021. augusztus 20-án elfogadott Záró-nyilatkozata már címében is magáért beszél, ekként – A Szent Korona erejével: Harc a COVID-fasizmus ellen.

kiegészülve együttesen a *Sötétséget* hozzák az Isten teremtette világra. A teljes digitális rabszolgaság kialakításához már csak a digitális pénz általánossá és kötelezővé tétele hiányzik.

A Magyarok Világszövetsége szemléletében ez a végidőket idéző állapot két egymással szembenálló erkölcs életre-halára vívott harcának következménye, amely nem több mint négyezer, és nem kevesebb mint háromezer éve dúl. Az Özönvíztől Babel tornyának építéséig számított évezredekkel a szkíták uralta világgént tartja számon a történetírás. Azon szkítákét, akiket mind az egyiptomiak, mind az évezredekkel későbbi görögök a világ legrégebbi nemzeteként ismertek el. Ez volt az a világ, amelyben az emberi viszonyokat a *szeretet* uralta. Ez az a világ, amelyben a bűn alig létezett, hiszen a legnagyobb bűn a hazugság volt, lévén, hogy annál súlyosabb bűnök elképzelhetetlenek voltak. Ezt az erkölcsi rendet mintegy három és félezer évvel ezelőtt kikezdte egy másik erkölcsű világ, az érdekeknek alárendelt erkölcs világa. E második szerint érdekük érvényesítéséért a felek számára minden eszköz bevetése megengedetté vált. A hazugságtól, lopáson, a rabláson, a gyilkosságon át a népirtásig. E két erkölcsi rend harcában a zászló szinte folyamatosan az utóbbinak állt. A viaskodás fő stációin – a szkíta világ utáni görög, majd az abból kinövő római civilizációtól napjaink *Pax Americana* világáig – a világ erkölcsi rendjének fokozatos leépülése tetten érhető. Úgy ítéljük meg, hogy ezt a zuhanást, csakis a szkíta világ erkölcsének és értékeinek a helyreállítása állíthatja meg. A magyarság mai erkölcsi zuhanása, amely a nemzethalál árnyékát is elővetíti, nem független a világ erkölcsének leépülésétől, és csakis ezekkel az eszközökkel fékezhető meg. Ezért fordultunk szkíta eleink világa felé.

Segítette e folyamatot a Zürichben élt 1956-os menekült, Dr. Borsos Lajos, aki évtizedeken keresztül kutatta a 30-40.000 évvel ezelőtti világot uraló női istenek eltűnésének okait, mígnem 2016-ban, a Magyarok IX. Világkongresszusa munkálatain – ahol Ő maga is előadó volt –, kutatásainak témáját is módosító, döntő felismerésre jutott. Ezt követően született meg az azóta elhunyt szerző paradigmaváltó erejű, német nyelvű könyve, amelynek címe: *Das Neue Testament, das Vermächtnis der Skythen*, vagyis: *Az Újszövetség, a szkíták hagyatéka*.

Amint az már a Magyarok Világkongresszusa életében bevett szokássá vált, ilyenkor számos, egyidejűleg zajló konferencia működik a cél irányában közre, idén is 8-10 konferenciára számíthatunk majd. Ezek között – mint mindig –

lesz östörténeti, a magyar nyelvnek és a magyar írásnak, a magyar nemzet testi és szellemi egészségének szentelt konferencia. De lesz az idén először a *pénznek*, szentelt tanácskozás is, hiszen, ott szerepel a Világkongresszus alcímében, hogy egy olyan *új, más világot* akarunk, amelyben a pénz kamatmentes, amelyben elengedik a teljesíthetetlené váló adósságokat, amelyben megtörténik az erőforrásoknak az egyes társadalmakon belüli újraosztása. Fontos, hogy e konferencia elnöke és társelnöke, *Drábik János* és *Varga István* közös elhatározással ezt a konferencia-címet választotta: *Tiszta pénzzel az új erkölcsért*. Az pedig kegyelmi ajándék, hogy az értekezlet alapvetése Jézus Urunkkal indít, aki eljövetelekor jubileumi évet is követelt kora emberisége számára¹ azaz a fél évszázadonkénti adósság elengedést úgy, ahogy az akkor már évezredek óta szokás volt Egyiptomban és Sumér, azaz Magar földön.

Az is nyilvánvalóvá vált, hogy a magyar nemzet *Élet, vagy halál*² -viadala immár pusztán magyar nemzetünk kebelén belül nem vívható meg. Mi ehhez akkor is kevesek lennénk, ha a mai magyar nemzet és állama egy emberként fogna össze. Ki kellett tehát terjesztenünk kezdeményezésünket mindazon népek, nemzetek, országok és emberek irányába, akik hajlandók egymással a szkíta értékek és erkölcsök érvényesítéséért velünk, magyarokkal összefogni.

Ezért döntött úgy az MVSZ Elnöksége és Küldöttgyűlése, hogy a **Szkitákkal a Sötétség** ellen címmel hívja össze a Magyarok XI. Világkongresszusát. Alcíme pedig: **Egy új, más világot³ akarunk! Covid-, WHO-, 5G és kamatmenteset, adósság elengedést és újraosztást.**

2018-ban, a Magyarok Világszövetsége alapításának 80. évfordulóján ülésező rendkívüli Küldöttgyűlés üzenetet fogalmazott meg a világ magyarságához, Európához, a nagyvilághoz, valamint rokon népeinkhez. Ez utóbbiakat így szólította meg: „És ha nem hasonlít sem nyelvünk, sem alkatunk, sem bőrünk színe, és akár hitünk sem, de mi mégis rokonok vagyunk, mert számunkra

fontosabb az **igazság**, mint a *jólét*,
fontosabb a **tisztesség**, mint a *siker*,
fontosabb a **méltányosság**, mint a *haladás*.”

1 Michael Hudson – ...and forgive them their debts: Lending, Foreclosure and Redemption from the Bronze Age Finance to the Jubilee Year (Tyranny of Debt) – A Financial Times szerint 2018 legjobb közgazdasági könyve.

2 Petőfi Sándor versének címe, amely a Magyarok IX. Világkongresszusának (2016) is címe lett.

3 Amikor 1823. november 3-án Temesváron megalkotta a nem-euklideszi geometriát, Bolyai János így fogalmazott „A semmiből egy új, más világot teremtettem.”

Biztosak vagyunk, hogy sokan, nagyon sokan vannak, akik így élnek, vagy így szeretnének élni. Sok nép, és sok nemzet fiai, lányai ők. Nekünk, magyaroknak azonban többletfelelősségünk van, hiszen már 2012-ben megállapította, és ki mondta a Magyarok VIII. Világkongresszusa, amikor megfogalmazta és három napon keresztül zajló 36 előadás egybevetése alapján elfogadta a Magyar Nemzet új meghatározását¹, amelynek első érdemi mondata így fogalmaz: „A magyarság az a rejtélyes módon megmaradt nép, amely őrzi egy, a görög-római civilizáció előtti, jelentős civilizáció nyelvét...” – vagyis a szkíták nyelvét. Hívunk ezért mindenkit, aki részes akar lenni, hisz

Velünk a Jóisten!

Budapest, 2024. Boldog Őzséb napjához igazodva

Patrubány Miklós István Ádám,
a Magyarok Világszövetségének elnöke

¹ A MAGYAR NEMZET – A nemzet új meghatározása, avagy a nemzet új, magyar meghatározása – A Magyarok VIII. Világkongresszusa I. – Budapest, 2012, ISBN 978-963-8810-8-1

Dr. Bakay Kornél

az *Őseink nyomában* című őstörténeti konferencia tb. elnöke

Őseink nyomában

Több ezer éves múltunk során szakadatlanul és folytonosan küzdenünk kellett azért, hogy a Kárpát-medence a miénk legyen, hogy ezt a csodálatos Földet ne tudják egészen elvenni tőlünk, hogy népünket ne tudják megtizedelni vagy egészen kiirtani, hogy megmaradjon a magyar nemzet.

Mert mi a nemzet? Azonos földterület, azonos fajta, rokon eredet, közös le- származás, azonos nyelv, azonos vallás (néplélek) és erkölcs, érdekezésség és – nem utolsó sorban – közös múlt. Mert ugyan a múlt elmúlik (Vergangenheit), de a múlt képe bennünk meg kell maradjon, mert az a jövő kulcsa. A múlt tehát bennünk van, nyelvünkben, hagyományainkban, épített emlékeinkben, sírjainkban, gyászainkban, önbecsülésünkben, műveltségünkben.

A magyar Kelet népe, idegen test az indoeurópai népek tengerében és tudatában. Felfoghatatlan az az elvakult gyűlölet és dühödttámadás, amely az ázsiai népekhez tartozásunk miatt folyik ellenünk.

Történelmünket meghamisítják, ferdítésekkel torzítják. Ősi hagyományainkat gúnyolják, azt szeretnék, ha megtagadnánk a történelmünket. A szétszabdalt Haza birtoklása megroppant, mert a hajdani területi egység megszűnt. A keleti erkölcs és morál szerint a közösségi érdek mindig megelőzi az egyéni becsületet. Ez jellemezte a régieket már az őskortól kezdve, hiszen ez a terület az eurázsiai hatalmas sztyeppe szerves része volt.

Minden kor, minden nemzedék igyekszik újraértékelni a történelemtől alkotott képét. Mi is ezt tesszük immár 25-30 éve, mert a korábbi elmarasztaló és hamis képet szeretnénk valósra változtatni. Csak az igazság megmutatása gyógyít. Értékeinket szeretnénk megmutatni. 250 ezer népdalunkat, 9 ezer éves hangszereinket, egyedül álló táncművészetünket, ötvös csodáinkat és lovainkat. A magyar-kínai dallamazonosság és a magyar-mongol kvintváltás is azt mutatja, Keletről jöttünk. De ezt igazolják az archeogenetikai vizsgálatok is. A magyarság 90-95%-a europid, csak 5-10 %-a ázsiai típus. A mai magyarok 13 %-a egyenes leszármazottja a IX-X. századi honfoglalóknak.

Mi tiszta magyar nemzeti szellemben kívánunk dolgozni, elfogulatlan tárgyilagossággal. A résztvevőket pedig, gróf Teleki Pál szavaival, arra biztatjuk „*ne adjátok fel a magyarságotokat semmi veszéllyel szemben sem!*”

Dr. Aradi Éva:

A szakák: az Ázsiai Szkíták

Amint azt 2012-ben megjelent könyvemben, az Indoszkíták¹ című kötetben írtam, az indoszkíták az ázsiai szkíták leszármazottai, akiket a perzsák és az indusok is szaka, vagy *saka*, *sákya* néven említettek, de ugyanígy a görögök, elsősorban Hérodotosz is. Tehát nem a Fekete-tenger melléki szkítákról, vagy az Európában is megtelepedő törzseikről szolt a könyv, de mindhárom águk egységes kultúrával, harcmóddal rendelkezett, csak hódítási területeikben és a hódítás időpontjában tértek el egymástól. Hérodotosz szerint Kr.e. a 8. századtól jelennek meg a szkíták, és jelentős uralmukat egész Belső Ázsiában, majd attól délre és nyugatra feltételezi, de kétlem, hogy egy nép olyan híres újításokkal, mint az összetett íj, a lószerszámok közül: a vas zablá, a bőr nyereg és a bőrszíjból készített kengyel, csak minden előzmény nélkül megjelent a Kr.e. 8. században. Ekkor már lovas nép volt a törzsszövetség, nagyállat tartó, és egységes kézművességgel készített híres arany szobraik - a jellegzetes állatfigurák, a mesés szarvas ábrázolások – nyilván jóval előbb kialakultak. Az ázsiai szkíták az Altáj vidékéről indultak el, a szintén ázsiai lovas nomád nép és a szintén szkíta eredetű *jüeh-csik* támadása miatt és telepedtek le először az Isszik-köl tó mentén, kb. Kr.e. 160-ban, majd innen is tovább kellett menekülniük, s először a pártus birodalomba érkeztek, ahol előbb alávetett harcosok, majd a pártusok szövetségesei lettek. Ekkor indultak el a pártusok egy részével együtt, előbb az ókori Baktriát – ma Afganisztán – és később Tokarisztánt és a Wakhan völgyét² – ma Pakisztán nyugati és északi része - is elfoglalták. Ugyanakkor szövetségeseik, a pártusok meghódították az Indusfolyó deltáját és a delta vidék termékeny területét. Több dinasztiajuk volt, és a történelem a hódító szakákat *indoszkítáknak*, a pártusokat pedig *indopártusoknak* jegyzi.³

1 Aradi, Éva: Indoszkíták, Hun-Idea Kiadó, 2012, 12. old

2 Dr. Chattopadhyaya, Sudhakar: The Sakas in India (A szakák Indiában), Santiniketan, 1955, Vishwa Bharati, Preface, p. 2

3 Aradi, Éva: idézett mű 40-66 oldalak

Mind az indoszkítáknak, mind az indopártusoknak több dinasztijuk volt, az előbbieket Északi *Indoszakák* néven Kr.e. 80-tól Kr. u. 40-ig uralkodtak, az említett területeken kívül már Észak Indiában is, míg az utóbbiak Kr.e. 60-tól Kr.u. 50-ig, legalábbis ezen időpont után nincsenek róluk források. Érdekes azonban, hogy bukásuk után más néven néhány év, vagy legfeljebb egy évtized után mindkét törzsszövetség újjá alakult *Nyugati Ksatrapák* néven. Ezek több dinasztíát hoztak létre és egészen Kr.u. 399-ig uralkodtak India nyugati, észak-nyugati területein. Hogy rokonságban álltak a jüeh-csi törzsszövetségből alakult és uralomra került *kusán* néppel, jól megmutatkozik abból, hogy területeiket a kusánok nem foglalták el, beleértve *Udzsén (Ujjain)* fővárosukat. Hatalmukat Kr.u. a negyedik században India keleti részéről származó, megerősödő Gupta fejedelmek döntötték meg. Azonban India nyugati részén, elsősorban *Gudzsarát* államban máig fennmaradtak kulturális emlékeik és a források szerint ők adták a tartomány szaka neveit, melyek: *Kács, Kathiavar, Szaurástra*, de a források említik az ősi *Malvát*, mint a ksatrapák központját. Ez a terület a mai *Mewár*, fővárosa a szép *Udaypur*. Malvát még a híres kínai *Hszüen-Csang* is említi naplójában, melyet a nálandai egyetemen eltöltött 16 év után már Kínában írt, s a tartományról a legjobb véleménye volt. Nyelvük máig tisztázatlan, mint ahogy a szkítáké is. Az biztos, hogy érméiken görög írással, perzsa nyelven jelölik az uralkodókat és általános vélemény, hogy a szkíták iráni nyelven beszéltek, feltehetően az iráni nyelv észak-keleti dialektusát. Azonban nem ismerjük írásukat és eredeti nyelvüket. *Harmatta János* szerint saját ékírásuk volt, ezt a tokarisztáni ásatások alkalmával talált kőemlékek őrzik, melyeket még nem fejtettek meg.⁴ A hivatalos álláspont szerint a kaukázusi oszét és a dél-afganisztáni pástú őrizte meg leginkább a szkíták nyelvét.⁵ Az igaz, hogy a *mahaksatrapa* szó királyt, a *ksatrapa* pedig kormányzót, herceget jelent perzsa nyelven és a királyok neve a kezdetben szintén perzsa, később szanszkrit, vagy prákrit, bráhmí írással (az érméken).⁶ De mivel ezek a szkíta származású hódítók igen gyorsan átvették a meghódított kelet-iráni, baktriai, észak-indiai területek nyelvét, érméiken a görög hatás, Iránban az iráni, Indiában pedig a szanszkrit vagy prákrit nyelvek hatása érződik.⁷

4 Harmatta, János: „Languages and Literature in the Kushan Empire”, in History of Civilization of Central Asia, Vol. II. chapter 17. 1994, Unesco Publ. p.417

5 Bailey, H. W: Languages of the Saka in Handbuch der Orientalistik, I. Abt. 4 Bd., Leiden-Köln, 1958.

6 Aradi, Éva: idézett mű, 67 old.

7 Aradi, Éva: idézett mű, 33 old.

Bakay Kornél is kétségbe vonja a szkíták, szakák kizárólagosan használt iráni nyelvét: „egyetlen ókori forrás sem nevezi a szkítákat iráninak, sőt a perzsák maguk sem tekintették őket rokonaiknak.” Majd: „a szkíták nyelvét ugyan nem ismerjük, de kultúrájuk feltétlen a keleti lovas népek, a török nyelvű hunok, avarok, besenyők és nem utolsósorban a magyarok rokonaivá teszi őket.”⁸ A fentiekéről részletesen írtam *Indoszkíták* című könyvemben, de az alábbiak megértéséhez bevezetéképpen ismétetem indiai hódításukat. Hiszen ahogyan a magyarság is büszke *szittyá* eredetére, úgy az indiai történészek nem tagadják, hogy a nyugati, észak-nyugati tartományok lakosainak ereiben 50 %-ban szkíta-hun vér folyik.⁹ Mulchand Chauhan indiai professzor, aki a liverpooli egyetem tanára volt haláláig, kijelentette, hogy „*Ázsia legszkítább területe India észak-nyugati, nyugati része.*”¹⁰

A mai indiai történészek többsége pozitívan értékeli az indoszkítákat. A gréko-indusokkal, indo-pártusokkal és kusánokkal együtt új kultúrákat ismertettek meg az árja lakossággal, így kibővítették azok látókörét és lazítottak a szigorú ind hagyományok követésén. Hozzájárultak az elsősorban a nyugat felé irányuló tengeri kereskedelem kibővítéséhez, ezáltal az ország gazdasági fejlődéséhez. Több nagy kikötő létesült a nyugati partvidéken. De a Mathurán átvezető és Baktriába tartó kereskedelmi utat is jó ideig az indoszkíták felügyelték. A kereskedelem fellendítette a kézműipart és a mezőgazdaságot, ekkor alakultak a különböző céhek. Megállapítható, hogy az aranykornak nevezett Gupta kor gazdaságát az indoszkíták és a kusánok uralkodása alapozta meg Indiában.¹¹

A szkítákat (szakákat) több mai nép tartja ősének. Az indiai Mulchand Chauhan professzoron kívül a rádzsasztáni rádzsák, maharádzsák is őseiknek tartják az indoszkítákat, sok hagyományt megtartottak a mai napig.¹² Így a rádzsputok, a pandzsábi dzsátok, a gudzsarátiaiak, a thakurok (indiai nemesek - a tokhárok utódai), az abírok, vagy ahírok (az avarok utódnépe), a dahiják (a dahák utódnépe), a madrák (a médek utódnépe) a magadhiaiak és a magarok (méd mágusok).

8 Bakay Kornél: *Kik vagyunk? Honnan jöttünk?* Püski Kiadó, 2004, old.20.

9 Dr Radza Shékar Vjász udaypuri történész szóbeli közlése 2003-ban.6 Aradi, Éva: idézett mű, 67 old.

10 Mulchand Chauhan: *Scythic Origin of the Rajput Race*, Wikipedia, 2009.

11 S. Chattopadhyaya: *ibid.* pp. 82-83.

12 Mulchand Chauhan: „Scythic Origin of the Rajput Race”, in http://rajputana.htmlplanet.com/scy_raj/scy_raj.html. 1. old.

Ezen kívül néhány Gudzsarátban ma is élő nép, vagy törzs mind vagy egyenesen a szkítáktól, vagy a kusán-kidarita-heftalita szkíta utódnépektől származnak. Chauhan ezt történelmi és antropológiai tényekkel bizonyítja.¹³

Chauhan maga is rádzspu. Szerinte az is bizonyítja az utódnépek szkíta-kusán-heftalita származását, hogy az időszámítás előtt ezekről a népekről nem írtak az ősi védikus könyvek, tehát ezek ősei később érkezhettek Indiába és az indiai áráktól idegenek voltak. Több angol régészre, történészre hivatkozik, így Todra és Cunninghamra, akik ugyanezt a nézetet képviselték, kiegészítve azzal, hogy ezek a népek is Nap-vallásúak.¹⁴ Ezt a vallást és a Földanya tiszteletét még ma is tartják. Bár ősi templomaikat, például a rádzsasztáni Csittorban Siva templommá alakították az elmúlt századok során, de a főoltár még mindig a Napistené, ennek homlokán borostyánkőből ott fénylik a Nap szimbóluma. A Nap szekerét mindig hét ló húzza. Mind a hetes szám, mind a ló állandó jelképük. Chauhan külön említi Katiavart.¹⁵ Ez a terület ma is megvan India nyugati részén, Gudzsarát tartományban. A terület (és város) neve két ősi szkíta nép nevét őrzi: a kattikét és az avarokét. Az avarok egy része már a Nyugati Ksatrapák uralkodása alatt megérkezett Indiába, majd a nagy avar birodalomból (a mai Tibet feletti rész) csak később, a Kr. utáni 5-ik században a fehér hunokkal, azaz a heftalitákkal együtt, míg a harmadik csoport a heftaliták indiai veresége után csatlakozott hozzájuk, együtt sietve nyugat – Bizánc - felé az őket üldöző türk sereg elől. A már említett Gudzsarát tartomány pedig a nevét is egy szkíta utódnépről: a gudzsárokról, vagy gurdzsárokról kapta. Ők voltak mind a Nyugati Ksatrapák, mind később a heftaliták pásztortörzse, élmezője, mai szóval a hadtáposok. Ezek a belső-ázsiai lovas nomád népek ugyanis úgy vonultak, akár egy másik nomád nép elől menekülve, akár hódító útjukra, hogy az egész nép: harcosok, pásztorok, gyerekek, asszonyok, öregek, és az egész állatállomány ment velük. Ahogyan azt Pusztaszeren a csodálatos Feszty-körképen láthatjuk. Feszty Árpád és festőtársai ugyanis keleten tanulmányozták a lovas nomád népeket: szokásaikat és forrásokat is olvastak. Pontosan így vonultak az Indiát többször hódító lovas nomád népek is. A gurdzsárok már a szkíták és heftaliták bukása után, tehát kb. a Kr. u. 6-ik, 7-ik században egy nagyterületű birodalmat alapítottak Nyugat- és Közép-Indiában, az úgynevezett Gurdzsára-Pratihára királyságot.

13 Mulchand Chauhan: „Scythic Origin of the Rajput Race” 3. old.5 Bailey, H. W: Languages of the Saka in Handbuch der Orientalistik, I. Abt. 4 Bd., Leiden-Köln, 1958.

14 Mulchand Chauhan: ibid. „Historical Evidence”, p.1.

15 Mulchand Chauhan: ibid. p.3

Ennek központja Rádzasztán délnyugati részén volt.¹⁶ Fejlett képzőművészetről tanúskodó szobraik, épület-töredékeik ma is láthatók a New Delhi-i Nemzeti Múzeumban. Jelen tanulmány egyik célja annak vizsgálata, mely népek és milyen hagyományok maradtak meg Indiában a szkíta és fehér hun birodalmakból. Régebben megjelent könyvemben részletesen írtam a fehér hunok rádzspu utódairól és a Rádzasztánban található hun falvokról, ősi vallásuk fennmaradt emlékeiről.¹⁷ A szkíták, azaz a Nyugati Ksatrapák gudzsarati utódairól tudni lehet egy kiváló indiai történész-szociográfus: S.S.Shashi könyvéből: az „India pásztorai” című alaplumból.¹⁸ A szerző többek között beszámolt azokról a pásztornépekről, melyek belső-ázsiai származásúak. Királyi pásztoroknak nevezi őket, mivel India meglehetősen viharos története folyamán ezek a belső-ázsiai népek bátran harcoltak a muzulmán invázió több hulláma ellen, megvédve az őket befogadó földet. Ezért az indusok is befogadták őket, mégpedig a második kasztba: a ksatriják közé, ez pedig a harcosok és királyok kasztja. Természetesen ma már nemcsak pásztorok, letelepedett földművelők, sőt Gudzsarát városaiban kézművesek és kereskedők. A már említett gurdzsárokon kívül (ezek ma 13 százalékát teszik ki a róluk elnevezett Gudzsarát tartomány népességének), az ahírok (az avarok leszármazottai), a kattik és a rabarik élnek a Nyugati Ksatrapák egykori ország részében. A gurdzsárokról már történt említés a fentiekben, Shashi sem ír róluk többet, a kattikról szintén röviden szólt. A rabarikról és az ahírokról bővebben tudósít könyvében. „A rabarik a falvakban élnek, elsősorban birka- és kecskepásztorok. Öltözküik térdig érő fehér pamut dóti (deréktől körbetekert lepel), ing, a nyakukon vastag sál, vállukról nagy botjuk lóg, lábukon házi készítésű saru. Állataikat nagyon szeretik. Vándorló nép, bejárják egész Gudzsarátot és Rádzasztánt, mindig új legelőt keresve. Bár megélnék az állatokból (elsősorban a tejből és tejtermékekből, valamint a gyapjúból), nem sokat törődnek az anyagiakkal, a szabadság számukra a legfontosabb. Mára felvették a hindu vallást és megünnepelik a hindu ünnepeket. Asszonyaik szépek és erősek.”¹⁹

Az ahírokról (az avarok leszármazottairól) Shashi a következőket írja: „Az ahírok is pásztor nemzetség. Elsősorban bivalytenyésztők és a bivalytej feldolgozása és eladása is főfoglalkozásuk.

16 Mulchand Chauhan: ibid. p.3.17 Mulchand Chauhan: ibid. „Historical Evidence”, p.1.

17 Aradi, Éva: „A hunok Indiában”, Hun-Idea kiadásában, Bp. 2005.

18 S. S.Shashi: The Shepherds of India”, Sundeep Prakashan, Delhi, 1978.

19 S.S. Shashi: ibid. p. 46.

A hagyomány szerint az ahírok a Nyugati Kán birodalom leszármazottai (ezen Shashi a Nyugati Ksatrapákat érti, mivel más Nyugati Kán birodalom Indiában nem létezett). Kiterjedt gotra (szanszkrit szó, jelentése: nemzetség), elsősorban Gudzsarát legnyugatibb félsziget jellegű részén: Kácsban (térségeken, angol nevén: Kutch), a tartomány déli részén, a nagyobb félszigeten: Szúrasztrában (Szaurástrában), Katiavarban (mely helységnévben megőrződött eredeti nevük) és Gudzsarától délre: Maharásztra tartományban, valamint északon a Pandzsábban is megtalálhatók. Ma már letelepedett nép, állattenyésztéssel és földműveléssel foglalkoznak, a városokban kézművesek. Vegetáriánusok, egyszerű, puritán emberek, mind a férfiak, mind a nők erősek, jó felépítésűek.”²⁰ A fentiekben említett Szúrasztra névvel kapcsolatban néhány megjegyzést tennék. A Szúr kezdetű szavak a szanszkritban és a hindiben is egyaránt Napot jelentenek. Hindiben ma vagy Szúrja, vagy Szurádzs a Nap neve. Szúrasztra (Szaurástra) azt jelenti: a „Nap országa”. Ez az elnevezés is az ahírok (avarok) régi vallására utal. De ezek mellett Chauhan a már felsorolt szkíta népeken kívül a szúrasztraiakat is közvetlenül egy szkíta néptől eredezteti: a Szauromatáktól.²¹

A bivalytenyésztő ahírokról megjegyeznénk, hogy Tiszaugon a területet bemutató természetvédelmi táblán az olvasható: „a bivalyt az avarok hozták Indiából Európába” (Nagy Mária és Vidák István közlése alapján).

A Nyugati Ksatrapák utódnépei a heftalita birodalom részeként önálló tartományt hoztak létre a mai Kács területén Kaccsa néven, a Kr.u. 5-ik, 6-ik században. Közel az Indus deltájához, a delta nagyobbik része ma Pakisztánhoz tartozik.

A fent említett utódnépekről, hagyományaikról, népművészetükről sok mindent megtudhattam egy kecskeméti népművész házaspártól: Nagy Máriától és Vidák Istvántól. Többször jártak Indiában és elsősorban Gudzsarátban, és a nemezkészítés ottani mintáit tanulmányozva felfigyeltek néhány érdekes emlékre, szokásra, hagyományra. Ők Kács fővárosában Bhudzsban szálltak meg, onnan járták be a tartományt. A bhudzsi Múzeum kertjében érdekes, kb. 1100 éves és annál újabb sírköveket mutatott nekik a Múzeumigazgató.

²⁰ S.S. Shashi: ibid. p.47.

²¹ Mulchand Chauhan: ibid. p.2.

A kövön sok minden látható: a lovas férfi éppen olyan merev posztó öltözetben van, mint a kusánok a fennmaradt érméken, kőszobrokon. Kezében kard és íj, vállán tegezben a nyilak, oldalán tarisznya, vagy tarsoly lóg. A posztóköpeny aljában vannak a képen sajnos alig látható feliratok. A Múzeumigazgató el tudja olvasni azokat, de a jelen tanulmány szerzője Indiában, Kácson is próbálta – más szövegekkel együtt – mint a legrégebbi indoszkíta emlékkal: az *andaui kőfelirat* szövegével megfejteni, ez részben sikerült. Az andaui felirat Rudradáman mahaksatrpa nagyapjának temetési szövege volt. Sajnos nem az általam várt eredeti indoszkíta írással, hanem bráhmí írással részben páli nyelven.²² Hiába, az akkori indiai hódításuk óta eltelt közel kétszázötven év, ez alatt átvették az indiai írást és nyelvet. Az indoszkíta és heftalita érméssel is ez történt. Pedig az udaypuri brámin tudósok megerősítették, hogy a heftalitáknak – akik az indoszkíták részbeni leszármazottai voltak – létezett saját, úgynevezett meváti nyelvük, mely azonban a 18-ik század végére kihalt. Az említett lovas mellett a fenti szobron egy feltartott kéz tenyerének közepén a Nap ábrázolása virágként („világnak virága”, azaz a Nap szkíta felfogás szerint) látható. A Vidák házaspár szerint több helyen hasonló sírkövek vannak, rendszerint hosszabb feliratokkal. Azért is érdekes ez a közlés, mivel köztudottan a hinduk nem temetkeznek, a tetemetek máglyán, vagy krematóriumban égetik, a muzulmánok pedig egyszerű, szobor és dísz nélküli sírokba temetik halottjaikat. Tehát ezek a sírkövek egy Belső Ázsiából jött nép emlékeit őrzik. Vidákék érdekes ünnepről is beszámoltak. Ez rendszerint télen, valószínűleg a Holdújévkor (mozgó ünnep) történik: férfiak és fiúk (tíz és harminc év közöttiek) vonulnak föl az utcákon, dobszóval, majd mások botos táncot járnak, van, aki karddal. A botos tánc hasonlít a magyar botolókra. Ezek után jön egy feldíszített ló, mögötte egy autó, mely megvilágítja a lovat, mintegy kiemelve a fesztivál „főszereplőjét”. Az egész ünnepség hasonlít a régi indiai könyvekben – a Puránák nyomán – leírt „ló ünnepre”. Ezt a szokást is valószínűleg a szkíták és a többi szkíta eredetű nép hozta be Indiába. A heftaliták győzelmük megünneplésére lóáldozatot (asvamédát) mutattak be, de előtte a lovat feldíszítették, s ünnepséget rendeztek számára. Tehát a kácsiak megőrizhették ezt az ősi szokást, de a lovat nem ölik meg. Azon kívül például mikor kácsi utazásom alkalmával, ha beléptem egy bhudzsi üzletbe, a tulajdonos kezét felemelve úgy köszönt nekem: „Dzséj Matadzsi”, ami hindi nyelven azt jelenti: „Éljen az Anya Úrnő”, vagy „Nagyasszony”. Ez a Matadzsi a Földanya, szobrai Rádzsasztán-szerte szinte minden faluban és városban megtalálhatók.

22 Aradi, Éva: Indoszkíták, Hun Idea Kiadó, 2012. 159-160 old.

Még egy érdekes szokásról beszámoltak Nagy Mária és Vidák István: több százéves hagyomány, hogy a kácsiak – itt mind a rabari, mind az ahír törzs embereit értjük – elsősülöttnek fiúgyereket szeretnének. Ezért fából egy szép lovat és a ló elé keretben egy kisfiút faragnak. Ezt elhelyezik házukban. Majd, ha megszületik a várva várt fiúgyerek (nem mindig elsőnek) és eléri a 24-ik évét, a szobrot a szülők a tengerbe dobják. Élelmes kereskedők kiszedték a megtalálható szobrokat a vízből, kijavították, és jó pénzért árulják. Így megtekinthetők a bhudzsi üzletekben.²³

A kácsi Bhudzs várának romjai teljesen hasonlóak az általam fényképezett csittori (Rádzsasztán) vár romjaihoz. Ezek valójában kívülről nem romok, csak belül lakatlanok. Mindkét vár a belső-ázsiai építészet jellegzeteségeit őrzi: „L” alakú, sima falak, kevés nyílással, dísztelenek, valójában erődített várak. Csak egy-két kis erkély látható a falakon. Ezekhez az egyszerű várakhoz hasonló várromok találhatók a belső-ázsiai sivatag oázisaiban.

A tanulmánynak nem célja párhuzamot vonni az indiai, elsősorban a gudzsaráti, rádzsasztáni népek szokásai, hagyományai és az ősi, honfoglalás kori magyar nép élete között, az olvasóra bízva, hogy levonja a következtetéseket. Mindenesetre ezeknek a népeknek és hagyományaiknak kutatása saját őstörténetünk szempontjából is fontos, és mivel Indiában is felgyorsult a gazdasági „fejlődés”, azaz a változás, félő, hogy a kutatásokkal a huszonegyedik órában vagyunk.

Az indoszkitákon kívül volt néhány utalás az indopártusokra is ebben a tanulmányban. Az ő leszármazottjaikat mind Irán keleti részén, mind Dél-Indiában megtalálhatjuk. Ez utóbbi helyen *pahlava*, majd *pallava* néven több évszázadon át uralkodtak. De az utolsó iráni sah *Reza Pahlavi* is ebből az ókori népből származott, vagy ezt a nevet vette fel. Érdekes, hogy a mai Irán sok ősi népből és azok kultúrájából alakult ki. Elsősorban az indus árájkkal rokon ó irániak, majd az asszír, méd, pártus, perzsa és szászanida népek, törzsszövetségek alkottak itt hatalmas birodalmakat és alakították ki a közel ötezer éves múlttal rendelkező országot.

A szakákat őseiknek vallják az altáji népek is, valamint a kazakok. A Magyarok Világszövetsége által 2004-ben rendezett I. Óstörténeti Konferencián részt

²³ Nagy Mária és Vidák István szíves közlései alapján és engedélyével

vett egy fiatal kazak történész: Alibek Kazghaly Uly. Ő beszélt előadásában arról, hogy kazak területen találták meg a híres szaka aranyember sírját, s hogy első királyukat I. Szakának nevezték.²⁴ A király dinasztiáját pedig Szaka-háznak. És természetesen a szkíta-kusán-heftalita-avar kapcsolaton keresztül a magyarok és a székelyek részbeni ősei is a szakák voltak. A szakákról a kínai források érintőlegesen, míg a többi ókori szerző, elsősorban Hérodotosz és Sztrabon részletesen írtak, bár néha túloztak /Sztrabon 11.8.4/; a nyugatiak lekezelő stílusában szinte vadembereknek állították be az ázsiai szkítákat, akik mind harci felkészültségükkel, mind egyedülálló művészi alkotásaikkal cáfolták a fenti szerzők állításait. Azonban az indoszkítákról és a Nyugati Ksatarapákról már datálható, részletes forrásokkal rendelkezünk, egyrészt érméikből, kőfelirataikból, másrészt az indiai, perzsa, örmény és görög irodalmi, vagy vallási művekből. Tehát szinte az ő történelmükből, államszervezetük és kultúrájuk leírásából következtethetünk belső-ázsiai szaka elődeik életére. 2011-es indiai utam fontos volt abból a szempontból is, hogy milyen szaka (indoszkíta és nyugati ksatrapa) emlékek maradtak meg India legnyugatibb területén, s ezek a kulturális, népművészeti, építészeti emlékek mennyire hasonlítanak Kárpát-medencei hagyományainkra. Mivel Kács meglehetősen terméketlen terület, itt a muzulmán hódítók áthaladtak India belső tartományai felé. Ezért még a terület északi részén található Huna Kila (jelentése Hun Vár) romjai között is léteznek az eredeti, több mint ezer éves sírkövek. Az ottani örök megerősítették, hogy a vár körülbelül Kr.u.500-ban épült, s ekkor ezt a területet a híres fehér hun fejedelem, Toramána uralta, tehát ő építtette. Kács sok ősi emléke miatt is hasznos²⁵ ezek kutatása és a kutatási eredmények publikálása.

24 Alibek Kazghaly Uly: „Semantics of the Hungarian Crown: a Glimpse from the Kazakh Steppes”, 2004.

25 A Bhudzs-ban lévő kácsai múzeum igazgatójának közlése alapján

Irodalom:

- Aradi, Éva: A hunok Indiában, Hun-Idea Kiadó, 2005,
Aradi, Éva: Egy szkíta nép: a kusánok, Hun-Idea Kiadó, 2008.
Aradi, Éva: The Yu-echis, Kushans and Hephtalites, in The Hun Forum, South Ural State University and the Ural Branch of Russian Academy of Sciences, 2013, Chelyabinsk. Editor in chief: S.G. Botalov
Bagchi, P.C.: India and Central Asia, 1990, Delhi,
Bakay, Kornél: Magyaroknak lenni büszke gyönyörűség I. rész
Bakay, Kornél: Kik vagyunk? Honnan jöttünk? Püski Kiadó 2004,
Bongard-Levin, G.M. – Grantovszkij, E.A. : Szkítiától Indiáig, Gondolat, Budapest 1981. Fordította: Puskás Ildikó.
Bracey, Robert angol történész szíves közlése, 2009. és tanulmánya a Wikipédián.
Chattopadhyaya, S. Sakas in India, 1955, Vishwa-Bharati publ. Santiniketan,
Chauhan, Mulchand: Scythic Origin of the Rajput Race, 2009, Wikipedia Epigraph of Andau in Ep. Ind. XVI.
Errington, Elizabeth and Sarkosh-Curtis, Vesta: Indo-Scythians in From Persepolis to the Punjab, 2007, London, British Museum publ.
Grousset, René: The Empire of the Steppes, a History of Central Asia, Rutgers University Press, New Jersey, 1970 /translation from the original French book/,
Harmatta, János: The Languages and Literature of the Kushans in History of Civilizations in Central Asia, Vol. III. Unesco Publ. 1994, Paris,
Kalhana: Rajatarangini, tr. by Sir Aurel Stein in 2 Vol., Westminster, 1900,
Kazghaly Uly, Alibek: Semantics of the Hungarian Crown: a Glimpse from the Kazakh Steppes, 2004 /presentation/,
Kiszely István: A magyar nép őstörténete, c. könyvből a Kőbe vésett és fába írt történelem című rész, 2005.
Kurma Purana, XVIII, English translation,
Mahajan, V.D.: Ancient India, 2003, S. Chand and Co. Publ. New Delhi,
Majumdar, R.C. /Edited/: The History and Culture of the Indian People, Vol. I. 1990, New Delhi,
Mifrendereski, G. Nomenclature of the Sakas in Wikipedia, 2008,
Mitchiner, M.: Indo-Greek and Indo-Scythian Coins, 1976, London,
Mukherjee, B.N: India and Early Central Asia in Political History of Ancient India, 1996, University of Calcutta publ.
Nagy Mária – Vidák István szóbeli közlései és fényképei

Neelis, Jason: The Sakas and Indoscythians in Wikipedia, 2008,
Periplus Maris Erythraea, tr. by W. Schoff, 1974, Delhi,
Raychaudri, Hemachandra: The Sakas, in Political History of Ancient India,
1996, University of Calcutta publ.
S. S. Shashi: The Shepherds of India, Sundeep Prakashan, Delhi, 1978.
Singh, G: Scythians-Sakas in Wikipedia, 2008,
Stein, A.: The District of Cuksha in Indian Antiquary XXV. 1896, Calcutta,
Strabon: Geográfia, 1977, Gondolat, Budapest, Földy József fordítása,
Tarn, J. The Greeks in Bactria and India, 1947, London,
The Cambridge History of India Vol. 1. 2005, Cambridge,
The History of Herodotus in 2 Volumes, tr. by E. H. Blakerey, London, 1949,
Yu, Taishan: A Study of Saka History, 1998, in Sino-Platonic Papers no. 80,
University of Pennsylvania publ.

The Sakas and Indoscythians

The Sakas were the Asian Scythians . They occupied a huge territory in Central Asia.

The Hsiung-nus defeated the Yuechis in about 174 B.C., therefore the Yuechis migrated to the West. They occupied a part of the Saka territories, so this people started for the South. They settled first in Parthia, where they were vassals of the Parthians. Later they became allies of the Parthians. Together they occupied the ancient Bactria, the Indus-delta, later the northern part of India, for a short time even Mathura in Central India. They did not rule there for long, as the Yuechis (the Kushans) defeated them. After some time (in the second century a.d.) the Kushans and the Sakas (the historians call them Indoscythians) became allies.

The most famous rulers of the Indoscythians were the so called Western Kshatrapas. They ruled in the western part of India, in today's Gujarat. Their capital was Ujjain. They lost their territory in 398 a.d. Altogether the Indoscythians occupied some parts of India, Kashmir and Bactria for more than 400 years. They had many dynasties. Their influence is still could be traced in some Indian tribes, first of all in Gujarat.

SZKÍTÁKKAL A SÖTÉTSÉG ELLEN

Egy új, más világot akarunk!*

COVID-, WHO-, 5G-, Chemtrail- és kamatmenteset, adósság elengedést és újjraosztást

Azokat keressük,
akik számára
fontosabb

*az igazság a jólétnél,
a tisztesség a sikernél,
a méltányosság a haladásnál.*

Igazság, Tisztesség, Méltányosság

Magyarok XI. Világkongresszusa
2024. augusztus 15–20. – Budapest – Ópusztaszer

Tel.: +36-1-485-4060, +36-1-267-4510

E-mail: mvsz@mvsz.hu, Web: www.mvsz.info, www.mxivk.info

* Amikor 1823. november 3-án Temesváron megalkotta a nem-euklideszi geometriát, Bolyai János így fogalmazott: „A semmiből egy új, más világot teremtettem.”

Dr. Diószegi György Antal:

ARCHEOGENETIKA ÉS ARCHEOGÉNIUSZ: a szkíta-hun-magyar azonosság évezredekén átívelő öröksége a XV. századi görög műveltség korszakáig!

I. „Emlékezzünk régiekről, Szkítiából kijöttekről”, azaz lovasíjász nemzetünkről!

Lovasíjász nemzetünk évezredekén átívelő jelentőséggel bíró hadművészeti világa a legfontosabb történelmi örökségünk. Ez fejeződik ki a magyar műveltségi kör szkíta fogalmában. Ezen alapvetés jegyében indokolt Szkítiára gondolnunk, hiszen e tudás fényében került sor a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Történelmi Társulat XIX. századi megalapítására! A tudományosságot és hazafiságot erősítő nemzeti történetírás méltó hagyományaihoz való visszatérés céljából lényeges, hogy történelmi könyveinkben a magyarság szkíta eredetét igazoló tények a Magyar Katolikus Lexikonban szereplő igaz összefüggésekkel egyetemben rögzítésre kerüljenek. E lexikon „*őstörténetünk tabui*” szócikkében a jelenlegi helyzet is rögzítésre került: „*a magyar történelemből száműzött szkíta-kérdés*” a „*magyar őstörténet azon részei*” közé tartozik, „*amelyek kutatását a hivatalos állami/akadémiai művelődéspolitikai irányítói (a múltban és a jelenben), tudománytalannak hirdetve, akadályozzák, elutasítják, eredményeit tagadják s a tankönyvekből kitiltják*”. Lovasíjász nemzetünk szkíta volta kapcsán fontos hangsúlyoznom, hogy a Magyar Katolikus Lexikon őrzi azt az emlékezetműveltségi örökséget, melyet a XIX. századi Magyar Tudományos Akadémiát megeremtő reformkor kimagasló értékeket felmutató történelmi személyiségei képviseltek: ehhez kell visszatérnünk a méltó és igaz tudományosság révén! Szkíta ősiségünk, lovas nemzet voltunk okán emelem ki, hogy a Magyar Tudományos Akadémián képi valóságként is igazolást nyert ez a szkíta-magyar tudástár, hiszen a Díszteremben Lotz Károly „*Szent István kora*” címet viselő hatalmas falfestményén ott ékeskedik a következő felirat: „*Emlékezzünk régiekre! ...*”! E XIX. századi akadémiai, tudományos és művészi hitvallás emlékezetműveltségi összefüggéseinek jegyében érdemes hivatkoznom

a krakkói egyetemen tanult ferences szerzetes és költő Csáti Demeter „*Ének Pannónia megvételeéről*” szóló XVI. századi művére, melynek első verssoraiban a következőket rögzítette: „*Emlékezzünk régiekre, Az Scythiából kijöttre, Magyaroknak eleikre, És azoknak vitézségekre!*” Az 1867-ben alapított Magyar Történelmi Társulat pecsétjén is ott ékeskedik az „*Emlékezzünk régiekről ...*”-felirat. A XIX. századi magyar akadémikusaink megpecsételt tudást és hitvallást tettek a magyarság szkíta eredetéről! Indokolt rögzítenem a következőket is: amikor a magyarság művelt tudósai a valóságos történelmi gyökerű emlékezetműveltség révén önnön népüket szkítának hívták, és a magyarság származási területét Szkítiának nevezték, akkor e görög szót azért használták, hogy más európai népek művelt tudósai számára is nyilvánvaló legyen a magyar származástudat. Ezt azért fontos hangsúlyoznom, mert egészen a XIX. századig az európai műveltség legjelentősebb képviselői a görög és a latin nyelvtudás keretei között értelmezték a múltat. A görög szkíta szó valójában egy műveltségi fogalom, melyet a görögök használtak egy meghatározott életmódot képviselő népesség megjelölésére. Ez a „*szkíta*” életmód a lovasíjász műveltségi körre vonatkozik a görögök szóhasználatában: a szkíta szó valójában íjlesztő értelmű. Ez azt is jelenti, hogy aki nem göröggént a szkíta fogalmat használta, az valójában művelt ember volt: a magyar műveltségi körben a szkíta fogalom azért honosodott meg, mert a magyarság a diplomáciai és műveltségi kapcsolatrendszerében e görög szót használta magyar őseinek lovasíjászéletmódjára utalva. Európa történelmében egy olyan nemzet van, a magyar, melynek történelmében a lovasíjász műveltség évezredek óta jelen volt: a középkori nyugati népeknek „*A magyarok nyilaitól ments meg Uram minket!*” szövege ennek máig ható emléke! Egy másik fontos görög fogalom a kentaur: ez a görög mitológia szóhasználatában szintén a lovával egybeforrt lovasíjász által képviselt magas műveltséget jelenti. A szkíta és a kentaur fogalom együttes értelmében azt a lovasíjászműveltséget jelenti, melynek a rendkívül fejlett állattenyésztés volt az alapja. E kimagasló értéket képviselő pásztoréletmód kapcsán Bölcs Leó görög császár azt írta a magyarokról, hogy a „*lovaikat télen-nyáron szakadatlanul legeltetik*”; és a magyar katonai fölény előnye legfőbb oka ez a fajta legeltetés volt. Zolnay László pedig ezt fogalmazta meg: „*A ló szőrére háromszázhuszonegy szavunk van. Egyedül a pej ló színváltozatára tizenkét szavunk. A szarvasmarhát kétszázötvenhárom féle szóval illeti a magyar ember. A marhaszarv állását pedig nem kevesebb, mint hetvenegy szóval. Ilyen gazdag szókincs pedig csak sok évszázad alatt alakulhat ki. ... Kialakulásába egy évezred is belételett.*” (1) Lovasíjász nemzetünk, pusztai pásztorlovagjaink, azaz

csikósaink és gulyásaink lovas életmódja okán indokolt felidézni Csokonai Vitéz Mihály sorait is: *„Magyarjaim! Literátorok! Ne csak a külföldi írókat olvassátok, hanem keressétek fel a ... magyart az ő erdeiben és az ő scytha pusztáiban, ... hallgassátok figyelemmel a danoló falusi leányt és a jámbor puttonyost; akkor találtok rá az Árpád szerencsi táborára, akkor lelitek fel a nemzetnek ama mohos, de annál tiszteletesebb maradványit.”* (2) A fenti összefüggésekre tekintettel indokolt arra is utalnom, hogy a Magyar Tudományos Akadémia közismert jelképe szintén a magyarság szkíta-hun eredetének és filhellén műveltségének fényében értékelendő! A Magyar Tudományos Akadémia megalapítását az országgyűlési felajánlásával elindító gróf Széchenyi István megbízást adott Johann Ender számára egy festmény megalkotására: az elkészült művészeti alkotás a *„Borúra derű”* címmel a magyar akadémiai eszme igen látványos és kimagasló műveltségi megjelenítője lett. A XIX. századi alapítók magyar őstörténeti hitvallása és a tudományosságot méltón felmutató történelmi látásmódja fogalmazódott meg ebben a művészi alkotásban. A Magyar Tudományos Akadémia jelképe lett ez a műalkotás. A reformkori magyarság kimagasló értéket képviselő nemzeti öntudattal rendelkezett, és szkíta-hun-magyar azonosságunk a Magyar Tudományos Akadémia jelképe által is igazolást nyert. E festmény központi szereplője Hungária nőalakja. Magyarország és a nemzet fenséges nőalakban való ábrázolása rendkívül jelentős a magyar világkép értéktárában. Hungária jobb kezében a magasra emelt kehely az Isten adta műveltség és tudás jelképe, és ekként szintén magyar lovasíjász ősiségünkre, a görög szkíta szóval illetett világra utal. Egyetemes jelentőségű történelmi üzenet ez, hiszen már a görög Hérodotosz is tudott a szkíta ősműveltségben kiemelkedő jelentőséggel bíró aranykehely művelődéstörténeti értékéről! *„Herodotos szerint a scytha királyok nagy tiszteletben tartották az égből hullott arany ... kelyhet”,* és *„tiszteletére minden évben nagy engesztelő áldozatokat hoznak”*. (3) A reformkori magyarság filhellén világgéppel is bírt, és ez a Magyar Tudományos Akadémia jelképe által is igazolást nyert. Indokolt arra is utalnom, hogy Hungária bal keze a földön álló aranypajzson nyugszik: ez jelképi értelmében az emlékeztetmíveltségi honvédelem örök üzenetét hordozza. Az aranypajzs közepén ugyanis a tudomány és művészet görög istennője, Pallasz Athéné és a magyar nemzeti címer látható: jelképi értelmében ez arra utal, hogy az ókori görög műveltség által a szkítákról megőrzött tudástár révén kell nemzeti történetírásunkban megemlékeznünk az aranykort megtestesítő lovasíjász magyar őseink értékvilágáról! Ezt az üzenetet erősíti fel, hogy az aranypajzs szélén a hun Attila és Leó pápa találkozása látható, mely eseményről már

a XIV. századi Képes Krónikánk egyik ábrázolása is megemlékezett. Gróf Széchenyi István megbízása révén olyan remekmű készült, ami a fenti emlékezetműveltségi összefüggések mentén igazolja lovasíjász ősiségünket, szkíta-magyar-hun azonosságunkat. A történetiség szemléltetése ezen ősképi valóság bemutatása révén kiemelkedő jelentőséggel bír, hiszen e festmény alapján készültek el az akadémiai intézmények és a könyvtár pecsétjei is. A XXI. századi régészeti és archeogenetikai kutatások e műveltséget fogják igazolni! Lovasíjász nemzetünk őstörténeti jelentősége, Szkítia fogalmi köre a reformkori magyar tudósok filhellen műveltségi világában nyilvánvaló módon volt képviselve: ez jelenik meg a Magyar Tudományos Akadémia jelképén és Dísztermének festményein is, melynek révén a XIX. századi akadémikusaink a legmagasabb művészi szinten is megpecsételt tudást tettek lovasíjász őstörténetünkről, a magyarság szkíta-hun eredetéről!

II. Lovasíjász nemzetünk évezredekén átívelő volta a görög forrásokban

A Magyar Katolikus Lexikon ezt rögzíti a „szkíták, szittyák” szócikkében: *„Szkítia középkori tana mitikus megfogalmazása volt a magyarság keleti származástudatának, és ugyanazt mondta mitikus formában, amit ma tudományos eszközökkel próbálunk feltárni a magyarság kialakulásának vizsgálatában.”* (Vásáry István, 1993) Igaz ez a XXI. századunkra is, és ezért igen fontos az elmúlt évszázadok azon magyar tudósainak műveltségi világát napjainkban is alapul venni, akik a hungarológia és a bizantinológia alapvetései jegyében tudták értelmezni a magyar őstörténeti értéktár jelentőségét! A XXI. századi régészeti és az archeogenetikai kutatások igen nagyon várt újabb eredményei is a fenti, évszázadokon átívelő műveltségi látásmód révén lesznek majd igazán fontosak a magyar őstörténeti alapvetések tudományos volta okán.

A szkíta-hun-magyar azonosság jegyében indokolt az alábbi összefüggésekre is utalni!

Szkíta kapcsán indokolt rögzítenem, hogy megítélésem szerint a több ezer esztendőre menő magyar őstörténeti gyökereink kutatásában az ősi birodalmi államlét elemei mellett leginkább azt az életmódot és hadművészeti műveltséget kell látnunk, amit a görögök immár három évezrede szkítának neveztek el. Ez volt a nagyállattartó, ménesek és gulyák hatalmas tömegével bíró és országteremtő erőt felmutató szkíta-hun-magyar lovasíjász világunk!

A görög szkíta és tauroszkíta megnevezések életmódbeli fogalmak: a görög szkíta szó íjlesztő értelmében a hadi minőség, azaz a lovasíjász műveltség magas szintje fogalmazódott meg. A görög tauroszkíta megnevezésekben a görögökkel kereskedelmi kapcsolatban álló lovasíjász műveltségű nagyállattartó pásztortársadalom jelenítődött meg. A görög szkíta szó az életmód jegyében határozta meg a görögök számára a lovasíjász műveltségű nagyállattartó pásztorvilág létét. A görög szkíta szó a görög műveltség világában teremtődött meg: ezzel a Fekete-tenger északi partvidékének lovasíjász műveltségű nagyállattartó pásztorait illették, akikkel a görögök évezredek óta kapcsolatban álltak.

A hungarológia és a bizantinológia emlékezetműveltségi összefüggései körében kiemelkedő jelentőséggel bír Télfy János (1816-1898) tudományos munkássága, aki bölcséleti doktor és egyetemi rendes tanár; valamint a Páduai Akadémia, a Görögországi Archeológiai Társaság és a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja is volt. Télfy János a „*Magyarok őstörténete. Görög források a scythák történetéhez*” (Pest, 1863.) címet viselő könyvében összegezte a szkíta-magyar azonosság őstörténeti értékvilága kapcsán az ókori görög tudósok által felhalmozott történelmi emlékeket. A könyvében szereplő görög szerzőktől idézett szkíta őstörténeti alapvetések a kezdetektől, azaz a Kr. előtti VIII. századtól egészen a Kr. utáni IV. század elejéig mutatják meg a szkíta-görög műveltségi örökség tudástárát. Tizenkét évszázadot átölelő ókori görög emlékezés mutatja a szkíták őstörténeti értékének egyetemes voltát! A könyvében felsorolt 58 görög tudós között Hésziodosz, Hérodotosz, Platón, Arisztotelész idézetei éppen úgy jelen vannak, mint azé a Dionüsziosz Periegetészé, aki 300 táján élt. E körben, és a fentebb már hivatkozott, az évezredek átívelő szkíta birodalmi államlétre utaló alapvetések jegyében fontos arra is utalni, hogy ezt a történelmi valóságot a görög műveltségi kör szintén évezredek átívelő emlékezetműveltségi értéktára immár 2800 éve folyamatosan és igen magas szinten igazolja! E körben leginkább a Fekete-tenger partvidékének szkíta-görög műveltségi kapcsolatrendszerére indokolt utalnom! A fentiek okán fontos adalék, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum volt főigazgatója, Fodor István is rögzítette, hogy a Kr. előtti 2000 táján a magyarok, vagy legalább „*egy csoportjaik a Fekete-tenger partvidékét*” is megközelítették. (1)

Ezen ősidők jegyében a görög mitológia világának a lovasíjász képére is indokolt utalni. Jó példa erre, hogy a görög mitológia hőse, Héraklész egyik fia volt az a Szküthész, aki Héraklész íját megfeszíteni volt képes: ez azért rendkívül fontos őstörténeti alapkép. A Szküthész névben az íjlesztő fogalmi

kép jelenik meg, melyet a görög a szkíta szóval fejez ki már évezredek óta. A görög „scytha” szó értelmét a történettudományban többen a „szkytho-toxotész” kifejezésből eredeztetik: ez a nyílvevőnek az íjon való kihúzó mozdulatot jeleníti meg, és ekként az „íjlesztő” vitéz képét ábrázoló jelentéssel bír.

A kentaur jelképi tartalmában is íjlesztő értelmű! A görög kentaur szó nem pusztán egy népre, hanem többre, a magas műveltséget képviselő lovasíjászokra utal! A görög hagyományban a lovával egybeolvadó szkíta lovasíjász a legyőzhetetlenség jelképe volt: a görög mitológia szerint Héraklészt és Akhillészt is egy kentaur tanította meg az íjászat nemes mesterségére. Pélion hegyén élt Kheirón kentaur (Thesszália keleti részén). Kheirón kentaur volt a lovaglás tudományának nagymestere, és a tanítványai közé tartoztak az alábbiak: Héraklész, Kasztór és Polüdeukész, Jászon és Athamasz is. (2) A filhellén műveltség és az kép jelenik meg, évezredek átívelő görög értéktár jegyében indokolt arra utalnom, hogy a Magyar Tudós Társaság megteremtésének előképe Platón akadémiaja volt, ami az Athén közelében lévő „Akademosz hérosz” ligetben működött. Fontos erre azon okból is utalnom, mivel Platón maga is megemlékezett a szkíták íjásztudományáról. Az ókori görög akadémiai gondolkodás történelmi világa kapcsán Orosz Lajos ezt írta: „Az Akadémia Platón korában kőfallal körülvett kert volt, amelyet Akademosz hérosznak szenteltek. Athéntől északnyugatra, a Képhisszosz folyó mellett terült el. Itt tanítottak Platón és tanítványai, akiket akadémikusoknak neveztek. Volt itt egy tanítás céljára szolgáló épület is.” (3)

Egyetemes jelentőséggel bír lovasíjász nemzetlétünk őstörténeti értéktára, hiszen egyedülálló az az életmódbéli minőség, hogy őseink lóháton, lovasíjász hadművészeti értéktárral léptettek át a történelem küszöbén immár 3 évezreddel ezelőtt! Ezt a lovasíjász ősiséget illették a görögök a szkíta szóval! Rendkívüli jelentőséggel bír ez a filhellén magyar és hungarofil görög kapcsolatok műveltségi világában, mely látásmód a Hunyadiak XV. századi keresztény reneszánsz világában éppen úgy jelen volt, mint a XIX. század magyar akadémikusai körében.

E görög műveltségi tár igazi jelentőségét az adja, hogy a tizenegy évszázadot átölelő ókori görög emlékkörzés 58 görög tudósa műveltségi teljesítménye révén valójában arra a IV. századra látunk rá, amikor a hunok jelenléte a Kárpát-medencében igen erőteljesen állandósul.

III. Magyar történeti értéktárunk Konstantinápoly IV-XV. századi görög forrásainak tükrében

A IV. század Nagy Konstantin császár és pannóniai lovaskatonája, Szent Márton kora; a 325-ben Nikeában megtartott I. egyetemes zsinat és a 330-ban a görög műveltség birodalmi központját is jelentő Konstantinápoly főváros megalapításának korszaka is egyben. Nagy Konsztantinosz római császár alapította meg Konstantinápoly városát 330-ban: a gyakorlatban Konsztantinoupolis, azaz a „*Konsztantinosz városa*” név terjedt el. A konstantinápolyi uralkodókat az „*Imperator Graecorum*” (a görögök császára) címen nevezték meg: területét pedig „*Imperium Graecorum*” (a görögök birodalma), „*Graecia*” (Görögország), „*Terra Graecorum*” (a görögök földje) és az „*Imperium Constantinopolitanus*” („*Konstantinápolyi birodalom*”) névvel illették. A birodalom hivatalos neve egészen 1453-ig Baszileia, azaz a Rómaiak Birodalma, a köznyelvben pedig „*Rhómania*” volt, melynek jelentése: „*Rómaiország*”. Rhómania görög lakói „*romanosz*” névvel illették önnön, a római jog alapján megfogalmazott világukat: ez a csodálatos középkori római (romanosz/román) stílus az, ami jól tetten érhető a Szépművészeti Múzeumunk ékességét jelentő „*Román Csarnok*” nevében és kivételes szépségű terében, ahol a díszes falfestményeken azon magyar hőseink láthatóak, akik pontosan tudták e középkori görög világ egyetemes művelődéstörténeti értékét. Konstantinápoly hivatalos neve 1453-ig „*Nea Rómé*”, azaz „*Új Róma*” volt. A birodalom lakói saját meghatározásuk szerint „*Rómaiói*”, azaz „*rómaiak*” voltak. Egyetemes emlékezetműveltségi alapvetés, hogy Konstantinápoly IV-XV. századi görög forrásai a magyar őstörténet számos adatát megőrizték. Télyf János a következőket rögzítette: „*Fölösleges volna a scythákra vonatkozó görög források nagy jelentőségét mutogatni, melyek nemzetünk őstörténetére fényt árasztanak. Mivel azonban, fájdalom! édes hazánkban kevesen értik a görög forrásokat, hasznos szolgálatot teszek talán ezen források fordításának közlése által*”.(1) A Konstantinápoly főváros által irányított középkori görög állam évezredekén átívelő műveltségi világa jegyében fontos a következő adalék is! Orosz Lajos ezt írta: „*Sztobaiosz görög író az i. sz. V. században. Antológiájában kb. 500 író és költő műveiből közöl idézeteket. Műve azért becses számunkra, mert sok olyan írótól tartalmaz töredékeket, akiknek művei egyébként teljesen elvesztek.*” (2) Ezen görög emlékezetműveltségi tudásátadás évezredekén átívelő volta a legfontosabb alapvetés a magyar őstörténet kutatási tárgykörei terén! „*Az írók; kiknek*

tanúskodásait közlöm, időrendben következnek egymás után Heziodtól kezdve, a bizantini korig. (3) Télyf János 1863-ban tett megállapításai óta eltelt másfél évszázadnál is hosszabb idő azt eredményezte, hogy XXI. századi „édes hazánkban még jóval kevesebben értik a görög forrásokat”. Jómagam sem tudok görögül, ezért különösen nagy tisztelet és megbecsülés él bennem azon régi nagy filhellén magyar tudósaink, akadémikusaink iránt, valamint az általuk képviselt görög műveltségi világkép iránt, hiszen e tudásminőség révén fogalmazták meg tudományos műveiket a görög források által igazolt szkíta-hun-magyar azonosság jegyében. Megítélésem szerint a XXI. század elejére „már egyáltalán nem fölösleges”; sőt, nagyon is indokolt a „szkítákra vonatkozó” és ekként „nemzetünk őstörténetére fényt árasztó” ókori „görög források nagy jelentőségét” az emlékezetműveltségi összefüggések tükrében ismét közkinccsé tenni. Különösen fontos ez a célkitűzés az évezredekén átívelő görög műveltség által a Hunyadiak koráig folyamatosan igazolt szkíta-hun-magyar azonosság jegyében. E tárgykörben leginkább azt lényeges felemlíteni, hogy az ókori görög tudósok Télyf János által közzétett emlékezetműveltsége elevenen élt tovább a 330-ban megalapított Konstantinápoly által irányított középkori görög császárságban 1453-ig, azaz újabb 11 évszázadon át. A szkíta-hun-magyar azonosság 22 évezred hatalmas görög tudománytárháza által igazolt volt a legmagasabb nemzetközi, diplomáciai és műveltségi szinteken az 1453-ig fennálló görög császárság koráig. E tárgykör kapcsán azt fontos látni, hogy a Télyf János által 1863-ban hivatkozott 58 ókori görög tudós után (a IV-XV. század között) még legalább 60 kiemelkedő jelentőségű görög tudós írt a szkíta-hun-magyar azonosság alapvetése jegyében. Egyetemes jelentőségű művelődéstörténeti értékkel bír nemzetünk számára, hogy még görög eposz is született a XV. század közepén a magyar vitézségről: a középkori görög állam császári udvarában tevékenykedő görög családból származó Paraszpondülosz Zotikosz 465 soros görög eposzban dicsőítette az életszentséget felmutató magyar csatateri hős Hunyadi János keresztény hadvezéri minőségét! Leginkább arra fontos utalni, hogy az ókori görög világ szkíta vonatkozású forrásai újabbakkal bővülnek a IV-XV. század görög krónikáiró tudósai révén! E görög emlékezetműveltségi tudományos forrásvilág a XXI. században is igazolja szkíta-hun-magyar azonosság egyetemes történelmi értékét! A IV-V. századi Konstantinápoly görög világából számos történelmi emlék maradt fenn szkíta-hun őseinkről! Legkiemelkedőbb magyar bizantinológusunk, Moravcsik Gyula ezt rögzítette: Kr. után „395 táján Tomi városa és az ú. n. Scythia Minor egyházainak élén egy bizonyos Theotimos állt”: a Dunavidéki hunok körében tisztelték. (4) Szent Theotimosz író, püspök, aki a

szkíta Tomi egyházmegyében, közel a Fekete-tengerhez a hunok között térített (392-403-ig; vagy 407-ig). Szent Theotimosz a „*szkíták földjén volt püspök az Alsó-Duna és a Fekete-tenger között*”: a „*Dunán át hazánk területén is járt a hunok közt hirdetni az evangéliumot*”, és a „*hunok igen tisztelték*”. (5) E görög misszió jelentősége tekintetében fontos az eredményekre is hivatkoznom! Szent Jeromos (kb. 348-420) írt arról, hogy a hunok zsoltárokat énekelnek. (6) A görögökkel való folyamatos kapcsolatok okán fontos rögzíteni, hogy köreikben a hunokról közismert volt a származási helyük is: az „*első lakhelyük Scythiában volt a Maeotis mellett, második Moesiában, Thráciában és Dáciában vagyis az Al-Duna vidékén, harmadik ismét Scythiában a Fekete-tenger fölött*” volt. (7) E tárgykörben indokolt a Duna-deltától délre lévő Kis-Szkítia („*Scythia Minor*”), valamint az Al-Dunától a Kaukázusig tartó Nagy-Szkítia („*Scythia Maior*”) keresztény egyháztartományi jelentőségére is utalni! Szkíta szent volt Ioannész Kasszianosz, azaz Cassianus Szent János, aki Kis-Szkítiából származott. Kasszianosz 18 éves kora körül, Kr. után 378 után tömegesen települtek be a Kárpát-medencébe a hunok: e körben fontos, hogy már a IV. században jelen volt a kereszténység a hunok között! Kasszianosz Betlehem monostorában élt pár éven át, majd pedig Egyiptomba zarándokolt a sivatagi atyákhoz; és összegyűjtötte a keresztény egyházatyák iratait is. A szkíta Kasszianosz volt a marseille-i Szent Viktor apátság megalapítója. Kasszianosz ókeresztény íróként is jelentős lett: „*A keleti szerzetesek szabályai*” („*De Institutis coenobiorum*”) címet viselő műve maradandó értéket képviselt minden későbbi szerzetesrend számára. A szkíta Kasszianosz a keleti remeteéletmód értékeit hirdette Remete Szent Pál tisztelete jegyében. Ez éledt újjá a magyar pálos rend XIII. századi megalapítása révén. „*Theotokosz*” (Istenszüdő): Jézus édesanyja, Mária ebbéli megnevezése mellett foglalt állást a korszak vallási vitáiban Ioannész Kasszianosz (360 körül – 435). 431-ben Ephezoszban a zsinat rögzítette a „*Theotokosz*” fogalmát. A hun korszak virágzó birodalmi létét indokolt látni IV-V. századi Kárpát-medencében és térségében: megítélésem szerint e körben a Duna és a Fekete-tenger partvidékének szerepét külön is indokolt hangsúlyozni, mely egyszerre jelentett határvonalat, érintkezési pontokat, és műveltségi kapcsolatrendszert! A XX. század legjelentősebb magyar bizantinológusa, Moravcsik Gyula a következőket rögzítette az egyik művében: „*Ruas hun király halála 433-ban következett be Konstantinápoly közelében*”: utódai, Attila és Buda megkötötték a görögökkel a margoszi békét. Attila egyszer „*követet küldött Konstantinápolyba, ahol Theodosziosz császár feleséget ígért neki*”. (8) A magyar krónikahagyomány szerint a Szkítiában lakó hunok vezérei közé tartozott az Érd-nemzetségből

való Bendegúz, akinek a fia, Attila a hunok királya lett: a Képes Krónika szerint Attila király felesége görög császárlány volt. Ezen görög-hun dinasztikus kapcsolat jegyében lényeges a következő, egyetemes jelentőségű egyháztörténeti esemény! „*Trónralépése után Markianosz császár azonnal elhatározta az egyetemes zsinat összehívását ... 1451 októberére*”: a khalkedóni zsinaton elfogadott „*28. kánon kimondta: Konstantinápoly az Új Róma, a császárváros püspökségét ugyanolyan előjogok illetik meg, mint a régi Rómát*”. (9) Than Mór (1828-1899) festőművész „*Attila lakomája*” (1870) címet viselő alkotása a Magyar Nemzeti Galéria ékessége: e festmény jobb oldalán látható a fehér ruhás Priszkosz rétor, akinek a leírása alapján festette meg a művész a képet. A görög krónikás könyvén egy görög szó áll, melynek jelentése „*Történelem*”. Nemzeti Than-könyv ez a javából! Festőművészünk filhellén műveltségi üzenete egyértelmű: a görög források ismerete igazolja szkíta-hun-magyar azonosságunk valóságát.

A történelmi időrend és a görög-hun összefüggések jegyében érdemes utalnom arra, hogy (a görög feleséggel bíró) Attila hun király 452-ben Itáliába a két központtal létező keresztény egység céljából ment, hogy I. (Nagy Szent) Leó pápa a fenti zsinati döntéseket megerősítse! Ez meg is valósult! I. (Nagy Szent) Leó pápa 453-ban erősítette meg a khalkedóni döntéseket. (10) „*I. Nagy Szent Leó pápa (440-461)*” ábrázolása tekint ránk „*a Szent Baszileiosz-naptárból*”. (11) Egyetemes egyháztörténeti jelentőségű cselekedet volt ez a megerősítés, mely a görög szertartású egyháztörténet meghatározó alapvetése! Ez abból is kitűnik, hogy a fentebb említett ábrázoláson I. Nagy Szent Leó pápa a jobb kezével rámutat a baljában maga előtt tartott okiratra: az évezredek átívelő műveltségi hatások és a történelmi jelentőségű ábrázolások közötti összefüggések jegyében indokolt utalnom a következő adaléokra is! Nyolc évszázaddal később, a XIII. századi „*Szász világkrónika*” is ábrázolja az V. századi Attila hun király és I. Nagy Szent Leó pápa találkozását. (12) A fentebb említett szkíta Kasszianosz Rómában ismerkedett meg azzal a pappal, aki később Nagy Szent Leó pápa néven lett kimagasló egyháztörténelmi személyiség, és aki 452-ben Attila hun nagykirályunkkal személyesen is találkozott. E kép kapcsán azt indokolt kiemelni, hogy ezen találkón mindketten a jobb kezüket nyújtják a másik felé: az ábrázolt két személyiségnek az egymás iránti barátságos kézmozdulatait nyitottságról és nagyfokú egyetértésről tanúskodnak. Ezen ábrázolások jegyében az a lényeges, hogy a görög világ számára oly jelentős khalkedóni döntések megerősítése 453-ban meg is valósult! Ezen művelődéstörténeti jelentőségű találkozás ábrázolása XIV. századi Képes Krónikánkban is megtalálható. Világhírűvé tette ezt az

V. századi találkozást a 11 évszázaddal későbbi keresztény reneszánsz idején az itáliai festő, Raffaello 1514-ben készített alkotása a Vatikánban, ami közismert festmény a XXI. századi műveltségi térben is. Ez utóbbi, az évezredekén átívelő szkíta birodalmi államlétre utaló alapvetések jegyében fontos arra is utalni, hogy ezen magyar akadémiai jelképünkön ábrázolt aranypajzs szélén szintén látható a hun Attila királyunk és Nagy Szent Leó pápa találkozása.

IV. A Magyar Tudományos Akadémia Hungaria nóalakja és a nemzeti címerrel ékesített aranypajzsának egyetemes történelmi jelentősége

A Magyar Tudományos Akadémia Hungaria nóalakja és a nemzeti címerrel ékesített aranypajzsa kapcsán indokolt hangsúlyozni, hogy ez jelképi értelemben Szkítia aranykorának világára utal, hiszen lovasíjász ősiségünk értéktárának egyetemes történelmi jelentősége van! A Magyar Katolikus Lexikon ezt rögzítette az „*őstörténetünk tabui*” szócikkében: *„A magyar nyelv emlékezete a szkíta múltra utal, arra, hogy a magyar nyelv őse az a szkíta nyelv, amely az állami és a hitélet nyelve (vagy egyik meghatározó nyelve) volt a szkíta birodalomban.”* A „*magyar nyelv ősisége, gazdagsága*” történelmi léptékben arra is utal, hogy *„hosszú ideig lehetett egy nyugalomát biztosítani képes ókori állam (egyik, állami és a hitéletét meghatározó) hivatalos nyelve”*. A Magyar Katolikus Lexikon az „*őstörténetünk tabui*” szócikkében azt is rögzítette, hogy olyan ősi nyelv volt ez *„amely évszázadokon vagy évezredekén át egy birodalom hitvilágának és állami életének a meghatározó nyelve volt”*. E körben, és a fentebb már hivatkozott, az évezredekén átívelő szkíta birodalmi államlétre utaló alapvetések jegyében fontos arra is utalni, hogy ezt a történelmi valóságot a görög műveltségi kör szintén évezredekén átívelő emlékezetműveltségi értéktára immár 2800 éve folyamatosan és igen magas szinten igazolja! A fenti adalékok jegyében indokolt hangsúlyoznom, hogy a szkíta-görög műveltségi kapcsolatok évezredekén átívelő jelentőséggel bírnak magyar nemzetünk őstörténete tárgykörében!

A régi „*görög, bizánci történeti műveken alapult*” a magyar krónikahagyomány „*szkíta*” megnevezése. (1) Attila királyunk keresztény hun udvarának görög adalékai jegyében fontos a következő megállapítás is! Pribitek László római katolikus pap ezt rögzítette 1973-ban közzétett doktori disszertációjában: *„Attila első minisztere, Oneszigiusz görög származású és görög szertartású*

volt. *De rajta kívül az uralkodónak legbizalmasabb emberei, tisztviselői szinte kivétel nélkül keresztények voltak.*” (2) Érdemes arra is utalni a fenti történelmi emlékek összefüggései okán, hogy Attila király halála a korabeli görög világban is meghatározó történést jelentett: a XIV. századi Képes Krónikánk rögzítette azt a hagyományt, hogy a Konstantinápolyban tartózkodó Markianosz császár álmában eltörve látta Attila íját, mely számára azt jelentette, hogy a hun király halála bekövetkezett.

Az évszázadokon át ható műveltségi áthagyományozódások értékvilága jegyében fontos megemlíteni, hogy a fentebb már többször említett, Kis-Szkitia született szkíta Ioannész Kasszianosz (360 körül – 435) keresztény értéktára rendkívül nagy hatással volt Kassziodoroszra, aki Kalabriában született, és 540-ig Ravennában igen jelentős tevékenységet fejtett ki. Kasszianosz hatása révén Kassziodorosz is a keleti remeteélet mintaképét vallotta. E tárgykörben fontos utalnom arra is, hogy az V. században Priszkosz rétor által megírt hun történeti adalékokat Kassziodorosz 525 körül jegyezte le. Minden, a szkíta-hun világra vonatkozó későbbi európai forrás e két történelmi személyiség által rögzítettekben alapult, de mindkettőjük eredeti írása elveszett. Priszkosz rétor hunokról írott művének Kassziodorosz által való lejegyzése azonban nem csupán történeti okokból fontos, hanem azért, mert Kassziodorosz és a szkíta Dionyszosz Exiguusz (kb. 470–545) barátságban álltak egymással. Megítélésem szerint Priszkosz rétor hunokról írott műve nyilvánvalóan Dionyszosz Exiguusz szkíta világában közismert lehetett, és vélhetően az ő közvetítésével került a görög Priszkosz írása Kassziodorosz kezébe. Az ókeresztény író Kassziodorosz az „*Institutiones*” című művében méltatta Dionyszosz Exiguuszt.

E korszak szkíta-hun összefüggései körében érdemes arra is utalnom, hogy a XIV. századi Képes Krónika szerint Attila királynak és görög feleségének fia, Csaba királyfi a (hun uralkodó halálát követően kirobbanó) hun testvérháború után először görög nagyatyja országában élt 15 ezer hívével 13 éven át; majd pedig innen ment hun népével Szkitiába a nagyapjához, Bendegúzhoz. Csaba királyfi és utódai és Szkitia kapcsán a Kaukázusban lévő Hunország történelmi jelentőségű keresztény világa a leglényegesebb, hiszen itt köztudottan onogur püspökség létezett a VI. században! Fontos arra is utalni, hogy ekkor már évszázadokon átívelő hun kereszténység létezett. 418-ban Orosziosz ezt írta: „*Kelet és Nyugat templomai hunokkal telnek meg*” és „*a hunok Jézus-hitűek*”. (3)

Fontos adalék, hogy Székely Sándor ezt rögzítette 1839-ben Kolozsvárott

megjelentetett könyvében: a „*hun fejedelmek néha meg is jelentek Konstantinápolyban, a görög császári fényes lakban*”, és „*nem csak megismerték a katolikus vallást hanem azt bé is vették*”. (4) A „*Fekete-tenger partjára*” vonatkozó adatok közül fontos, hogy itt „*a nép a 4-6. században megkeresztelkedett*”. (5) **Megítélésem szerint ezen megkeresztelkedett hun népesség Csaba királyfi népe volt! E keresztény hun népesség a Fekete-tenger térségében állandó és folyamatos kölcsönhatásban állt a Kelet-Római Birodalommal, azaz a Görög Császársággal.** Megítélésem szerint a görögök „*tauroscytha*” szóval a nagyállattartó pásztoréletmódot folytató lovasíjász népet, magyar őseinket illették. A Pondsosz vidékén élő szkítákat a görögök szintén tauroszkítáknak nevezték: ezzel függhet össze, hogy a Krím-félszigetnél található a Taurosz-hegység. A Krím-félszigetnél lévő „*Boszporosz*” kapcsán fontos rögzíteni, hogy ez magyarul „*Ökörgázló*” jelentéssel bír: a fenti adatok, és annak okán a „*taurosz*” jelentése „*bika*”, az a következtetés vonható le, hogy valójában egy lovasíjászműveltségű és nagyállattartó pásztoréletmódot folytató nép élt itt. A Krím félsziget térségében található a magyar őstörténetből jól ismert Maeotisz. A boszporosz görög szó, jelentése ökörgázló: az ókori görögök a Kercsi-szorost is így hívták. A szkíta állatkereskedelem történelmi jelentőséggel bír: jó példa erre a tauroszkíta szó is!

Zolnay László szerint a XII. századi szóként ismert „*taurust csakis az igavonóvá szelídített őstulokra érthetjük*”. (6) Megítélésem szerint a Hunor és Magor testvérpár történetével egyező módon kezdődő valóságból indul ki, majd Attila király hun birodalmán át vezet Csaba királyfi hun népének (görög földre menekülésük, és ott 15 évig való tartózkodásuk után) a Fekete-tenger északi térségében való megtelepedéséig. Ez természetesen összefügg a Kaukázusban lévő VI. századi Hunország létével.

A hunok kapcsán fontos rögzíteni, hogy az „*első lakhelyük Scythiában volt a Maeotis mellett, második Moesiában, Thrákiában és Dákiában vagyis az Al-Duna vidékén, harmadik ismét Scythiában a Fekete-tenger fölött*” volt. (7) A görög krónikákban Dákiának is nevezik „*a Magyarországhoz tartozó Vlachiát*”; és a „*vlachokat nomád skytháknak mondják*”. (8)

Megítélésem szerint a Havasalföldön (Oungrovlachia/Magyarpásztorföld) már évszázadok óta meghatározó katonai erőt jelentő, nagy szabadságban élő lovasíjász és görög szertartású magyar pásztortársadalom képét indokolt meglátnunk, amikor a görög krónikák a „*vlachokat nomád skytháknak mondják*”. Itt érdemes utalnom arra, hogy a „*ius valachicum*” magyar jogrendben betöltött szerepére; és arra, hogy a „*vlach*” Buth-i Vajk fia volt

Hunyadi János, akinek a fia, Mátyás király volt a „szkíta Mars” a XV. századi keresztény reneszánsz európai tudósvilágában. E szkíta-vlach fogalmi kör jegyében indokolt ismét utalnom a görög retorika, és különösen a „*priszkoszretorika*” magyar őstörténeti jelentőségére. Különleges jelentősége van a fenti megállapításoknak a XIV-XV. századi magyar-görög műveltségi kapcsolatok összefüggéseinek felismerése és értelmezése terén! Hunyadi János édesapja a havasalföldi székely Örlóc-nem Bod/Both/Buth-ágából származó Buth-i Vajk volt. A „*Buthi Valachi filius*” azt jelenti, hogy édesapja, a „*vlach*” Buth-i Vajk magyarsága a görög műveltségi szókincs, fogalmi világa jegyében értelmezendő. A görög vlachosz szó pásztort jelent. E görög szóból ered a csak a magyar jogrendben létező „*ius valachicum*”, azaz a pásztorjog, és az ebbéli életmódot kifejező oláh szó is. A XIV. századi Havasalföld görög neve Oungrovlachia, ami magyarul Magyarpásztorföld jelentéssel bír: ez volt a Kárpátokon túli magyar lovasíjász nemzetségek nagy szabadságban élő nagyállattartó pásztorvilága, melynek legszervezettebb határvédelmi katonai erejét a havasalföldi Székely megye biztosította. A XIV. századi Havasalföld (Argyas) magyar alapítású püspöksége szintén alapvetést jelent a magyar Hunyadi-ősök székely eredete terén. Erdély és Magyarpásztorföld (Oungrovlachia/Havasalföld) történelmi összefüggéseinek jegyében fontos, hogy ez utóbbi térség azonos a Konstantinápoly irányában zajló nagyállatkereskedelmünket kifejező, a „*rómaiak legelője*” („*pascua Romanorum*”) és a „*rómaiak pásztorai*” („*pastores Romanorum*”) fogalmakkal megjelölt középkori magyar gyepűvidékkel. A latin „*romanos*” és a görög „*romios*” fogalmak a Hunyadiak koráig „*római*” értelmük okán valójában görögöt jelentenek: e szóhasználat szerepel a hivatkozott görög eposzban is. Ez utóbbi görög vonatkozásokra már csak azért is fontos felhívni a figyelmet, mert Rákóczi idején, a XVII-XVIII. századi fanarióta görög Kantakouzénosz-család korából való térképen ábrázolták a fentebb hivatkozott „*Kis-Székelyföld*” területét! E tárgykörben Mátyás király nagyapja, Buth-i Vajk neve okán a család magyar eredetére vonatkozó összegzésként fontos rögzítenem a következőket. Megítélésem szerint a magyar Hunyadi-család XIV. századi székely ősei a Kárpátokon túli magyar pásztorvidékek egyik kimagaslóan fontos területén, jelesül Havasalföldnek „*Kis-Székelyföld*” nevet viselő térségében a határvédelmet ellátó és ekként nagy szabadságban élő magyar lovasíjász pásztorársadalomba tartozó székely Örlóc-nem Bod /Both/ Buth-ágából származtak, méghozzá ezen ág katonai vezetői voltak a magyar gyepűvidék eme részén. Ugyanis a szkíta szó íjlesztő jelentéssel bír már évezredek óta a görög műveltségi körben! A szkíta-hun-magyar azonosságot

igazoló görög források jelentősége terén érdemes az összefüggések tükrében gondolkodni. Jó példa erre Bíborbanszületett Konstantin (Konsztantinosz Porphürogenerósz; 913-959) görög császárnak a fia számára írott, „*De adminisztrando imperio*” címet viselő, 950 körül írt görög nyelvű műve, ahol több helyen említi a magyarokat. E művében szerepelnek magyar nevek, törzsnevek, földrajzi nevek: bizonyára a Konstantinápolyban megfordult magyar követektől származnak ezek az adatok. Apáczai Csere János alábbi megállapítására is érdemes felhívni a figyelmet! „*Csak Platón követői, vagyis az akadémikusok, akikben a bölcsesség és szilárd erkölcs is megvolt ehhez, karolták fel mindig nagy számban a keresztény vallást, védelmezték azt mindenféle ellenséggel szemben. Ilyen volt többek között Alexandriai Kelemen, Iustinus, Irenaeus, Origenész és sok más, az újtestamentum hatása alatt álló görög filozófus, világiak is, egyháziak is, akik Görögországban nagy számban működtek mindaddig, míg e birodalom fénye hanyatlani nem kezdett, és a törökök szörnyű dúlásai a tanszékeket mindenütt felforgatták, a mit sem vétő könyvtárakat pedig borzalmas tűzvész martalékává tették.*” (9) A középkori magyar-görög kapcsolatok szakértői körében ismertek azon lényeges történelmi emlékek, melyek mentén a dinasztikus és a műveltségi adalékok sok esetben igen fontossá válnak. E tárgykör kapcsán most azon XIII. századi magyar történelmi örökségünkre hivatkozom, melyek a legmagasabb szintű diplomáciai és krónikáirói köröket érintik, és amelyek aztán éppen a dinasztikus elemeik okán igen lényegesek lesznek majd a keresztény reneszánsz XIV-XV. századi nemzetközi szintű uniós törekvései terén is.

IV. Béla és Laszkarisz Mária korának görögpolitikája kiemelkedő fontosságú a korabeli európai nagypolitika szemszögéből is. A XIII. század közepétől ugyanis a törökök által „*szorongatott Bizánc várt támogatást a Magyar Királyságtól*”. (10) A fentebb már hivatkoztam, a tatárjárás után újraszervezett haderő erejét mutatja, hogy még 2 évtized sem telt el, és a magyar katonai támogatás meg is valósult a görögök oldalán! „*1259-ben és 1261-ben a nikaiai császárt magyar csapatok is támogatták a latinok elleni harcaiban*”. (11) Az 1259. évi pelagoniai győztes in 1261. 1261-ben VIII. (Palaiologosz) Mikhaél visszafoglalta Konstantinápolyt is. Ez azt jelenti a tágabb összefüggések jegyében, hogy az egyesített görög-magyar sereg által megvívott 1259. évi pelagónia győztes csata eredménye lett, hogy 1261-ben ismét létrejött a birodalmi létet képviselő Görög Császárság, mely 1453-ig volt képes megszervezni a görög államrendszert! De itt indokolt a magyar-görög dinasztikus kapcsolatok kiemelkedő voltára is utalnom! IV. Béla és Laszkarisz Mária unokája, Anna magyar hercegnő 1272-ben lett Andronikosz Palaiologosz görög trónörökös felesége. Gyermekeiktől,

„Mikhaéltól származtak a későbbi Palaiologosz-császárok”. (12) A görög rétor, Manuel Holobolosz így írt e görög császárnévá lett magyar királynéről, Annáról: „hajnalként feljövő mennyasszony”, aki maga volt a „csillogás, a fény ragyogása, a szépség bája”. II. Andronikosz Palaiologosz és Anna magyar királynő esküvőjére a konstantinápolyi Hagia Szófiában került sor. (13) Indokolt utalnom arra is, hogy Georgiosz Pachymeresz görög történétíró a krónikájában rögzítette azt a diplomáciai eseményt, amikor VIII. Mikhael Palaiologosz követeket küldött V. István magyar királyhoz. III. Michael Palaiologosz görög császár „1271/72-ben VIII. Michael Germanos patriarchát és Laskaris megas duxot követként küldte V. István magyar király udvarába, hogy feleségül kérje fia, Andronikos számára a magyar király leányát, Annát”. „A házasság létre is jött 1272-ben. Ugyanakkor atyja uralkodótársává koronáztatta Andronikost, aki később 1282-ben VIII. Michael halála után Bizánc uralkodója lett.” (14) A fenti adalékok okán igen fontos történelmi emlék a középkori magyar-görög kapcsolatok terén, hogy V. István király és Kun Erzsébet leánya, Anna magyar hercegnő 1272-ben a görög trónörökös felesége lett. (15) Az „Euphrosyne élete” címet viselő krónika szerzője a XIV. századi Nikephorosz Kallisztosz Xanthopoulosz ezt rögzítette: „Anna császárné, aki közvetlenül a paionok közül származott, távolabbi ősei révén azonban római, sőt császári vérből vezethette le származása fonalát”. (16) Moravcsik Gyula ezt rögzítette: „A magyar királyok családfájának a Julius Caesarokig való visszavitele rhetorikai közhely volt.” (17) Megítélésem szerint e „római, sőt császári vérből” való görög krónikási származtatás azon alapul, hogy Anna magyar királynő, görög császárné dédapja a nikeai görög császár Theodorosz Laszkarisz volt. Ezen konstantinápolyi görög templom azért is fontos helyszín, mert itt található egy másik Árpád-házi királynő, Piroska (Szent Irén) XII. századi mozaikábrázolása. Megítélésem szerint indokolt lenne olyan egyháztörténeti kutatásokat folytatni a görög állami és egyházi levéltárakban, melyek a pelagoniai exarchátus középkori történetének összegzése során a korabeli magyar-görög kapcsolatrendszer is figyelembe vennék! A fenti adalékok jegyében indokolt hangsúlyoznom, hogy e görög műveltségi kapcsolatok évezredek átívelő jelentősége valójában a Hunyadiak koráig meghatározó erővel voltak jelen Magyarországon! Középkori magyar krónikáink tudós egyházi személyiségei mind ezen műveltségi értékvilágot testesítették meg! A fenti adalékok jegyében fontos utalnom a Mátyás király által megteremtett Corvina-könyvtár egyetemes művelődéstörténeti jelentőségére! 1525-ben még Budán a Corvinák között az alábbi görög szerzők művei is megtalálhatóak voltak: Kyroszi Theodorétosz, Aranyszájú Szent János,

Alexandriai Szent Athanáz, Alexandriai Kirillosz, Nazianzi Szent Gergely, Nagy Szent Vazul, Nüsszai Szent Gergely, Theophanész és Dorotheosz; valamint Moszkhopoulosz Hésziodosz, Alexandriai Héron és Diodrosz Szikeliótész is. (18) A XV. század közepéig Európa legkiemelkedőbb műveltségi központja Konstantinápoly volt, ahol 330-tól 1453-ig olyan görög tudósvilág létezett, melynek legfelsőbb, a görög császári udvarban élő rétege évszázadokon át közvetlen és személyes műveltségi kapcsolatai voltak Szent István országának állami és egyházi világával.

E közvetlen és személyes műveltségi kapcsolatok legfontosabb évszázada a XV. századi keresztény reneszánsz világában érhető tetten, melynek legkiemelkedőbb eredményei Mátyás király korában a filhellén, platonista magyar tudós főpapjaink és a kor itáliai görög tudósköreinek nemzetközi diplomáciai és műveltségi együttműködésében igazolódnak leginkább. Ezen ősi görög kapcsolatrendszer tudástárának jelentőségét indokolt meglátnunk a Corvinák egyetemes értéktárát felmutató létrehozatalában. Mátyás király könyvtára a hungarológia és a bizantinológia emlékeztetőműveltségi összefüggéseinek az egyetemes értéktárát mutatta föl: ezt képviselték tudósaink egészen a XIX. századig.

Hunyadi Mátyás király könyvtárának görög részei jegyében különösen indokolt azon évszázadok görög műveltségi örökségét áttekinteni, melyek a magyarság Kárpát-medencei államalapítása korától kezdve a XV. századig meghatározó értéket jelentenek egész Európa műveltségi világa korában! E körben különösen indokolt azokra a görögökre utalni, akik a középkori krónikájukban írtak a magyarokról.

V. A „szkíta Mars”: Mátyás király görög kapcsolatrendszerének egyetemes művelődéstörténeti jelentősége!

Mátyás király uralkodói minősége egyetemes értéket jelent napjainkban is: igazságot és erkölcsöt felmutató emberi és államférfiúi magatartása révén a magyar népmesék, mondák, regék szakrális hőse lett. A művelt világ nagyszerű képviselői is immár 6 évszázada csodálattal adóznak Mátyás király könyvtára és különleges kódexörökséget jelentő műveltségi látásmódja iránt. Hunyadi Mátyás királyi udvarának könyvtára 2005-ben felkerült az UNESCO „Világemlékezet” listájára, mely az emberiség közös szellemi örökségét hivatott

rögzíteni: a ma ismeretes kb. 650 „Corvina” egyharmada görög szerzőktől származik. *„Mátyás király könyvtára nem egyszerű kultúrtörténeti tény, hanem szervesen belekapcsolódik a nagy uralkodó politikájába. Ennek a könyvtárnak alapításával Mátyás király elérte azt, hogy abban a korban, amelyben a reneszánsz gyökerezett, Olaszország mellett Magyarország is vezető és irányító szerepet kapott a világkultúra fejlesztésében.”* (1) Itt fontos utalnom arra is, hogy a XV. századi magyar és görög műveltségi kapcsolatok sok érdekességet mutatnak az európai reneszánsz létrehozatalában. A Magyar Tudományos Akadémia Nyelv- és Széptudományi ülésén 1867. február 11-én hangzott el, hogy Konstantinápoly 1453-as elfoglalása után néhány görög menekült férfiú az Itáliába vitt görög kéziratok révén új szellemi világot teremtett: ez jelentette a reneszánsz hajnalát Nyugat-Európában. E körben fontos rögzítenem, hogy hiányzik az az általános látásmód, ami a X-XV. századi nagyhatalmát jelentő Magyar Királyság és a korabeli (1453-as végzetekor már 11 évszázados múltat maga mögött tudó) Kelet-Római Birodalom, másként Bizánc, valójában az igazi nevén a 330-tól 1453-ig a görög Konstantinápoly főváros által irányított Római Birodalom sokrétű, diplomáciai, világi, egyházi, dinasztikus, kereskedelmi és műveltségi kapcsolatrendszerét a tágabb összefüggéseivel, leginkább a keresztény egységtörekvésekkel együtt vizsgálná. Ez az örökség őrződött meg a XV. századi Európa legkiemelkedőbb és legműveltebb reneszánsz uralkodója, Mátyás király magyar udvarában! Az évezredek átívelő művelődéstörténeti kapcsolatrendszer jegyében utalok az alábbi, az egyetemes európai történelmet is meghatározó események jelentőségére. A 330-ban új fővárosként megalapított Konstantinápoly központú Római Birodalom 1453-ig állt fenn: az ősi műveltséget fenntartó görög császárság területein sosem létezett „sötét középkor”. A görög műveltség talaján szerveződött meg ez a birodalom, melynek megalapításkori legfőbb alapját az ókori görög gyökerek, a római birodalmi öntudat és a 3 évszázados keresztény értékvilág világszerte teremtő ereje képezte. A görög műveltség évezredek át folyamatos és állandó szellemi megtermékenyítést jelentett Nyugat-Európa műveltsége számára. Jó példa erre a magyar világgal is kapcsolatban álló Manuel Khrüszolorasz (1355-1415), aki konstantinápolyi görög tudósként több itáliai tanítvány mestere volt: 1394-ben (IX. Bonifác pápasága idején) Itáliába költözött, ahol elindítója lett a görög műveltség elterjesztésének. A görög *„Chrysoloras Emanuel 1397-ben Florenzben görög iskolát alapított, ami kezdetét jelenti a renaissance tudományos művelésének”*. (2) A korabeli latin és a görög szertartású világ uralkodói kapcsolatrendszerében a törökellenes szövetség megteremtése volt a legfőbb cél!

Az egyházi uniós törekvések kapcsán 1413-ból egy adalék ehhez „*Augusztus 25. Firenze. XXIII. János pápa két bíborost és Chrysolor Mánuel konstantinápolyi lovagot felhatalmazza, hogy az egyetemes zsinat helyét és idejét Zsigmonddal együtt megállapítsák*”. (3) „*Corvin Mátyás magyar király*” könyvtára kapcsán ki kell emelni ennek „*görög kéziratgyűjteményét*”. (4) Ez a korabeli magyar-görög személyes kapcsolatrendszer sokrétű voltára vezethető vissza: ezt az alábbi adalékok is igazolják! Khrüszolorasz tanítványaként tanult Konstantinápolyban Guarino Veronese (1374-1460), a XV. századi itáliai humanizmus nagy alakja: ő volt az elsők egyike, aki a feledés sötét (nyugat-európai) középkori évszázadai után megteremtette a görög nyelv, filozófia, irodalom és tudomány ismeretét Itáliában, és ezáltal egész Európában. A ferrarai iskola vezetője lett, ahol tanítványa volt Janus Pannonius is, akit baráti szálak fűztek két ciprusi göröghöz, Lodovico és Filippo Podocatarohoz. Ezen személyes tudóskapcsolatok művelődéstörténeti jelentősége okán leginkább Vitéz János görög körének jelentőségére indokolt utalnom. Konstantinápoly eleste után két évvel, 1455-ben Vitéz János a kor nagy feladatáról, a törökök elleni európai összefogás szükségességéről akként fogalmazta meg egy szónoki beszédében „*Magyarország üzenetét*”, azaz katonai támogatást, együttműködést jelentő kérését a nyugati világ felé, hogy (Konstantinápoly 1453. évi eleste után 2 évvel Magyarország még) „*nem osztozik ugyan még Görögország sorsában, de osztozik gondjaiban*”. E beszédében Vitéz János „*a görögök szenvedéseinek*” bemutatásával kívánta a közös európai fellépést elérni, mert a törökök elleni „*harc ezért szent*”. (5) Megítélésem szerint ez az „*osztozik gondjaiban*” magyar humanista gondolat a középkori magyar-görög kapcsolatrendszerből fakadt. Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy Vitéz János jelentősége a korabeli magyar-görög személyes kapcsolatokban is tetten érhető! Vitéz János többször vendégül látta a ciprusi görög Podocataro Filippo humanistát Váradon, Szent László király városában. (6) Vitéz János pártfogoltjaként tanult Ferrarában Kosztolányi György (alias Georgius Polycarpus; ?-1489., Róma), aki később Mátyás király diplomatájaként tevékenykedett. Kosztolányi György elvette Georgiosz Trapezuntiosz (1396-1486) görög humanista görög tudós leányát. (7) Georgiosz Trapezuntiosz (1395-1484) krétai származású görög humanista, arisztotelianus filozófus köréhez tartozott Osztfi Miklós esztergomi kanonok. (8) Vitéz Jánossal kapcsolatban állt az itáliai göröggé lett konstantinápolyi Ioannész Argüropülosz (1410-87): tervbe volt véve e görög tudós Magyarországra való meghívása 1471-ben. A konstantinápolyi Ioannész Argüropülosz (1410-87) a firenzei egyetem tanáráként és Arisztotelész fordítójaként lett közismert: e korszak nagy

alakjával, a görög Bésszarionnal kiváló kapcsolatban állt. (9) E körben indokolt utalnom a görög tudósok, Gemisztosz Pléthon (kb. 1356-1450) és Bésszarión (Trapezunt, kb. 1395-1472., Ravenna) kapcsolatrendszerének jelentőségére! Pléthon tanítványaként Misztrában 1447-ben nyelvészetet és filozófiát tanult Nikolaosz/Laonikosz Khalkokondülész (Athén, 1420-as évek-1490) görög történetíró, aki előkelő athéni családból származott: Itáliába kerülve a görög irodalmi tudás terjesztője volt. 1480 táján írta meg az „*Apodeixis historiön*” (Történeti ábrázolás) címet viselő 10 kötetes történeti munkáját. Gemisztosz Pléthon (kb. 1356-1450) görög szerzetesként élt Misztrában (Spárta fölött): kolostori rendtársai között mintegy „*Platón főpapjaként*” fejtett ki komoly filozófiai tevékenységet. Tekintélye volt a császári udvarban és Itáliában is. Tanítványával, Bésszariónnal elkísérték a görög császárt Itáliába a ferrarai-firenzei zsinatra: az volt a cél, hogy nyugati segítség fejében kölcsönös engedményekkel összeforasszák a századok óta kettészakadt keresztény egyházat. Papíron létrejött 1439-ben Firenzében a zsinatot záró (formális) Unió, de ez nem felelt meg sem a szerzeteseknek, sem a főpapoknak, sem a görög ortodoxiának. Pléthon hazatért kolostorába: 1450-ben halt meg, és hat évvel halála után kardcsapás nélkül bevonult Misztrába a török: tanítványai szétszóródtak: egy részük áthajózott Velence gyarmatszigetére, vagy Krétán, esetleg a velencei görög közösségben folytatták működésüket. A görög tudós, Bésszarión (Trapezunt, kb. 1395-1472., Ravenna) Itáliában maradt a zsinat után: menekült honfitársai sokaságát fogadta be, követőiből alakult ki Közép-Európában a görög katolikus egyház. Bíboros lett, majd pápajelöltnek is emlegették, de ez sajnos nem valósult meg. 1453 után keresztes hadjáratot akart indítani Konstantinápoly visszaszerzésére. Görögül és latinul író teológus, költő, író és műfordító volt. Kéziratgyűjteményével megvetette a velencei Márk-könyvtár alapját. Hunyadi Mátyás király világhírű könyvtára kapcsán fontos a következő, 1936-ban feltett kérdés: „*Mi a Bessarion-Korvina jelentősége?*” „*Hogy mitől olyan becses ez a Bessarion? Megtudjuk, ha megtudjuk, ki volt az a Bessarion, akinek a nevéből ezt a Korvinát elnevezték. Bessarion a legnagyobb jelentőségű alakja a reneszánsznak. Ő volt az, aki Konstantinápolyból Gemisthos Plethonnal együtt átmentette Olaszországba a görög kéziratokat. Konstantinápoly elestétől és a két görög átköltözésétől számítja a történelem a reneszánsz kezdetét. A humanizmusnak azt a formáját, amelyet mi a reneszánsz humanizmusának ismerünk, ők alakítottak ki, ők hozták olasz földre a görög bölcselőket, akiket addig csak latin átültetésben ismertek. Ők hozták például Platont.*” „*Az ő alapítványa veti meg a világhírű velencei könyvtárnak, a Marciánának alapjait.*

Ez a Bessarion a maga számára íratott és festetett könyveket és egy ilyen könyvét odaajándékozta Mátyásnak. El sem tudjuk képzelni az ajándékozás aktusában rejlő hallatlan tiszteletet és megbecsülést másként, csak ha meggondoljuk, hogy egy-egy ilyen könyv a reneszánsz-gyűjtő szemében a legnagyobb földi értéket jelentette. Olyan volt ez az ajándékozás ténye, mint mikor a kora középkorban a lovag legkedvesebb valamijét, a kardját ajándékozta annak oda, kit különösen megbecsült. Ez a kódex Firenzében készült.” (10) Bésszarión köréhez tartozott Theodorosz Gaza (másként Theodorosz Gazász/Gazész; Thesszaloniki, 1398-1478., Piro, Kalabria) görög humanista, aki (konstantinápolyi tanulmányai után) szintén Itáliába menekült: Ferrarában és Rómában tanított a főiskolán. A görög műveltség itáliai átültetésének egyik legfontosabb személyisége volt: a görög nyelvtanról 1495-ben írott „*Institutiones grammaticae*” (*Nyelvi tanítások*) címet viselő munkája alapvető jelentőségű. Arisztotelész és más ókori görög szerzők műveit fordította latinra. Munkássága erősen hatott Apáczai Csere Jánosra, aki 1653-ban tette közzé az első magyar nyelvű filozófiai munkát („*Magyar Encyclopaedia, az az minden igaz és hasznos bölcsességnek szép rendbe foglalása és magyar nyelven világra bocsátása*”). Mátyás király görög és itáliai tudósokat gyűjtött be maga köré. Marsiglio kiváló olasz asztrológus Palaiologosz görög császár udvarában is tevékenykedett, majd Janus Pannonius ajánlására Athénből Budára jött: három évig tartózkodott a Mátyás király udvarában. A fenti rövid összegzés alapján is kiviláglik, hogy görög területekről a XV. századtól egyre nagyobb számban leginkább Itáliába érkező keresztény műveltségű görög tudósok teremtették meg azt az iskolateremtő és tudásalapozó emberi közeget Itáliában, amelyik alapját jelentette az európai reneszánsz eredményeinek létrejöttéhez: ekkor a régi görög kor szelleme is újjáéledt Nyugat-Európa világában. Ez a szellemileg igényes görög értelmiség új szellemi mozgást hozott egyházi és világi értelemben is: a reneszánsz az ő általuk hozott gondolkodás és stílus talaján jött létre. A XV. századi Itáliába áttelepült görögség reneszánszteremtő, csodálatos műveltségközvetítő és műveltségteremtő szellemi teljesítményének hatása napjainkban is élő örökséget képez.

VI. Magyar műveltségi látásmódunk filhellén világa

Magyar műveltségi látásmódunk filhellén világa különleges értékeink közé tartozik, mely Szent István országában mindig is jelen volt a tudósaink körében. „A bölcsesség tanulásáról” címet viselő művében Apáczai Csere János ezt rögzítette a rektori tiszte átvételekor a gyulafehérvári kollégiumban 1653 november havában elmondott beszédében: a „*görög nyelv Platóntól kezdve (aki Kr. e. 266 körül virágzott) egészen Kr. után kb. 1400-ig magában foglalja mindazt*” a tudástárat, mely alapján „*manapság a görög nyelv ismerete nélkül senki sem juthat el oda, hogy teljesen megérthessen mindent*”. „*Kételkedik ebben valaki? Mondja meg hát, aki nem tud görögül, mit jelentenek ezek a szavak: grammatika, etimológia, szintaxis; vagy pedig ezek: retorika, tropus, metonimia, metafora, synekdoche, irónia, epanorthosis, aposiopsis, epizeuxis, epanalepsis és sok más elnevezés a retorikában! Mit jelent a dialektika, axióma, szillogizmus, metódus? vagy matézis, aritmetika, geometria, centrum, perimeter, diameter stb. Mit jelent a fizika, asztronómia, zodiacus, pólus, tropikus stb.? Mit jelent a geográfia, muzsika, diapente, diapanton, diatessaron stb.? De minek fárasszalak benneteket is, hallgatóim, meg magamat is a példák terhes felhalmozásával! Tekintsetek bele, ha akartok, a szótárakba, és csodálkozni fogtok, hogy azok unos-untalan odarakják ezt a megjegyzést: görögből ered, görögből ered, görögből ered. De ki érti meg ezekben a „görögből ered” megjegyzést, ha nem ismeri a görög nyelvet!*” (1) A fent rögzítettek nyilvánvalósága a világ minden egyetemén közismert, ám arra is fontos felhívni a figyelmet, hogy ez a XIV-XVII. században a legnagyobb emlékezetműveltségi erővel volt jelen, mely kapcsán egy XVI. századi külföldön tanuló lőcsei diák levele is remek például szolgál. „*A görög képzés, a görög retorika elengedhetetlenül szükséges az orvosi hivatáshoz.*” Ezen megállapítás szerepel a filhellén Spillenbergh Sámuel (Lőcse, 1573-1654., Lőcse) 1593. január 31. napján Görlitz egyeteméről írt levelében, melynek címzettje Lőcse város főbírája és a városi tanácsa volt. (2) Nos, a fenti alapvetés a szkíta-hun-magyarazonosságot felmutató történettudományi értéktár terén is igaz állítás!

Az évezredek átívelő görög műveltség XIV-XVII. századi tudományos jelentősége közismert volt a korszak Európájának minden egyetemén és akadémiáján, melyre jó példa a következő adalék. 1599-ben Antwerpenben Theodor Galle (Theodorus Galaeus) révén került nyomtatásra az „*ICONES ET ELOGIA NOVEM GRAECORUM DOCTRINA ILLUSTRIVM*” címet viselő

kiváló emlékezetműveltséget felmutató és a görög tudósok arcképeit is bemutató metszet, ami az itáliai görög tudóskör tagjai közül a következő személyiségek jelentőségéről adott tájékoztatás: „*Bessarion; Emanuel Chrysoloras; Demetrius Chalcondyles; Theodorus Gaza; Ioannes Argyropylus; Georgius Trapezuntius; Marcus Musurus; Michael Marullus; Ioannes Lascaris*”.

A fentiek alapján biztos vagyok abban, hogy eljön még az idő, és vélhetően ez meg is valósul a XXI. századi Magyarországon, hogy diplomát és tudományos fokozatot csak az szerezhet majd, aki az évezredekén átívelő görög műveltség XIV-XVII. századi rendkívüli hatásának ismeretében és a XIX. századi Magyar Tudományos Akadémiát alapító magyar tudósaink értékvilága nyomán tenne tanúbizonyságot a szkíta-hun-magyar azonosság emlékezetműveltségi tárgykörében.

Természetesen a XVIII. századra is igazak a fenti alapvetések! A XVIII. századi művek közül indokolt hivatkoznom a lutheránus Bél Mátyás „*De vetere litteratura hunno-scythica exercitatio*” („*Tanulmányok a régi hun-szkíta irodalomról*”) címet viselő művére, ami 1718-ban jelent meg. (Érdemes arra is utalnom, hogy a Rákóczi-szabadságharc után 7 évvel kiadott műve címlapján a „*Cum Deo*” felirat is szerepelt.)

A XVIII. századi filhellén magyar tudósvilág jeles személyisége, Bod Péter „*Magyar Athenas*” címet viselő műve 1766-ban jelent meg. A szerző ezt rögzítette: az ókori „*Athenasban laktanak régen a bölcs emberek, akik Görögországban nevezetesek voltak*”, és „*egybehívtam én is*” azokat „*akik Magyarországon, s Erdélyben voltak, hogy csináljanak egy Athenast*”. Művének az volt a célja, hogy „*a két Hazában: Erdélyben és Magyarországon az előtt élt tudós embereket, kivált akik valami világra bocsátott munkájuk által emlékezeteket fenn hagyták, régi eltakartatott, megavult hamvakból megelevenítse, és újonnan világra hozza*”. Bod Péter a „*nemzete becsületéért, tudományos hírnevének öregbítéséért szállt síkra, és ennek a szívből fakadó belső parancsnak az eredménye a Magyar Athenas*”, mely könyvében 528 írot sorolt föl. A „*Magyar Athenas*” cím Pallasz Athéné görög mitológiai jelentőségével függ össze, hiszen ő volt a bölcsesség, a tudás istennője. „*Görögországban nevezetesek voltak*”, és „*egybehívtam én is*” azokat „*akik Magyarországon, s Erdélyben voltak, hogy csináljanak egy Athenast*”. Művének az volt a célja, hogy „*a két Hazában: Erdélyben és Magyarországon az előtt élt tudós embereket, kivált akik valami világra bocsátott munkájuk által emlékezeteket fenn hagyták, régi eltakartatott, megavult hamvakból megelevenítse, és újonnan világra hozza*”. Bod Péter a „*nemzete becsületéért, tudományos hírnevének öregbítéséért szállt síkra, és*

ennek a szívből fakadó belső parancsnak az eredménye a Magyar Athenas“, mely könyvében 528 íróat sorolt föl. A „Magyar Athenas” cím Pallasz Athéné görög mitológiai jelentőségével függ össze, hiszen ő volt a bölcsesség, a tudás istennője.

A XIX. századi Magyar Tudományos Akadémiát megalapító magyar tudósaink a szkíta-hun-magyar azonosság jegyében fogalmazták meg emlékezetműveltségi alapvetéseiket! A Magyar Katolikus Lexikon ezt rögzíti a „szkíták, szittyák” szócikkében: a *„szkíta népesség egy része tovább élt a hunokban, az avarokban és közvetve a magyarokban is”, hiszen „ők itt maradtak, kultúrájuk, életmódjuk, szókincsük és biológiai jelenlétük természetesen nem múlt el nyom nélkül; az autochton Kárpát-medencei őslakosságban a mai napig köztünk élnek”.*

A fentebb már ismertetett akadémiai festményünk jelképrendszere kimagasló értéktárat jelenített meg a szkíta-hun-magyar azonosság felmutatása jegyében. Azt is fontos kiemelten hangsúlyozni, hogy ez alapján készültek az akadémiai intézmények és a könyvtár pecsétjei is.

Alapvetésként azt fontos látnunk, hogy a tudományosságot és hazafiságot erősítő nemzeti történetírás méltó hagyományaihoz való visszatérés céljából fontos látni, hogy a Magyar Tudományos Akadémiát a XIX. században megalapító, köztiszteletben és megbecsülésben álló magyar tudósaink világképe és őstörténeti tudása azt a rendkívül jelentős örök üzenetet hordozza, hogy a görög képzés és a görög retorika, valamint az évezredekén átívelő görög emlékezetműveltségi alapvetések ismerete a XXI. században is elengedhetetlenül szükséges a történelem küszöbén 3 évezreddel ezelőtt lóháton átléptető lovasíjász őseink, vagyis a szkíta-hun-magyar azonosság történelmi jelentőségének az egyetemesség szintjén való tudományos felmutatásához; sőt, a régészeti és az archeogenetikai kutatások szempontrendszerének meghatározásához is a majdani eredmények méltó értékelése és általános érvényű összegzése céljából.

Források:

I. „Emlékezzünk régiekről, Szkítiából kijöttekről”, azaz lovasíjász nemzetünkről! (1) Zolnay László: Kincses Magyarország. Középkori művelődésünk történetéből. Bp., 1977. 65. o.; (2) Ujváry Zoltán: A magyar folklórkutatás kezdetei. Gyűjtési felhívások. In.: Ethnographia. A Magyar Néprajzi Társaság értesítője. 116. évfolyam. Budapest, 2005. 42. o.; (3) Róheim Géza dr.: A kazár nagyfejedelem és a turulmonda. In.: Ethnographia. A Magyar Néprajzi Társaság értesítője. 28. évfolyam. Budapest, 1917. 70. o.; **II. Lovasíjász nemzetünk évezredek átívelő volta a görög forrásokban.** (1) Fodor István: Verecke híres útján ... Bp., 1980. 62. o.; (2) Dr. Kószegi Frigyes: A történelem küszöbén. Bp., 1984. 56. o.; (3) Apáczai Csere János válogatott pedagógiai művei. összeállította, a jegyzeteket írta, a latin szöveget fordította Orosz Lajos. 37. o. - Apáczai Csere János válogatott pedagógiai művei – MEK mek-oszk.uz.ua/07300/07334/07334.pdf- letöltve 2019. október 21.; **III. Magyar történelmi értéktárunk Konstantinápoly IV-XV. századi görög forrásainak tükrében.** (1) Télfy János: Magyarok őstörténete. Görög források a scythák történetéhez. Pest, 1863. 2. o.; (2) Apáczai Csere János válogatott pedagógiai művei. összeállította, a jegyzeteket írta, a latin szöveget fordította Orosz Lajos. 35. o. - Apáczai Csere János válogatott pedagógiai művei – MEK mek-oszk.uz.ua/07300/07334/07334.pdf- letöltve 2019. október 21., (3) Télfy János: Magyarok őstörténete. Görög források a scythák történetéhez. Pest, 1863. 2. o.; (4) Moravcsik Gyula: A Kyrillos-legenda magyar vonatkozású epizódjához. In.: Ethnographia. A Magyar Néprajzi Társaság értesítője. 39. évfolyam. Budapest, 1928. 108. o.; (5) Szentek élete az év minden napjára. Szerkesztette Schütz Antal. Bp., 1995. 236. o.; (6) László Gyula: Őseinkről. Bp., 1990. 73. o.; (7) Nagy Géza: A honfoglalók. In.: Ethnographia. A Magyar Néprajzi Társaság értesítője. 18. évfolyam. Budapest, 1907. 267. o.; (8) Moravcsik Gyula: Attila és Buda. In.: Egyetemes Philológiai Közlöny. 1926. 200., 201. o.; (9) Vanyó László: Ókeresztény írók lexikona. Bp., 2004. 453-455. o.; (10) Vanyó László: Ókeresztény írók lexikona. Bp., 2004. 453-455. o.; (11) A kereszténység krónikája. Bp., 1998. 71. o.; (12) A kereszténység krónikája. Bp., 1998. 70. o.; **IV. A Magyar Tudományos Akadémia Hungaria nólakja és a nemzeti címerrel ékesített aranypajzsának egyetemes történelmi jelentősége.** (1) Kemenczei Tibor: A középső vaskor. A szkíták a Tisza-vidéken. In.: Magyar régészet az ezredfordulón. Bp., 2003. 179. o.; (2) Pribitek László: A kalocsai érsekség és Bizánc kapcsolatának története. Doktori disszertáció. Római Katolikus Hittudományi Akadémia. Bp., 1973. 151. o.; (3) Zachar József: Egy az Isten, egy a

nemzet. Írások Jézus-hitű magyar eleinkről. Bp., 2006. 58. o.); (4) Székely Sándor: Unitaria vallás története Erdélyben. Kolozsvár, 1839. 15. o.; (5) Szentek élete. Szerkesztette Dr. Diós István. Ötödik, bővített, átdolgozott kiadás. Bp., 2001. 870. o.; (6) Zolnay László: Kincses Magyarország. Középkori művelődésünk történetéből. Bp., 1977. 75. o.; (7) Nagy Géza: A honfoglalók. In.: Ethnographia. A Magyar Néprajzi Társaság értesítője. 18. évfolyam. Budapest, 1907. 267. o.; (8) Baán István: A XIV-XVI. századi magyar történelem bizánci és kora újkori görög nyelvű forrásai. Összegyűjtötte, fordította és bevezetéssel ellátta Baán István. Bp., 2013. 48. o., (9) Apáczai Csere János válogatott pedagógiai művei. Összeállította, a jegyzeteket írta, a latin szöveget fordította Orosz Lajos. 47. o. - Apáczai Csere János válogatott pedagógiai művei – MEK mek-oszk.uz.ua/07300/07334/07334.pdf- letöltve 2019. október 21.; (10) Szabó Pál: „*kitolta Vazul szemeit*” – a megvakítás büntetésének bizánci eredetű gyakorlata. In.: Bácsország. Vajdasági Honismereti Szemle. Főszerkesztő Siling Léda. 2011. 2. szám. 84. o.; (11) Korai magyar történeti lexikon. (9-14. század). Főszerkesztő Kristó Gyula. Bp., 1994. 114. o.; (12) Korai magyar történeti lexikon. (9-14. század). Főszerkesztő Kristó Gyula. Bp., 1994. 47. o.; (13) Moravcsik Gyula: Az Árpád-kori magyar történet bizánci forrásai. Bp., 1988. 321-322., 325. o.; (14) Moravcsik Gyula: Bizánci császárok és követeik Budán. In.: Századok. 1961. 834. o.; (15) Korai magyar történeti lexikon. (9-14. század). Főszerkesztő Kristó Gyula. Bp., 1994. 47. o.; (16) Moravcsik Gyula: Az Árpád-kori magyar történet bizánci forrásai. Bp., 1988. 339. o.; (17) Moravcsik Gyula: Az Árpád-kori magyar történet bizánci forrásai. Bp., 1988. 260. o.; (18) Németh András: Egy bécsi bibliofil 1525-ös látogatása a budai királyi könyvtárban. In.: Magyar Könyvszemle. 129. évfolyam. 2013. 3. szám. 290., 294., 295. o.; **V. A „szkíta Mars”: Mátyás király görög kapcsolatrendszerének egyetemes művelődéstörténeti jelentősége.** (1) Vaticana, Laurenzia, Corvinia ... Búvárkodás a Magyar Nemzeti Múzeum Korvinái között, amelyek sora egy nagybecsű és értékes darabbal gyarapodott. In.: Prágai Magyar Hírlap. 1936. április 12. 9. o.; (2) Dr. Hints Elek: A középkori orvos tudomány. Bp., 1939. 375. o.; (3) Mályusz Elemér – Borsa Iván: Zsigmondkori oklevéltár IV. (1413–1414) Magyar Országos Levéltár kiadványai. II. Forráskiadványok 25. Budapest, 1994. 235. o.; (4) Tardy Lajos: Johannes Schöner és követőinek magyar tárgyú térképei a 16. század első negyedében. In.: Folia Historica. 2. Budapest, 1973. 26. o.; (5) A magyar irodalom története 1600-ig. I. kötet. Főszerkesztő Sőtér István. Bp., 1964. 222. o.; (6) Kardos Tibor: A mai humanizmus kora Bp., 1955. 118. o.; (7) Janus Pannonius. Magyarországi humanisták. A válogatás, a szöveggondozás és a jegyzetek Klaniczay Tibor munkája. Bp., 1982. 1306., 1315. o.; (8) Gerézdi Rabán: Bologna és a magyar humanizmus. In.: Irodalomtörténet. Bp., 1940. 149. o.; (9) Klaniczay Tibor: Egyetem Magyarországon Mátyás király korában. In.: Irodalomtörténeti Közlemények 1990. 577-580. o.; (10) Vaticana, Laurenzia, Corvinia ... Búvárkodás a Magyar Nemzeti

Múzeum Korvinái között, amelyek sora egy nagybecsű és értékes darabbal gyarapodott. In.: Prágai Magyar Hírlap. 1936. április 12. 9.o.; **VI. Magyar műveltségi látásmódunk filhellén világa.** (1) Apáczai Csere János válogatott pedagógiai művei. Összeállította, a jegyzeteket írta, a latin szöveget fordította Orosz Lajos. 52. o. - Apáczai Csere János válogatott pedagógiai művei – MEK mek-oszk.uz.ua/07300/07334/07334.pdf letöltve 2019. október 21.; (2) Lőcsei stipendiánsok és literátusok. Külföldi tanulmányutak dokumentumai 1550-1699. Sajtó alá rendezte Katona Tünde és Laczkovits Miklós. Fontes rerum scholasticarum. II/1. kötet. Szerkeszti Keserű Bálint. Szeged, 1990. 160. o.;

Dr. Diószegi Antal - Pályái

1962-ben született.

Jogtanácsos: szakterülete a közigazgatási jog (e körben félszáz szakmai előadás megtartására került sor, számos tanulmány és cikk született). Két évtizedig volt a 141 évvel ezelőtt megalapított Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság (MHGT) tagja, és ebből több éven át pedig az egyik titkára. A címerjogi alapvetések és történelmi tények összefüggései tárgykörében több mint 200 heraldikai és genealógiai előadást volt módja meghallgatni e társaság jeles szakértőket felvonultató rendezvényein, konferenciáin. Több genealógiai és heraldikai is előadást is tartott MHGT keretében. A lovasíjász

nemzetünk által megalkotott középkori jogtörténeti értéktáraink terén folytatott kutatásai (többek között) kiterjednek a magyar királyi főkegyúri jog, a székely jogrend, a magyar pásztorjog („*ius valachicum*”), valamint a heraldikai és a genealógiai összefüggésekre is rávilágító címerjog világára. Ezen tudományterületek egyetemes fontosságot felmutató összefüggései jelentik a legfőbb alapvetéseket a Hunyadiak eredetkutatása kapcsán megjelent írásaiban. Négy évtizedes, hazát és nemzetet szolgáló kutatói tevékenysége során a Szepesség és Tokaj-Hegyalja kapcsolatrendszeréről, a Délvidék történelmi jelentőségéről, Erdély és Székelyföld, valamint a Kárpátokon túli középkori magyar lovasíjász gyeputárság határvédelmi és művelődéstörténeti jelentőségéről is számos írásában emlékezett meg.

1981 óta publikál (pl. Magyar, Nemzet, Aracs, Honismeret, Lovas Nemzet, Kelet Kapuja, Magyar Vízjel, Papíripar, Ethnica, Muravidék, Partium, Széphalom, Trianoni Szemle, Tokaj és Hegyalja, Tokaji Hírek, Agora). Ötszázat is meghaladó megjelent írásában a magyarság értékteremtő minőségét elemzi (különösen a lovasíjász hadművészet, a Hunyadiak dicsőséges kora, a reformkor és az 1848-1849. évi dicsőséges magyar szabadságharc időszaka, valamint a Trianon utáni nemzetépítési és emlékeztetmíveltségi örökség

felmutatása céljából). Az évezredekén átívelő filhellén magyar és hungarofil görög emlékezetműveltségi örökség egyetemes jelentőségének a feltárása a legfőbb célkitűzése, melyben a székely-görög kapcsolatok kiemelt fontossággal bírnak. Kutatásai során leginkább a középkori „*Archiregnum Hungaricum*” hungarobizantinológiai emlékeinek az összegzése mentén mutat rá azon történelmi értéktárra, ami a Hunyadiak koráig meghatározó fontossággal bírt hazánk és nemzetünk méltán magas szintű nemzetközi elismertsége világában. A magyar Hunyadi-uralkodóház székely eredete terén a kiváló székely tudósok, Zágoni Aranka György és Pónori Thewrewk József, valamint a hatalmas életművet teremtő Kazinczy Ferenc által két évszázaddal ezelőtt lefektetett emlékezetműveltségi alapvetések nyomán folytatja kutatói tevékenységét. Kétszázötvennél több emlékbeszéd, ismeretterjesztő és konferencia előadás fémjelzi művelődéskutatói munkáját.

SZKÍTÁKKAL A SÖTÉTSÉG ELLEN

Egy új, más világot akarunk!*

COVID-, WHO-, 5G-, Chemtrail- és kamatmenteset, adósság elengedést és újracsztást

Azokat keressük,
akik számára
fontosabb

*az igazság a jólétnél,
a tisztesség a sikernél,
a méltányosság a haladásnál.*

Igazság, Tisztesség, Méltányosság

Magyarok XI. Világkongresszusa
2024. augusztus 15-20. – Budapest – Ópusztaszer

Tel.: +36-1-485-4060, +36-1-267-4510

E-mail: mvsz@mvsz.hu, Web: www.mvsz.info, www.mxvk.info

* Amikor 1823. november 3-án Temesváron megalkotta a nem-euklideszi geometriát, Bolyai János így fogalmazott: „A semmiből egy új, más világot teremtettem.”

Dr. Mandics György:

A ROVÁSKRÓNICA HOZADÉKA A MAGYAR ŐSTÖRTÉNETÍRÁS SZÁMÁRA

Gazda Józseffel beszélgetve kedves barátom azt találta mondani, hogy számára, aki nem rovásírás szakértő, az a legizgalmasabb kérdés az újonnan feltárt rovásírás hagyaték szempontjából, hogy ez milyen kihatással van, s lesz a további kutatásokra, amelyek a magyar múlt feltárását helyezték céljaik középpontjába. Rögtön elismertem, hogy ez egy kardinális kérdés, amelyet viszont ma még nem lehet nagyon pontosan megválaszolni, hiszen bár egyfelől igaz, hogy a kutatás még nem fejeződött be, de az is igaz, hogy már ismerjük az egész anyagot a maga méreteiben, s azt is: mit tudunk immár biztosan róla.

Azok számára, akik most találkoznak csak ezzel az anyaggal, elmondhatjuk, hogy XI. kódexünk, s több tucat töredék anyagunk maradt fenn. Az anyagok paleográfiai elemzése kimutatta, hogy több mint 20 részleteiben eltérő rovásábécét használtak a másolatok készítői, akik összesen 165 eltérő alapszöveget írtak, másoltak, némelyiket 6 verzióban is. Ebből 124 verses szöveg, a többi önálló próza, levél, kommentár, utasítás, jogi okirat töredék, tankönyv darab, felirat másolat. A verses szövegek alkotják a gyűjtemény gerincét, egy gesztát, a magyarok eredetéről, s királyaik vitéz tetteiről. Az is kiderült, hogy az anyagból 71 szöveget elemezhetünk alaposan, mivel kettőnél több szövegváltozatunk van; 36 szövegünk maradt ránk egyetlen rovásváltozatban, s csak 17 azok száma, amelyek csak latin-betűs átiratban maradtak meg, de tudjuk, hogy eredetileg ezek is rovásszövegek voltak. Előadásunkban ezekre a forrásokra összpontosítunk,

Honnan jöttünk?

Ezt a kérdést, amelyet a latin nyelvű krónikák egyöntetűen úgy válaszoltak meg, hogy a nagy síkságokról, ahol őseink íjészítő lovas-népek voltak, a mai akadémikus történelem pedig úgy, hogy az Ural környékén vadásznépek voltak, a rovásírásban fennmaradt geszta szerzői egyértelműen

a magyarok ősatyját a hevült föld képében határozzák meg. Neve Kamad. Felesége Öm, az Ősforrás, kinek neve beszélő név, s világosan utal az ömlőre. A forró föld a forrástól gyöngyöző termékeny földdé alakul, s ekkor neve már Kam, vagy Kám, a gyöngyöző. Az ő felesége Emű, egy újabb forrás, akinek életvizéből szület elsőként Kus. a folyó. A folyó ágai a népek. Kus gyermekei, kisebb folyók, kiknek száma 7. Az ötödik gyermek (leágazás) Szizág, kinek 2 fia Hunor és Magor.

A mítoszból megtudjuk még, hogy KUS mellett Kámnak még másik 6 gyermeke is született, s ha mindegyik gyermeke ismét öt-hét ez már 49 nép. Ezek lepték el a földet.

Egy másik mítosz a nőági rokonokat számlálja elő. Hét nő is született Kam és Emű nászából. Ezek heten a csillagok, s fent láthatók az égen.

Látható, hogy ez egy világos természetmítosz, mely szimmetrikusan elrendezi az eget és Földet, s az élet jelenségeit ebből a nászból vezeti le.

Ez a rendszer, mint kimutattuk Mohácsig állt fenn, s még II. Lajos tanító könyvében benne volt 1516-ban (SARGY IV,286)

Az ősmagyarok életformájáról csupán néhány ének töredékből következtetünk. (pl. Cicero Kód. 1), amely megjegyzi, hogy az ősök emlékét felidéző szertartás árokásással kezdődik, amelybe vizet vezetnek, s ide ültetik a „venereket” az ősök emlékére. Nos az árokásás szertartása csakis egy öntözéses földművelési rendszer ismeretével érthető, mint ahogyan a nagyszámú szó, amely az ár köré épül. Az ár, az árok, a víz folyás számtalan szava, amelyek közül a legmeghökkenőbb az ár homonímiája, az ÁR. Vagyis a víz árja és az értéke egy tőről fakad. Ezt közvetíti az ÁROK, a víz mozgásait uraló csatorna. Nem véletlen az sem, hogy egy későbbi korból a várak alatti mentő alagutakat is AJ-ÁROK (AJ-eReK) néven nevezik meg. (SARGY, I, 39). S ezt nem egyszer hiszen a Sellei kastélyban talált titkos rovásfelirat is így beszél a kincshez vezető föld alatti útról: AJ-eReK (SARGY, IV, 366). Az ÁROK és az eReK, pontosabban a VeNeReK pontos tájékoztatást adnak arról, hogy a magyarok milyen növény termesztésével foglalkoztak intenzíven: a szőlővel.

A szőlő venyigéi a rejtélyes VeNeReK, amelyeket a TESZ nagynevű kutatói sem tudtak azonosítani.

Csak annyi derült ki, hogy a szó, „valamiféle italt” jelöl, amelyet a középkori krónikák szerint az ebéd után fogyasztottak. Nos, jelentem tisztelettel, ez a rejtélyes ital a bor, amelyet a szőlő „vén ereiből”=venerek ékezetthiánnyal, préseltek és erjesztettek. Ez holt biztos, mert van olyan vers, amelyben a venerekre szinonimát is olvashatunk: AGG IN, sőt azt is megtudjuk, hogy Pécsre a rómaiak hozták be a Kárpát medencébe a „VeNeReKet. (SARGY, III,

74) A VeNeReK kifejezés azonban egy plussz ajándékkal lep meg: mivel kihalt szó, s csak 1372 és 1492 között használták a Jókai kódex (JókK, 131) és Festetics Kódex,1493 (FestK.167), ez egyben meghatározza az adott versek hivatalos korát is. Ekkor születtek ezek a versek: Tilay János deák, Kova Áron deák, valamint Lázár hegedűs, A hegedűs és „Váradí Péter hegedűs” énekei. (SARGY VI, 301). Mi több, Janus Pannoniusról írt monográfiámban kiderítettem, hogy a rováskrónikákból ismert éneket (Váradí Péter hegedűse) Mátyás rendelkezésére írta egy hegedűs az őt kijátszó Váradí Péter érsek bebörtönzése alátámasztására. Ez az esemény 1484. augusztusában történt, így tökéletesen illik az adott időhatárhoz. Ez a kettős vakpróbához hasonlóan szinte megdöbbenő bizonyíték rovásírásaink korban elhelyezésére. Szó sem lehet 1870-es hamisításról, ahogyan azt Szarvas Gábor feltételezte, a rovás anyagok megvizsgálása nélkül, hiszen Somogyi Antal ki nem találhatta a „venerek” szó értelmét, hiszen akkor már 400 éve senki sem használta!!!

Összegezve: a Magyarok ősei egy forró földön éltek, ahol perzselt a Nap, a víz nagy érték volt, ezért a termékenység csak a víz által valósulhatott meg. Kertgazdálkodás volt az ősök tevékenysége, s állatterelés. Ménesek és nyájak felügyelete. Nos ez gyökeresen ellentmond a fenyves-erdőknek is, a tundráknak is. Őseink a rovásénekesek szerint így éltek.

Hol volt az Óshaza?

Erre a kérdésre már nem adható egyszerű válasz. Ha az énekekből kirajzolódó földrajzi világméretet nézzük, akkor a Kelet irányban legtávolabbi forrás HUNOR KARATJA A ZÁM KÖZELÁBEN(inc 283 kép, 0004a, 12 sor). Előtte KOR A ZÁM földje van, amiben felismerhető Khorezm, amely a középkorig nagyszerű város, amíg a sivatag be nem fedte. (inc 283 kép 0004b, 7.sor). (Mindkettő SARGY, III, 10-11.old) Ez jól írja le Közép-Ázsia és tovább észak Mongólia vidékét, a sejtetett Nagy fallal.

Délen SÁG nemzete uralkodik a tenger mellett, amibe az INDÓS VIZE 9 ÁGA ZAT- TAL GÜRŐDIK:” (inc 283 0003, 8 sor). Ez világosan utal az Indiai óceánra.

Nyugat fele A tenger előtt a LÉG-HeGY (inc 283, 0003, 9. sor)ami valószínűleg a Kaukázus? Innen egy folyó ömlik a tengerbe amit SARJAS POLI-nak nevez a rovásíró.

Hogy ez mi lehet, melyik folyó, nyílt kérdés. A ma ismert anyag alapján nem pontosítható.

Ha körbe tekintünk a helyről, ahonnan ez a látvány feltárulhat, a leginkább

a Kaukázus jut az eszünkbe. Több eposztöredék s egy kiséposz világosan ír a Fűszine völgyről, ennek oldalán a hatalmas hegyről. Ez a konfiguráció a Kura folyó tölcésrszerű völgyét juttatja az eszünkbe, ahol ott vannak az Ürményi lázadók - az Örmények, és Szava királysága, amely az adott korban a leginkább a Szavárdokra emlékeztet. A Magyarok a szavárdokkal félig-meddig rokonok, de aztán gyűlölet lép fel a királynő és Bükkösi vitéz között, aki a Királynő lányát veszi el, s nem Őt. Hogy mennyi történelmi hitele lehet egy ilyen történetnek, az önálló kutatást igényel, ám az biztos, hogy a királynő a támogatója az Ártmány (Ármány) kultuszának, ami lehetséges. Ezzel szemben a Magyarok Napimádóknak vallják magukat, ami ismét csak lehetőség. S tovább az a kijelentés, hogy a székelyek innen viszik magukkal a Napimádat szokását. A Napimádat számtalan jelét megőrizte a magyar népvallás, és a motívumkincs, míg ezzel szemben az akadémikus szemlélet nem tud mit kezdeni a Nappal, mivel nincs a finnugor nyelvekkel hasonlítható gyökalkaja. Elvileg nem lenne szabad ismernünk a Napot, mert nincs a finnugor Alapnyelvben. Talán más nyelveket kellene faggatni ott a Kaukázusban, avagy Közép-Ázsiában? Ez a nyelvészek számára jövőbeli feladat.

A Hét vezér, hányszor hét?

A Kaukázusi magyarok hét vezért tisztelnek, s ezek: BALK, URSÁG (Ország), DeReG, Uz, KOMAR, GUD, KAS. (Inc 283, 0011- 013). Ők indulnak el a Kaukázusból Észak felé.

A hunok is hét vezérrel indulnak Európa felé: Vela, Keve, Kadocsa, és Etele, valamint testvérei, Reuwa (Ruga) és Buda voltak a kapitányok, ezen kívül Kádárt, a Torda nemzetségből választották meg bírónak, aki valamennyi felett bírászkodhatott. (Kézai, 6).

Etelközből is hét vezér kerekedik föl, hogy megtegye a honfoglalást: Álmos, Előd, Und, Tas, Huba, Kunt, **Tuhutum**. (Cicero, 57 ének, 59-60.)

Árpád négy terebélyes csepefa (Cserefa) árnyékában hűsöl Csepel szigetén. Ott van a többi hat vezér sátra is. Míg a kémekek jelentését várják a Dunántúlról, a táltosokat hívja, hogy mondjanak jóslatot. A hét törzs hét táltosa egy darab parazsat tett egy fém kanálba és Árpád elé vitték. Ott a hét törzs vezére egy darab cserefát hozott, s a zsaráttal meggyújtották. Ez jelképezte a szövetséget. (Cicero, 5. ének)

Hét vezér kötötte meg végül Pusztaszeren is a szövetséget. Anonymus 1200 körül ezt így hagyta ránk: Álmos fia **Árpád**, Előd fia **Szabolcs**, Kündüfia **Kurszán**, Ond fia **Ete**, Tas fia **Lél (Lehel)**, Huba kitől a Zemera (**Szemere?**) nemzetség származik, és Tétény (Tuhutum) fia **Harka**. (Anonymus, 1 és 6.)

E listába Györffy szerint hibásan került be Tas és Lél, akik léte 950 körül biztos. (Györffy, István király, IV. javított kiadás, 31) A Későbbi krónikákban megőrzött vezérnévsor történeti mondákon alapul: Árpád , Szabolcs, Gyula, Künd, Lél, Vérbulcsú, Örs. (Györffy, id.mű, 31)

A nevek tehát változnak generációról generációra. A rovásírás megtoldotta a krónikákból ismert három listát (Hun, Etelköz, Pusztaszer) a Kaukázusból valóval. A nevek változnak, ám a struktúra marad.

Ha megpróbálunk körülnézni az adott korban, azt találjuk, hogy Lengyelországban, I. Mieszko fejedelemnek 7 felesége, volt, mielőtt a későbbi hites felesége Dąbrówka megjelent volna s keresztény házasságot kötött volna vele. A 7 feleség roppant fura a számuk miatt, s azért, hogy viszonylag funkció nélküliek. Ezért a lengyel Anonimus, akit a források származása miatt francia Anonimusnak vagy Gall Névtelennek neveznek, ezen állítását a lengyel kutatók később végtelenül vitatták, s a leggyakrabban szimbolikusan értelmezték, mint a hét tartományból álló birodalom egy-személyben egyesítését. (Galli Anonymi Cronica et gesta ducum sive principum Polonorum. Monumentum Poloniae Historica, N.S.t.II, Krakow, 1952,16-21.) A Vitákról. Tapolcai László: Książę Mieszko i jego żony. In: Polono-Hungarica, ELTE, Lengyel Filológiai tanszék, 2016, 325-332). Mi több nem csak a tőlünk északra, de a tőlünk délre fekvő horvát királyi alapításokban is megjelenik a hetesnek ez a mitikus jelenléte. Gyanús, hogy mindkét esetben a magyarok hozták be divatba ezt a mágikus hetest, amely máskülönben igen általános, ősi szimbóluma a legerősebb és leghatékonyabb csapatszervezési elvnek, a modern pszichológiai kutatások szerint is. (Mandics Gy. A rejtélyes írások könyve, Albatrosz, Bukarest, 1981, 58. illetve M.Gy.: Rejtélyes írások, Akadémiai, Budapest, 1987,31.)

A BIBLIAI leszármaztatás szabálya

A középkori európai történetírók másik kedvenc toposza a bibliai leszármazásrendhez való csatlakozás. Ez alól a magyar krónikások sem kivételek, mondhattuk eddig. Ez mit jelent gyakorlatilag? Ha elfogadjuk a kereszténység téziseit, akkor mindenki Isten teremtése terméke, s Ádám és Éva leszármazottja. Elkövette a Bűnt, amiért kiűzték a Paradicsomból, majd a többi bűnben is részes, amiért Isten Özönvízzel sújtotta az emberiséget.

Ebből csak Noé menekült meg. Neki három fia lett: Sém, Kám és Jáfet. Ezek az egyházatyák szerint minden emberfaj ősatyái.

Anonimus, „Béla névtelen jegyzője” (1196) szerint a legrégebbi hagyomány szerint a magyarok szkíták, akiknek első királya Magóg, Jáfet fia. A Magyarok neve Magógból ered. (Anonymus, I. fej.)

Kézai Simon krónikája szerint (1282) szintén Japhettól származott Ménrót, aki Bábel tornyát akarta megépíteni, sikertelenül, majd innen Evilath földjére költözött, Persis egyik tartományába, ahol Eneetől két fia született Hunor és Magor. (Kézai. I.könyv I, 3)

Az 1330-körül született budai minorita krónika szerint Nimród a magyarok őse. Apja Tana, nagyapja Jáfet, Noé fia. Hunor és Magor Nimród leszármazottja. A Dubnici krónika, az Acephalus, a Sambucus és a Római (Vatikáni kódex) verziója ugyanezt állítják. Szentpétery latin krónikakiadásában ez az S verzió.

Az 1350-re datált Pozsonyi krónika szerint az özönvíz után 201 évvel Jáfet magvából kelt Ménbrót(így) gigász, Tana fia. Ménbrót felesége Enoch (így!) szülte meg Hunort és Magort Evilath földjén, amit akkor már Persisnek neveztek (Pozsonyi krónika 2) Hogy Énoch=Hénoch egy férfi próféta a Bibliában az illik elfelejteni?

Az 1354-ben született Zágrábi krónikában, akár az 1374-ben született Váradi krónikában nincs szó a magyarok eredetéről, csak királyneveket találunk rövid megjegyzésekkel, ezért most őket átugorjuk.

Kálti Márk Képes Krónikájában (1358) immár forrásokra való laza utalásokkal elmondja, hogy Szent Jeromos szerint Jáfet második fia volt Magóg, akitől a szittyák származnak. Kám fiai Afrikába kerültek, mivel Etiópiát Kus-ról kusitának nevezik; Phuttól erednek a sibiiek, akiket előbb phutoknak hívtak, a Phut folyó után; Saba nevű fiáról nevezték el a Sabateusokat; Evilathtól származnak a Getulok; Sabatha a sabbathenusok őse volt. Végül Kus nemzette Nimródot is, aki a nagy vadász volt, de ő építette a Bábel tornyát, s ezért elátkozott lett. Kézai szerint Hunor és Magyor nem lehetnek Nimród fiai, mivel Nimród a Kus, Kám vonalhoz tartozott, s ők Afrikában éltek. Jeromos, aki viszont nagy tekintély, azt állítja, hogy Jáfet vonalához tartoztak, mint minden európai. Ezt támasztja alá Szent Szigilbert antióchiai püspöknek a keleti nemzetekről szóló krónikája is, aki szerint Jáfet fia Ménrót ötvennyolc esztendővel a vízözön után bement Evilát földjére és feleségével Enével nemzette Magyort és Hunort. (Kálti, Képes Krónika, 3-4. rész; Szépirodalmi kiadás, 36-37)

Láthatjuk, hogy ez a rendszer, amit e krónikák vallanak zömmel ellenkezik azzal, amit a rovásírás hagyománya tartalmaz. Kámad, Kám, Kus, illetve Öm, Emű, mint nőistenek, nem illeszkednek be a Biblia hagyományvilágába. Mi több, e szerzők nem említik Noét sem, a Vízözönt sem, s az emberiség bűnös voltát sem. A leszármazást tételesen tárgyaló négy ének közül az első kettőben Kam az ősapa. De ha alaposan és figyelmesen olvasunk, kiderül, hogy Kam az első énekben az ősföld (1, 3, 5), míg a második ének szerint Kam a gyöngyöző föld (vagyis a nedves Föld). A 16. ének írója szerint Kam egy nagy víz, amely a Kerek Tóhoz vezet (16, 7)! Ugyanez szerint Jáfet Kus fia, ami egy Biblia ismerőnek botrány, hiszen Kám testvéréből Kám unokáját gyártani durva apokrif. Ettől eltérő tömör és Kám nélküli leszármazási vonalat vall az 57. ének szerzője, aki szerint a magyarok származtak Jáfet szent Atyától, Szkythiából. (37, 8)

Amint a Cicero kódex szövegeinek kommentárjaiban kimutattunk, az 1460-as években kemény ideológiai vita dúlt a Kám-tól vagy a Jáfettől való leszármazás kérdésében, ám ez a szövegekben inkább, mint a Magóg vagy Nimród szemben-állítás jelent meg. Aki ugyanis Magógot választ az a Biblia szerint Jáfethez vezet, aki meg Nimródot, az Kus-hoz kerül. Ezt Turóczy világosan látja, s azt is, hogy Kámot, Noé bűnösként elítélte, ezért nem lenne jó egy bűnöst vallanunk ősünként (Thuróczy 6). Tehát a magyarok, akik szeretik Nimródot, azok mondják azt, hogy a nagy vadász fiai is vagyunk (Thuróczy 8). Hogy lehetne ezt megkerülni?

Csak úgy, hogy Kámot és Kust leválasztjuk Noéról, s egy tőlük független rendszert dolgozzunk ki, mely nem épít az ősi bűnre és büntetésre.

A rovásírók köre, akik egy Platonon átszűrt rendszert vallottak, sajátos KAM és KUS értelmezést alkottak, a bibliai értelmezéstől függetlent, mely az ősi gondolkodással egybevágott. KAM mint a bőség és termékenység jelképe, a KAMRÁ-hoz vezet, KUS mint a folyó, mely egybevág a KUT-tal, a mindig életet adó forrással ugyanis lényegesebb üzenet volt nekik, mint a talmudi elmefuttatások KAM bűnéről, amelyeket nem is ismertek közvetlenül. Hogy ez 1460 körül történt, ismét csak igazolja az akkori kor szabad szellemét, s hogy később KAM és KUS hivatalosan kiesett a politikailag korrekt beszéd köréből, az a történelem kanyarjainak bűne. Szellemi MOHÁCS.

Rokonunk, Attila

Hogy a magyarok mennyire rokonai a hunoknak, azt a rovásírók anyagai nem tudják sem igazolni, sem cáfolni. A sok tudós turkológus ugyanis hallatlan erőfeszítést fejtett ki, hogy eleinte Habsburg parancsra, később már csak szakmai rögeszméből „kijózanítsa” a magyarokat a hun rokonságból. Hogy ebből mi igaz s mi nem, azt valójában akkor tudjuk majd csak eldönteni, ha feltárják az észak-Kínában levő hun királyi halomsírokat, s közzé teszik az ott talált hun nyelvű feliratokat, esetleg dokumentumokat. Addig a nyelvrokonság kérdése pusztán találgatás, az etnográfiai párhuzamok, a kulturális párhuzamok maximum csak a sejtésekre elegendők. A régészet ma még csak azt tudja igazolni, hogy Észak-Mongóliában a hunok várfalakkal rendelkező erődített városokkal rendelkeztek, s az orosz régészek pedig azt hogy a Jenyiszej mentén a gyűrűs földvárak valóban hun földvárakat jelölnek, míg a szomszédos folyópartokon a feliratok (mai tudásunk szerint) egy székely törzs, a Csíkok feliratai. Jelenlétük mintegy 250-300-ig követhető. Akkor a hunok és a csiki székelyek egy része elindul Nyugat felé, de még 600-700 örül is jelzik egyre csökkenő jelenlétüket az új türk s az ujjur forrásfeliratok. A székely feliratokat 2019-ben sikerült megfejteni egy szerencsés lelet következtében, amikor egy barlangban lelt feliratról kiderült, hogy majdnem tisztán Nikolsburg jeleiből áll. Az egyik feliratban tételesen is megjelenő székely SzeJK Székely FŐ, s egy sírfeliratban talált SzeGÉNY SzéKeLY megnevezés halomra döntötte azt a Hunfalvi által hirdetett tézist, amely szerint a hunok és a magyarok sohasem találkozhattak, hiszen Attila és a honfoglalás közt 500 évnyi időszakadék van. Most már feliratok sora jelzi hogy bizonyos székely törzsek, mint a Csíkok, a hun törzsekkel együtt mozogtak, s a honfoglaló Árpád vezette törzsek előtt évszázadokkal már a Kárpátok gyűrűjén kívül helyezkedtek el. A rováshagyomány megőrizte a Szeret folyó menti székelyek létét, s ezt jelzi a bizánci történetírók némelyike, s az arab földrajzi írók hada is. Így alappal létezik egy hatalmas népi történelmi hagyomány, amelyben Atilla a magyarok rokona volt, s marad, hiszen neve, élete- emléke belénk égett, s mindegy, hogy mennyi ebből a legenda, s mennyi a valóság, a mi álmaink már összefonódtak vele, neve egyike a legkedveltebb magyar neveknek.

A rovásírók négy éneket szántak emlékének. Ciceró kódex: 19. ének A tizenkét királyrul; 20. ének Attila vendégei; 22. ének Attila mulatása; 23. ének Attila lakomája. Ezek tökéletesen rávilágítanak arra a kényszerhelyzetre, hogy a forrásaink a hunokról oly roppant szűkszavúak, hogy csak egyetlen mozzanatunk van, amit íróilag megformált alakban maradt ránk: ez Priszkosz

rétor (410?-472?) bizánci küldöttsége jelentése (449), amelyek csúcspontja Attila lakomája. Ez a forrása és axiomatikus pontja mind a négy Atilla éneknek. De ebből a részből is viszonylag kevés motívum származik, mint a furcsa jelenség: Attila fatányérból eszik és iszik, míg a vendégek aranytányérból. A mulatságokon folyó bor, az igricek zenéje is valós, ám a többit a szerzők fantáziája tölti ki, pont úgy, ahogyan később a nagyszámú Attila regényben, költeményben, eposzban. A Tizenkét király, Zonobajo éneke Kusról, és Kus dicsőségéről, amit egy mennydörgés hagy jóvá; az „Attila vendégi” egyik király látomásáról szól, aki ennek hatására átáll Attila oldalára; az Attila mulatása is egy táltos ének a bor és a harc rokonságáról, amelyekre nagy szüksége van minden hunnak, míg az íróilag legjobb szöveg az Attila lakomája, ahol nyelvi mágiával alkot mulatságos ételeket Vigar táltos.

Az ének felfedezése után sok nyelvész ismerősöm jelezte, hogy bizony ez bukás: a szöveg olyan friss, hogy lehetetlen, hogy ezt 1450-60 körül írták volna, amit én azt elképzelem. Mi az, hogy egy „gyotáig nyargal”, ahol „nyúlárnyékát szed”, amit a kengyel léceére függeszt, a „jég miatt megfőz”, s ha nem iszunk rá „rókász bort”, akkor a beleinkben „sok kisnyúl terem, rohangál”! (Cicero, 23 ének, 25-33 sorok).

Nos e kérdésekre nem tudtam rögtön válaszolni, hiszen bár a költői abszurd mechanizmusát értettem: a nyúl árnyék növény úgy viselkedik, hogy a benne szereplő nyúl szó jelentése kis nyulakat szül, ha nem találkozik a nyúl ellenségével, a rókával, amely szintén csak metaforaként kerülhet a belekbe „rókász” – borral, vagyis olyan borral amit az ember kiöklendezik, avagy finoman szólva: kirókázik. A nyelvészek szerint ezek lehetetlenek, ilyen nem lehet kitalálni a középkorban. Ha azt mondanám, hogy Tandori írta pár éve elhinné, de hogy 1460-ban? Egy ismeretlen igrice? Ugyan már.

Nos tisztelt uraim. A puding próbája a megevés. Nézzünk utána. A Nyúlárnyék. Akármilyen hihetetlen Szinnyei József Magyar Tájszótára, I. kötet, 1561. hasábjában rábukkantam erre a csodabogárra: „nyúlárnyék” = vad spárga, avagy asparagus officinalis. A rókázik, gondoltam könnyebb lesz. A TESZ-ben rá is találok (III.432), ám kiderül, hogy ez nyelvújítási szó, s 1808-ban rókáztak a magyarok először hivatalosan. Ezt nehezen fogadtam el. De mit ad Isten, ezt találom Tinódiban, 1548-ban, hogy a derék hadfiak „rókát szagatnak”. A már említett tájszótárból pedig megtudom, hogy a magyar parasztok „nyúzzák a rókát” (II. köt,1872), ha jól beittak. Vagyis a róka itt ólálkodik, vagyis a „rókász” bor csak azért nem került be valamelyik szótárba, mert akik ezt megírhatták volna, nagyon elbágyadtak, s nagyobb gondjuk volt annál, mint hogy nyelvészkedjenek.

Na és a Gyota, ahonnan mindezt felszedte a táltos?

Nyelvész barátaim mosolyogtak, mikor kiderült, hogy e szó nincs a Magyar nyelvtörténeti szótárban, nincs a híres TESZ-ben, s mi több az Erdélyi Magyar Szótörténeti tár 14 kötetében sem. S akkor? Nos, akik egy lyukas garast sem adtak volna értem, rosszul tették ha nem fogadtak. Ugyanis a magyar oklevél szótárban 1211-ben van Iuta=gyota a 311.oldalon. Sőt az is kiderül, hogy ez egy mára kihalt szó, a kódexek korában 1567-ben említették utoljára. A latin szövegkörnyezetből az is kiderül, hogy az erdős ligetes növénytársulások jellemzik. Itt lehetnek valódi csodák, mint ahogy a versekben lettek is.

Azt is mondták mások, hogy minő vakmerőség ilyen nyelvi abszurdokkal előjönni s mindezt Attila udvarára kenni. Nos, erre csak azt mondhatom, hogy utána néztem ismét az eredetinek, s mi derült ki: miután a bizánci követ leírja, hogy a lakomán **két szkíta énekes** Attila hőstetteiről regélt, egy különös regős: „féleszű szkíta énekel meghökkentő sületlenségeket, amivel mindenkit kacajra fakaszt” (Priszkosz, 1929, 205).

Hogy azok a sületlenségek nem igazán azok, nyilván csak az anyanyelvi hallgatók mondhatták volna meg, sajnos az ő véleményük elszállt azokban a kacajokban, amelyeket a bizánci követ említ, de nem ért.

Biztos adatok a Vándorlásról.

A továbbiakban arról a néhány bizonyásgról szeretnénk szólni, amelyről ugyan tudtunk valamit, többnyire idegen forrásokból de éppen ezért félreértettük. A Kaukázussal kapcsolatban már említettük Szava királyságát, amely a görög Savartoi, kifejezés alatt rejtezett. Ugyanott, a Bíborban született könyvében hagyományozódott a DENTU, amelyről tanulmányok tucatját, sőt könyvet is írtak, pedig a görög írrok egyszerűen csak képtelen volt a magyar nyelv fonémáinak korrekt visszaadására. A rovásírásból most már tudjuk, hogy ez =Dontó, vagyis az a hely ahol a Don folyó az Azovi tengerbe vagy tóba ömlik. E területtel kapcsolatos egy másik nyelvi különlegesség, amit a rovásírók így írnak TÓGER. Mivel ez egyetlen versben (énekben) fordul csak elő, de háromszor, így kétségtelen, hogy ez nem elírás, hanem tudatos keveréke a TÓ-nak és a TENGER-nek. PÁL hegedús a szerzője ennek a szövegnek, amely a TUHUTUM végrendelete alcímet viseli, a CÍM pedig: A KERÉK TENGERRŐL.

Mivel előzőleg már volt szó a kerek tóról (kerek tó? Aral?) esetleg a Káspi Déli része, amit megkerültek, s utána keserű tónak neveztek, az Azovi vagy a Fekete Tenger kapta a TÓGER megtisztelő címet.

A ránk maradt irodalmi szövegek szerint itt a Meótisz legenda következik, a nagy mocsár amely tele van vizekkel és vadakkal, de elzárt, s csak egy keskeny út vezet ki belőle. A Képes Krónika szerint ez valahol Perzsia határa mellett található (Képes Krónika, 5. rész) s ide egy csodaszarvas üldözése közben jutottak el. Nos a lényeg: a mi rovás-krónikás hagyományunk nem ismeri a csodaszarvas hagyományt, egyetlen utalás van rá, amely lényegében különbözik attól, amit a krónikáink közöltek eddig. Vagyis a rovás hagyomány nem ismeri a Belár fiúknak és leányainak, sem Dúla Alán fejedelem leányainak hagyományát, akikkel Hunor és Magor összekelnek (Kézai, 3.rész), sem pedig Bereka fiai és leányai és Dúl leányai hagyományát, ahogyan a Képes Krónika ezt előadja (Képes Krónika, 5). Pedig a klasszikus történetírói hagyomány ezt megrendíthetetlen hagyománynak tekinti, egyfajta axiomatikus pontnak, s földrajzilag a Krím félszigetre helyezi jó messzire Perzsiától.

Pedig most a rováshagyomány megismerésével van erre egy sokkal jobb megoldás: A Kura folyó elnyúló „fű-színe-java” völgye, s bizony ez Perzsiához közeli terület. S ami a keskeny be és kijutást illeti, észak felé valóban olyan keskeny a magas helyek és a Kaszpi-tó között az átjárás, hogy sem a Nagy Perzsa uralkodók, sem Nagy Sándor nem tudta átverekedni magát hadseregével, ahogyan azt Arrianus és Rufus megírták (Derbent kapu). Ugyanez vonatkozik a déli útra, ahol újra hegyeket kell mászni, Perzsia felől, nincs síksági út a Kaszpi-tenger partján. Furcsa mód nagy tudósaink erre nem gondoltak, a Krím félsziget bűvöletében, ahol – erre senki sem gondolt - nincsenek paradicsomi nagy mocsarak, úgy, mint a Kura és az Araksz deltavidékén lehettek az ókorban, melyek sokkal gazdagabb víz-hozamuk, mint a Krím félsziget hozzájuk sem mérhető folyói.

A Meotisz őshazát Jordanes műve írta le elsőként, amikor a Hunok történetét adja elő. (Jordanes, XXIV.), Nála a Hunok egy Szarvas nyomán jönnek ki a szűk átjárón a Mocsárból.

Kézai nyomán kötődik ez össze a Hunor-Magor testvérpárral, s a férjeik nélkül sátorozó asszonyokkal (Kézai, 3). A Képes krónikában ez a kürt ünnepévé válik (Képes, 5), ami immár kazár adat. Mindezekről, amelyekről ez a Krónikás hagyomány szól, teljesen más emlék maradt a verses krónikában, ami arra utal, hogy létezett egy kevésbé tudálékos népi emlékezet a hun magyar rokonságról, amelyben a Perzsa vonal, s a Kaukázusi magyar epizód sokkal jelentősebb volt, mint azt a hivatalos történelmi vonal elfogadja. A mocsár epizód Tillya János

deák egyik versében jelenik meg (Kis kerek tóru), amely a Nagy kerek tó, sós mocsara, ingoványa. Ebben a LOSI nevű táltos vakmerőn belovagol, s elmerülne, ha a mocsár tündére OZI ki nem mentené. Mint minden különös helyszínen játszódó vers, ez is tele van nekünk különös szavakkal, melyek lényegében érthetők, csak éppen kivesztek időközben a lápvilág változásával, lecsapolásával. A mocsár helyett csá-van, a virágok közt ilyen találunk: Csorogány, stb. Ez arra utal, hogy a tulajdonképpeni nyelvújítás mellett és előtt több spontán nyelvújítás történt, amelyek eredményeit a véletlen leletek tárják csak fel.

Tuhutum foglalása Erdélyben?

Az Erdélyi foglalás mindegyik énekben (vö.Cicero kódex27. ének Erdélyről; 28. ének Más Erdélyről; 30. ének. A Kerek tengerről (Tuhutum végrendelete) Tuhutum személyével kapcsolatos. Valamennyi esetében e foglalás motivációja azonos: Tuhutum csakis rokonai meghívására jelent meg, hogy végrehajtsa az újrafoglalást, az elődökkel való találkozást, akik Attila halála óta várnak erre az eseményre.

Az is figyelemre méltó, hogy Tuhutum, Erdély második foglalója, avagy újrafoglalója Attila után, jóval Árpád előtt szerepel a sorban, még Álmos nemzedékéhez tartozik. Ezt világosan közli a Számos ének, amikor felsorolja a „hét ó magyart.” A 27, 28, 30. énekek Árpád nélkül szólnak az Erdélyi újrafoglalásról, s csupán a Turul útmutatása és Álmos szerepel e szövegekben.

Ettől homlokegyenest eltér a legrészletesebben megmaradt honfoglalás-történet : Anonymusé, aki láthatóan a központosított hatalom híve, s minden jogot Árpádnak kíván tulajdonítani, s az ő leszármazottainak. Nála Tuhutum csak egy kései jelenség, a Honfoglalás *befejező*, s nem *kezdő* mozzanata. (Anonymus, XXII-XXVII) Ennek a sorrendváltoztatásnak nagy politikai jelentősége van. Ha ugyanis Tuhutum nem először foglalja újra Erdélyt, akkor Erdélynek semmi joga az Önállóságra, függetlenségre, s maximum vazallus lehet, Árpád kegyelméből. Erdély önállósága úgy tűnik, hogy a központi hatalom sarkalatos témája lehetett, ezért történelmi manipulációktól sem riadtak vissza, hogy ne legyen oka semmiféle autonómiára, de hogy mégis létezett ez az Autonómia, annak bizonyága, hogy önálló rangja: „vajda” volt Tuhutum, állítja ez a verses krónika is. Amikor erős volt a központi hatalom, mint Szent István idejében, akkor fegyverrel kellett érvényesítenie a hatalmát a Gyula felett, akiről kiderült, hogy bizánci keresztény volt, de ahogy a központi hatalom gyengült, a helyi Autonómia jelentősége megerősödött, amit

a központ igen csak nem szeretett. Ennek a dolognak lehet a következménye Anonymus tipikus csúsztatása.

1530-ban, amikor a magyarok állam teljes összeomlása volt a mindennapok gondja, nyilván Erdély függetlensége kérdése, s az Erdélyi Autonómia kardinális kérdés lett. S akkor függetlenül attól, hogy mit hirdetett addig a hivatalos történetírás, Erdély visszanyerte szerintünk logikus helyét a magyar honfoglalás történetében. Ezt példázzák ezek a versek.

Anonymus érdekes megoldása azonban, hogy ő a magyar honfoglalást Észak keletről, Kijev és Szuzdal irányából vezeti a Kárpátokon át, s nem a Verecke szoroson, mint a Kézai. Ez sok vitára adott okot. A szász tudósok, mint Josef Karl Eder ebben vélték felismerni a magyarok azon törekvését, hogy a magyarok a szászok előtt telepedtek le Erdélyben. (Csapodi Csaba: Az Anonymus kérdés, 24)

Anonymustól ered a románoktól korai itt lakása feltételezése is, akik itt őslakók voltak, a rómaiak pásztorai. (Anonymus, 24-27.) Ennek ellenérveit I. Tóth Zoltán mutatta ki részletesen (Csapodi, id. mű, 93-94) Kézai a Blackoknak tulajdonítja a rovásírás jelenlétét, akik a székelyekkel együtt élték meg a magyarok második bejövetelét. (Kézai 15) A tények ennek az ellenkezőjét mutatják: a székely írás folytonossága munkáinkban legalább az avaroktól igazolható, 2010 (RM I, 333-334; RM II, 324-397) Anonymus azonban nem tud semmit az avarokról, egyetlen szóval sem említi őket. Kézai sem tud semmit, de érzi a tátongó hézagot, s ezért a kronológiát rövidíti a kronológia rövidítők nagy örömeire. (700 Attila, 872 honfoglalás) (Vö. III, 384.) A Képes krónika erre rálicítál, amikor is 104 évvel Attila után helyezi a honfoglalást Erdélyben 677-re (Képes Krónika 26). Hogy erről van szó félreérthetetlen. A betelepülő magyarok ugyanis itt földvárakat építenek családjaik és nyájaik védelmére, ezért a németek ezt mindmáig Sibenburgnak, vagyis Hétvárnak nevezik. (Képes Krónika, 26). Ezen kívül azt is megtudjuk, hogy Álmos itt hal meg Erdélyben, nem léphet Magyarország földjére. (Képes Krónika 28). Vagyis a Képes Krónika még radikálisabban nem Vereckéről szól, hanem Erdély elfoglalásáról, majd második lépésben Pannónia foglalásáról. Ha innen nézünk vissza Kézai krónikájára, akkor azt vesszük észre, hogy ami ott az Ung folyó partján történik, (Kézai 18) de a védő halmok helyett most Ung vára épül, hogy legyen elem amelyből a Hungarus nevet levezesse.

Álmos és Árpád?

Álmos történetének szentelt ének sem maradt fenn, így nem tudjuk, hogy mennyire volt ismert a másik klasszikus motívum: Árpád születése összekapcsolása a Turullal. A jelképmadártól teherbeeső Emese, a Szentlélek látogatása után teherbe eső Szűz Mária története hasonmása lehetne, ezért a későbbi krónikások igyekezete, hogy ezt a párhuzamot kidolgozzák. Ez az aranyhíd a Turul Szent lélek párhuzamhoz, amelyet a hegedűsök is szüntelenül hangoztatnak. Ezért furcsa, hogy ez az ének hiányzik. Mivel Anonymus krónikájában nyilvánvaló a Turul = Szent lélek megfogalmazás (Anonymus, VIII.), s nagy szerepet játszik a Vérszerződés is (Anonymus, VI), mindezek hiánya egy másik krónikás hagyomány követésére utal, amelyben nincsenek benne az Anonymus-féle mozzanatok.

Ezzel szemben megtalálható egy másik mozzanat a Föld alá rejtezésről egy hét éves ciklus végén. Ez a meghaló és feltámadó királyok klasszikus mítoszaira hasonlít, amelyekről J.G. Frazer gyűjtött össze két vaskos kötetnyi példát. (Frazer, J.G.: *The Magic Art and the Evolution of Kings*. vol. I-II, MacMillan and Co, London, 1911). Szerinte volt egy korszak amikor a természeti népek úgy vélték hogy a királyok felelőssége, hogy a világban rendszeresen hulljanak az esők, süssön a Nap, nőjön a termés, szaporodjanak a nyájak, vagyis magas szinten maradjon a termékenység.(I. köt, V. fejezet) Mindezt egy bizonyos ciklikusság igazgatta, hiszen a termékeny esztendőök után jött a hiány, s ekkor a király vagy eltűnt egy időre, vagy teljesen meghalt. Ez a ciklus 12, de gyakrabban 7-8 éves volt. (Frazer, J.G.: *The Dying God*. Mac Millan and Co, London, 1911, (1920), 3 § illetve 4§, 58 skk.) A legtöbb esetben a ciklus feltámadással zárult, annak jelenként, hogy a király újra rendelkezett mágikus erővel, mely biztosította a nép élete bőségét.

A humanista udvari hegedűs már nem hitt a mágikus feltámadásban. Szavai cinikus paródiaként olvashatók.

A rejtező királyokról szóló legenda nyoma a magyar krónikás irodalomban ismeretlen. Álmos a Képes Krónika szerint Erdélyben hal meg, megölik, nem léphet az ígért földjére. Ebben azonban nem rituális gyilkosságot, inkább Mózes parafrázist sejtethetünk, aki nem léphet Kánaán földjére, hanem annak határán meg kell állnia. (Képes Krónika 28)

Kettős királyság, avagy hármas?

A magyarok államrendjén összegezve a honfoglalás előtt, Györffy György megállapította, hogy Dzsajháni leírása a magyarok társadalmáról helyes, hiszen lényegében erről beszéltek a magyar követek Bizáncban a Bíborban született Konstantinnak is. E szerint a magyarok rendelkeztek egy szakrális fejedelemmel, a Kendével (Kündü), és egy hadvezér fejedelemmel a Gyulával (Jula). Dzsajháni írja le hogy a Gyula parancsára a magyarok 20 000 lovast állíthatnak csatarendbe, amely a korabeli viszonyok közt nagyhatalmi hadsereg. Másfelől viszont, amikor a döntésekről van szó, a hadjáratok elindításáról, avagy tudatos megszakításáról, akkor a két vezér egyetértése elmaradhatatlan. Ezt bizonyosan tudjuk a bizánci adatokból, hogy amikor a Császár Bulgária lerohanásának feltételeit tárgyalta meg a magyarokkal, akkor Kurszán (Cusan) Kendével és Árpád Gyulával egyaránt aláírta a szerződést. (Györffy, *István király és műve*, 28) A honfoglalás után ez a kettős királyi rend a különálló székhelyekben nyilvánult meg kifelé a legnyilvánvalóbban. Kurszán kende az Aquincum romjai közt vert szállást télen, míg nyáron a Csallóközbe vonult fel. Ezzel szemben Árpád télen Pécs római romjai között húzódott meg, míg nyáron a Csepel szigetre költözött. Árpád négy fia a Duna két partján az a folyók vonalát követve váltogatta szálláshelyeit. (Györffy, István, id.mű, 33) Ez a rend csak 904-ben borult fel, amikor Kurszánt nyári szálláshelyéhez közel egy lakomán megölték a bajorok, mert akkor Árpád megkísérelte a két funkció egyesítését. Ennek fizikai nyoma, hogy ezentúl Csepel szigete helyett a Csallóközig vándorolt nyáron, bekebelezve a Kende birtokait. A rovásírás e tettét alátámasztja egy énekkel a Budai áldomás, amelyben leírják a 20 napos nagy áldomást, mivel ezt Budán tartják, mely Kurszán székhelye, nyilván Kurszán halotti toráról van szó. Hogy ezt nem Kurszán várának nevezik, hanem Attila várának, világos az ideológiai háttér is: Árpád úgy veszi át a Kende szerepét is, hogy magát Attila követőjének nevezi. Az ország egyesítése így teljes, ha a hatalom immár egy kézben összpontosul. (Ősi országa mind fogva) (Cicero kód, 26 ének, 2.sor).

Az eddigi adatok azonban csak két hatalmi szereplővel számolnak. Györffy is ezt teszi. Egyetlen esetben említi, hogy három fő méltóság van a magyaroknál a nagyfejedelem, a gyula és a harka (Györffy, István, id. mű, 36), de nem lévén megfelelő példaanyaga, nyilván e harmadikat nem tudta túlzottan részletezni. Jómagunk is, bár a szerepkört érzékeltük, ám az elnevezéssel bajba kerültünk, mivel a magyar név első pillanatban mást sugallt. KARCSA a pontos rovásátírás.

A SZÖVEG SZERINT (Amit szereztek Szer előtt), aki a kard körülhordozása után nem gyűl a haditáborba, annak büntetése a hasa felszelése, és minden utódjának örök szolgaságba süllyesztése. (id. v. 10-11. sorok) Akik ezen ítélet végrehajtására hivatottak, azok a KARCSÁK. A KARCSÁK még egy énekben jelennek meg amit Gergől hegedűs szerzett, Béla hegedűse nyomán. Itt megtudjuk, hogy mivel Árpád halálakor Zoltán, Árpád kiszemelt és a Tanács által is jóváhagyott utódja, még fiatal gyermek volt,(ezt megállapították a KARCSÁK), ugyanők úgy döntöttek, hogy a gyermek felnövéséig egy vezetői testület jó létre, amely helyette kormányoz. „Küsdödségében tisztit tartják”, megtanítják a fegyverforgatásra és az ország ügyei intézésére.(id. vers. 11-16 sorok.)

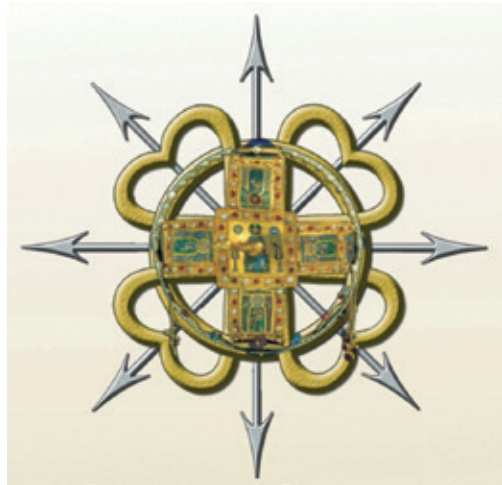
Ebből az derül ki hogy a Karcsák egyfajta legfelső bíróság funkcióját látták el, ők voltak a törvényesség letéteményesei, akik felügyelték a jogrend betartását. A gyermekvezér esetében ők szabták meg kik kormányoznak helyette. Ez esetben talán ennek a nyoma a Csallóközben a Karcsóház kifejezés, mely egy utca utolsó házát a legszélsőt jelenti (ÚMTSZ,III, 106). Benkő Lóránd az árpádkori személynevek közt sorolja fel a KARCSA nevet, mint kún, úz, vagy besenyő származású egyént. (*Magyar Nyelvőr*, 74.évf, 1950, 21)A nevet Balázs János ragadozó madárnevekből származtatottnak véli, ami ismét csak egybevág az ítélkező funkcióval, hiszen a karvaly, a keselyű, vagy akár a sólyom is, ítélethozó madár (*Magyar Nyelv*, 71 évf. 1975, 292.)

BULCSÚ volt, Turkia harmadik fejedelme és KARCHAJA. (De Administratio, 40; TESZ,I, 376) Moravcsik Gyula szerint ez így írandó át. A bizánci terminus görögül: χαρχα. Ebből lesz Anonymusnál Horca. Győrfinél harka (A görög khi átírása modern európai nyelvre hol K hol H Vö. Krisztus/Hrisztosz). A *Korai Magyar Történelmi Lexikon*, horka (harka) néven jegyzi, s véleménye szerint is bírói tisztség jelölése, amely később eltűnik. Valójában ez azt jelzi, hogy a Győrffy által támogatott kettős királyság intézménye, nem kétpólusú, hanem hárompólusú volt, egy jogi, bírói független hatalmi ággal. Ez a nomád katonai-demokráciát messze a feudális rend fölé helyezi társadalomépítési szempontból. S hogy e rendszer a genetikai adottságon (az őshöz való rokoni közelség) mellett nagy súlyt fektetett az alkalmasságra, amit népszavazás döntött el a vezérválasztás esetében, elmondhatjuk, hogy ez a **demokratikus intézményi rend máig meg nem haladott szintje.**

Mandics György
József Attila díjas, Herceg Ferenc díjas

Bibliográfia:

A rövidítve idézett alaplómű a SARGY=Somogyi Antal rovásírásos gyűjteménye. Kiadta Mandics György, a rovásátírásokat készítette, Friedrich Klára, Tisza András (a legtöbbet), Mandics György, Sárdi Margit, illetve + Király Pál és +Somogyi Antal. Kiadásuk. I.köt, 2012; II.köt.2014;III. köt, 214; IV.köt, 2016. Valamennyi a Bolyai Fészek anyagi támogatásával, a III és IV. kötet az NKA kutatói ösztöndíja támogatásával íródott. A dolgozatban részletek a SARGY, V (2018) és VI. ból(2018) is. A további részletek a szövegben, illetve a kötetekben.

Dr. Mandics György - Tömörítvény

A ROVÁSKRÓNIKA HOZADÉKA A MAGYAR ŐSTÖRTÉNETÍRÁS SZÁMÁRA

A rovásírás hagyománya, amint azt feltártuk a SARGY III-tól kezdve (2014) új választ ad a magyar őstörténet alapkérdéseire: honnan jöttünk és kik voltak a mi rokonaink. A hely a rováshagyomány szerint Ázsia, s még pedig annak észak-keleti része: vagyis dél-Szibéria a Gobi-sivatag közeli része. Ezt az azonositást amelyet a SARGY III-ban fogalmaztunk meg 2014-ben, az utólagos kutatások megerősítették és pontosították: a rováshagyomány TUVA vidékét, a Jenyiszej (régiben a KÁM folyó) forrásvidékét nevezi meg őshazaként, s ezt igazolja régészeti, nyelvészeti, etnográfiai adatokkal. Itt a KÁM-CSIK folyóág mentén található a legrégebb rovásjel emlékek, melyek egész Pannóniáig követhetők a magyarok vándorlásait követve. Ugyaninnen kimutatható a hunok párhuzamos jelenléte isz.e 200- isz. 200 között. A két nép nagyon közeli rokon volt, ugyanazon folyóág két oldalán, s csak a hosszú vándorlás alatt szakadt meg a gyakorlati kapcsolat a két rokonnép között, s vált e kapcsolat pusztán rokonság-tudattá, amelyben a csiki székelyek voltak e tudat legvilágosabb megtestesítői.

Dr. Mandics György - Pályái

MANDICS GYÖRGY,

temesvári (ma Románia) születésű (1943) író és tudós, két egyetem diplomás végzettje: matematika-elméleti mechanika szak, Temesvári egyetem, 1966, és Újságíró-szerkesztő szak, Politikatudományok Akadémiája, Bukarest, 1977. Újváron általános iskolában és Zsombolyán középiskolában tanított 1972-ig, majd ezt követően Temesváron lett a Facla kiadó könyvszerkesztője. Innen 1984-ben távozott a Szabad Szó laphoz, ahol újságíró szerkesztőként dolgozott 2000 márciusáig. 2000 márciusától az EKKE alapítvány Budapest, munkatársa, megbízási szerződéssel, majd 2002 októberétől főszerkesztőként. 2005-ben innen ment nyugdíjba.

Több mint 80 könyv szerzője magyar, román és német nyelven, amelyekért több hazai és nemzetközi kitüntetést kapott. Műveit egy tucat idegen nyelvre fordították. A Román és a Magyar írószövetség tagja. A Román írószövetségben a temesvári irodalmi kör vezetőségi tagja, majd vezetője volt 1990-ig, amikor a sok más irányú tevékenység miatt lemondott. A Román írószövetség temesvári fiókjá vezetőségi tagja 1990 és 2000 között, 4 évig az Írószövetség Központi vezetősége tagja is, 1990-től.

Fontosabb Díjak:

A Harmad-játék kötet, a *Román írószövetség kritikai debütt-díját* kapta, Bukarest, 1977

A Vasvilágok a *magyar Sci-fi egyesület Arany-meteorit díját*, Budapest, 1987

Az Enciclopedia Ființelor Extraterestre I az *ARSFAN, a romániai Sci-fi egyesületek Az év legjobb könyve kitüntetése*.1996

Az Enciclopedia Ființelor Extraterestre II az *ARSFAN, a romániai Sci-fi egyesületek Az év legjobb könyve kitüntetése*.1998

Manipulált Forradalom, Irodalmi Jelen, Arad, 2008, az *Erdélyi Szövetség díja*, 2010

Révott múltunk, I-III, Irodalmi Jelen, Arad, 2010-2011. A legjobb nyelvészet munka díja, 2011.

József Attila díj, Budapest, 2020.

Herczeg Ferenc díj, 2022.

A magyar Köztársaság lovagkeresztjének Arany fokozata a magyar kultúra érdekében kifejtett tevékenységéért (Rováskutatás,) 2023

Halasy-Nagy Endre:

AZ ELHALLGATTATOTT KŐRÖSI CSOMA SÁNDOR

*Ím itt a csúcs! A sokaság alatt
Él, ahol lehet.
Ő hős: nem élni, de tudni akart –
S lenn kap sírhelyet?
Fenn a helye, hol felhő, meteor
És villám lobog,
Csillag jön s megy, vihar gyönyöre forr;
Csend, hints harmatot!
A nagy szándék a bércetőre hág
S végül elpihen,
Még dicsőbben, mint hinné a világ,
Él s hal odafenn,
Mint ott lenn sejtenék...”*

Verset írtak hozzá.¹ Dicsőhimnuszait zengik. Égig dicsérik. De csak, mint nyelvészt. Nagyszerűsítik, mint az angol-tibeti szótár megalkotóját. Istenítik, mint egy új, mindaddig ismeretlen kultúra felfedezőjét, feltáróját.

De elhallgattatják, mint a magyarok őshazájának kutatóját. És titkolják, hogy a finnugor elméletet nem csak ellenezte, de egyenesen nevetségesnek tartotta!²

1 Robert Browning (1812-1889) angol költő Grammarian's Funeral (azaz: Egy nyelvtanos temetése) című verse Weöres Sándor fordításában a *Magyar Nemzet* 1942. április 24-i számában jelent meg, Dardzsilingi sír fölött címen. A versben a bércetető, (az eredetiben Birch Hill-Nyírfabérc) a Himalája harmadik legmagasabb csúcsa, a Kancsendzönga (tibeti nyelven Kangchen Dzö-nga nevének jelentése: a hó öt kincse. A helyi limbu nyelvben a Kancsendzöngát *Sewalungmának* nevezik.) 8586 méter magas hegyháta zárja a havas hegyláncokat, melyeken túl fekszik az a Csoma által felkeresendő terület, ahová sohasem juthatott el.

2 Bizonyosság rá a magyar és szanszkrit szóazonosítások címmel írt munkája, ami csak kéziratban létezik mindmáig, és a szanszkrit szavak etimológiai fejtegetésével foglalkozik. Melynek végére ezt írta: Tanuljuk a szanszkrit nyelvet, mert semmilyen más népnek annyi haszna nem lehet belőle, mint éppen a magyarnak. Szójegyzékét pedig ezekkel a szavakkal fejezte be: Eszméim ismeritek. Aradi Éva: Kőrösi Csoma Sándor hagyatéka a nyelvészeti kutatások tükrében. Kőrösi Csoma Sándor Emlékkönyv 1992. Kovászna, 119-126. o.

Miért is indult hihetetlen távolságú vándorútjára? Nem, nem a tibeti nyelv megismerése végett.³ Amikor egy hideg ködös téleleji napon – 1819. november 28-án - Vöröstoronynál átlépte a magyar határt, és örökre elhagyta szülőföldjét, még azt sem tudta, hogy mi az a tibeti, eszik-e vagy isszák.⁴

De az ujugurokról már voltak ismeretei. Hiszen azt Abul-Faradzs szír és arab nyelven 1270 körül írt történeti munkájában, amit a XVII. század közepén fontossága okán latinra lefordítottak, már írt az ujugurokról.⁵ De nem az ujugurokat indult megkeresni, hanem az őshazát, a magyarok őshazáját, székely eleit.

Kőrösi Csoma tudományos igénnyel megírt életrajzából az alábbi sorok rendre ki szoktak maradni. Ezek:

A középkori Magyarország legkeletibb karéjában megtelepedett népek, blakkok, úzok, besenyők és székelyek tudatába mélyen beleivódott, és napjainkig fennmaradt a hun származás tudata. A finnugor nyelvi rokonság bebizonyítása előtt a magyar tudományosság a hunok, avarok és magyarok testvériségének volt a híve. A krónikás öregek hagyományvilágában a székelyek a hunok utódai voltak, Atilla népe. Bár a nagy király fia elment hadinépével fel a Tejútra, de Csaba királyfi, ha hívták, a bajban a székelység segítségére sietett a csillagösvényen. Nem csak így hitte, de így tudta ezt minden székely. Ebben a hitvilágban töltötte élete első tizenöt esztendejét Kőrösi Csoma Sándor, és soha nem felejtette el.

Életemet a még homályban lévő adatok felkutatására szentelem a nemzetem történetében...

Az őshazát kereste, ám abban az őshazában élőket kereste. Nagyenyedi évei alatt jegyezték fel róla, hogy már ekkor elhatározta, hogy megkeresi Ázsiában a visszamaradt rokonokat. Ezt a mondatot meg kell ismételni! Megkeresni az Ázsiában visszamaradt rokonokat! Nem azért tanult nyelveket, hogy hegyekre

3 Hiszen azt csak Moorcroft ajánlotta figyelmébe Lahoréban. Csoma június 16-án Kasmír határánál találkozott William Moorcroft angol kormány megbízottal. Az ő ösztönzésére kezdett el a tibeti nyelvvel és irodalommal foglalkozni annak reményében, hogy az ősi iratok között a magyarok eredetére is talál bizonyítékokat. Visszatért 1822. június 19-én Lehbe, a fővárosba. Innen a további út európai ember számára veszélyes lévén, visszavonult Szrinagarba. 1823 júliusában érkezett Zanglába, ahol a királyi erődben lakott. Ottléte alatt több ezer tibeti nyelvű könyvet olvasott át.

4 November 28-án a Vöröstoronyi-szorosnál lépte át szülőföldje határait. Így írt egyik levelében: „Elhatároztam, hogy elhagyom hazámat, s Keletre jövök, s ahogy csak lehet, biztosítván mindennapi kenyeremet, egész életemet oly tudományoknak szentelem, melyek a jövőben hasznára lehetnek az európai tudós világnak általában, és különös világot vehetnek bizonyos, még homályban lévő adatokra nemzetem történetében.”

5 Abul-Faradzs, ismertebb nevén Abulferagius, Gregory Bar Hebraeus (1226-1286)

Arab neve Jamáluddin Abū'l-Faraj Ġrġūrīyūs bin Tājuddīn Hārūn bin Tūmā al-Malaī.

Keresztény püspök, aki szír és arab nyelven írt történet jellegű munkákat, amelyekben az ujugurokat is említi. Arabul írt történelmi munkája al-Mukhtaī.ar fi-l-Duwal néven vált ismertté. Edward Pococke tette közzé 1663-ban latin megjegyzésekkel és fordítással. Műve feltalálható volt a göttingeni egyetem akkor háromszázezer kötetet számláló könyvtárában.

másszon, völgyekben gyalogoljon, magas hágókon keljen át, hanem hogy az azokon túli vidékeken ott fellelt földijeivel találkozni tudjon. A fáklya németországi egyetemi éve alatt gyúlt fel benne. Számos forrás, leírás tanulmányozása, régi feljegyzések megismerése révén végérvényesen eltökélte, hogy Ázsiába utazik a magyarok őshazájának felkutatására és eleink felkeresésére.

Jól mondja Bárdi tanár úr (Bárdi 1923.), hogy mindig, de mindig maradnak ott, az elhagyott hazában, mert a hátul-részt fedezni kell, és az esetleges visszavonulást vagy visszatérést is biztosítani szükséges. ⁶ Így lelhetette fel Juliánus barát a magyarul beszélő őseit a Volgánál. És így találhatott magyarokat a Mátyás király korában a Don tövénél Solinus. (Erdélyi 2012.) ⁷

Hatvani Turkoly Sámuel 1725-ben a Volga-deltában fekvő Asztrahányból írott levelében nemcsak arról tudósítja magyarországi rokonait, hogy a „Scythiából jött hun-magyarok” egykori Volga-vidéki lakóhelyét meglelte, hanem a Krimbe szakadt magyarokat, akik „nyelvüket még hét faluban őrzik”, meg is látogatta. Így bukkanhatott rá a torgaji mádíjárookra Tóth Tibor a múlt század ötvenes éveiben. (Tóth 1966.) ⁸

Csoma útjának utolsó szakaszán nem csak a Himalája nyolcezer méteres hegyei, a három és négyezer méter magas rendkívül jól őrzött és szigorúan ellenőrzött hágók állították meg.

Útjában megállította a tibeti nyelv. Annak megismerése fontosságát zsenialitásának köszönhetően egyből felismerte. Tudnivaló, hogy Tibetben Gutenberg előtt már több száz évvel, ha éppen nem ezer évvel korábban létezett a könyvnyomtatás. Minden kolostorban ott kellett lenni a Tangyúrnak ⁹ és a Kangyúrnak. ¹⁰

6 Bárdi 1923. Bárdi László: Dobogó Magazin, XXI. évf. 3. szám 2023. 31-37 o.

7 Erdélyi 2012. Erdélyi István: Magyar Östörténeti Minilexikon. Napkút kiadó, Budapest 2012. 222.o.

8 Tóth 1966. Tóth Tibor: Tanulmányúton a Szovjetunióban Újfalvy Károly nyomában. Anthropológiai Közlemények, X. (1966/4), 139.

9 Tangyúr, Bstan'gyur, 235 kötetnyi kommentárgyűjtemény, tanítások, értekezések és utasítások.

10 Kangyúr, Bkagyur, 108 kötetnyi törvények, Buddha kinyilatkoztatásainak gyűjteménye, első és nagyobbik része a tibeti buddhista kánonnak. A történelmi Buddha egyik neve Sákjamuni, jelzi, hogy a Sákja törzsből származik, egyúttal „muni”, azaz az a személy, aki messzire jutott a megvilágosodás útján mantra, az om mani padme hum, a manira is utal, a megvilágosodtra. Nyomtatásban először Kínában, Pekingben jelent meg 1411-ben. Az úgynevezett táblanyomást Kínában már a 9. század előtt használták. Ezzel a módszerrel a 9. századtól könyveket is készítettek. Stein Aurél által megtalált Gyémánt szútrát 868-ban nyomtatták! Azért is említésre méltó léte, mert illusztrációkat is tartalmaz. A mozgatható betűket a 11. század közepén Kínában találta fel Pi Seng. A koreaiak jóval Gutenberg előtt már fémről készült betűket használtak. A 15. század elején a koreai kormány öntödét is fenntartott nyomóelemek gyártására. Az első Európában nyomtatásban megjelent könyv, a 641 lapot tartalmazó Gutenberg Biblia 1460-ben készült el.

A kettő együtt kétszáznegyvenháromezer nyomtatott oldal, papíron. Minden kolostornak kötelezően birtokolnia kellett. Csak a képzelet szárnyán gondolható el, hogy ehhez mennyi papírra volt szükség. És honnan volt ehhez elegendő? Nem megfajthatatlan, nem csak elképzelhetetlen, csak európai kulturális emlíőn nevelkedetteknek nehezen elképzelhető, milyen fejlettségű társadalmak léteztek abban az innen sötétnek látott Ázsiában. Ahol könyv van, ott kell lennie történeti munkáknak is. És van! A 750-es években szerkesztett tibeti: A határok védelme című külön fejezetben tekinti át a szomszédokat. Közöttük a tarkalovúakat, a pa-shi-ku-li-kat is.¹¹ A híres hun fejedelem, Kül Tegin emlékoszlopán (halála éve 731.) név szerint említi a tíz nyíl népét¹², és a csík népet¹³ is.

Kőrösi Csoma Sándor és Széchenyi István kapcsolatáról...

Honnan is tudott Széchenyi István a távoli Indiában élő honfitársa tevékenységéről? Nem bonyolult oknyomozás ennek felderítése.

1825. szeptember 27-én azt írta a naplójában, lakonikus tömörséggel, hogy: Kőrösy (sic!) az az ember, aki Ázsiában akarja megtalálni a magyarok törzsét. (Csoma ekkor éppen már Theta-ban tartózkodott, innen ment gelugpa (sárgasüvegese) rendjéhez tartozó punktáli kolostorba, ahol nyakig belemerült a tibeti tél hidegébe és a tibeti irodalom többszázezernyi nyomtatott oldalának tanulmányozásába.)

Széchenyi István az elsők között volt, aki felismerte Csoma Sándor munkájának jelentőségét, a magyarok régi, ősi honának megtalálását, és figyelemmel kísérte azt. Olyannyira, hogy Csoma elhunytát követően az ő síremlékének képét íróasztalára helyezte, és azt ott élete végéig őrizte. A kép aranyozott ezüst keretére pedig azt a tisztelgő felíratot vésette, aminél szebbet Csoma Sándorról azóta sem fogalmazott meg senki.¹⁴

11 Már Rásonyi Lászlónak (1899-1984) az ankarai egyetem professzorának (aki kutatásainak középpontjában a magyar és a török nevek, a török népek története, és a magyar őstörténet etnikai, nyelvi problémái álltak) is feltűnt pa-shi-ku-li népnév. Az ő megfejtése volt a tarkalovúak népe. Ami tény, a székely ló tényleg tarka.

12 A tíz nyíl az onogur tükörfordítása. A tudomány az onogur-ból eredezteti a honogur, a hungár népnevet, azaz a magyarok régi eredeti nevét. Nem a hongorból, ami a faló ló neve. Közismert, hogy a török népeknél a régi törzsnevek egyik csoportját a lószínnevek vagy lójegyek mint mellékevek alkották.

13 A csík nép neve is felbukkan ázsiai forrásokban. Bővebben erről: Mandics György: Hét folyó, hét csillag. Irodalmi Jelen Könyvek, Arad 2022. 89-91 o.

14 Egy szegény árva magyar, pénz és taps nélkül, de elszánt kitarító hazafiságtul lelkesítve – Kőrösi Csoma Sándor - bölcsőjét kereste a magyarnak és végre összerokadt fáradalmi alatt. Távul a hazától alussza örök álmát, de él minden jobb magyarnak lelkében. Nem magas helyzet, nem kincs a nemzetek védőre, hanem töretlen honszeretet zarándoki önmegtágadás és vasakarat. Vegyetek például hazánk nagyjai és gazdagai, egy árva fiún, és legyetek hú magyarok tettel, nem pusztá szóval, áldozati készséggel és nem olcsó fitogtatással: Széchenyi István. Ahogyan jelen sorok írójának kezdeményezésére elkészített és Csoma szülőházára feltett kőtáblán olvashatók.

Éppen Csoma Sándornak a messzi távolban végzett tevékenysége, és a bizonyások várása íratta meg vele a Kelet népe című könyvét, ami talán a legérdekesebb e csodálatos nagy szellem valamennyi műve közt.¹⁵

Egy arisztokratát, a külsőségekre olyan sokat adó gazdag mágnást mi is kapcsolta össze a szerényebb anyagi lehetőségű, de nagy tehetségű honfitársával? Legyen ez az első alkalom megtudnunk és megértenünk ezt. Mert mit is mondott a gróf naplója tanúsága szerint? Hogy: A hunok legvalódibb fajtájából származom...

Nem hóbortos ifjú, nem csapongó kamasz írta ezt, hanem művelt, olvasott, világot látott, harcban edzett, háborús hőstetteiért pazar kitüntetésekkel dekorált, katonaviselt férfiember.

Nem szokták közrebocsátani, hogy Kőrösi Csoma eredeti úticélja egyben eltökélt szándéka a székely őseinek, a hunoknak őshazája és az ott maradtak felkeresése volt.

Kering is egy Kőrösi Csomának tulajdonított mondás, vagy inkább kinyilatkoztatás, hogy: akkor ér véget majd küldetésem, ha egyszer be tudom majd bizonyítani, hogy ellentétben a finn-magyar elmélet mellett kardoskodók megnyilatkozásaival, a magyar nép igenis Attila népe.¹⁶

Széchenyi meglehetősen pontossággal tudta, hogy az igencsak távoli Indiában mivel foglalkozik, és mit is keres egy másik földrészen a honfitársa!

Ennek megismerésére kis kitérőt kell tennünk.

Ismert Széchenyinek egészalakos, majd életnagyságú festménye, ami az Akadémián a mai napig látható. Oda is készítette a gróf egy Schöff nevű festővel, kiről kortársai egybehangzóan állították, hogy portréit gyorsan és precízen készítette, és a kor ízlése szerint stílusa romantikus, biedermeier és realista jegyeket hordoz.¹⁷

15 Gróf Széchenyi István: Kelet népe. Trattner-Károlyi nyomdájában Pesten 1841.

16 Tény, hogy Kőrösi Csoma hagyatékban, fennmaradt írásaiban, levelezésében nem lelhető fel ez a mondat. Egyedül Callochnak az Ázsia-kutatóról írt életrajzában szerepel. Azt írja, hogy: Így véget ér majd küldetésem, ha egyszer be tudtam bizonyítani, hogy ellentétben a finn-magyar elmélet mellett kardoskodók megnyilatkozásaival, a magyar nép igenis Attila népe, és a történelmi hagyományokból ismert Hunokon át kései leszármazottja ezeknek a rejtélyes Hjong-Nu-k-nak, akikről oly keveset tudunk még. Bernard Le Calloc'h: Kőrösi Csoma Sándor útinaplója.

Bernard Le Calloc'h életét 1983 óta Kőrösi Csoma Sándor, a XIX. sz-i híres magyar utazó kutatásának szenteli, és hatalmas mennyiségű cikket, esszét, tanulmányt ír róla, melyek javarészt francia, angol, magyar és más nyelveken jelennek meg sokfelé a világban, köztük Indiában, és az ő érdeme is, hogy nemcsak hazájában emlékeznek rá.

17 Schöff József Ágoston Tivadar a festőművész és világotutazó Pesten született 1809-ben és Londonban hunyt el 1888-ban. Schöff nevét sokféleképpen írták. Névváltozatai: August Schoefft (angol-indiai), Schöff Ágost (rövid magyar) August Josef Schöff (a német irodalomban). De akad még a korabeli iratokban Schafft és Scheft is. Schöff Ágoston, Csomával történt találkozásáról, a *Leveltöredék Keletindiából*, című levelében számolt be, (*Századunk 1842. június 9.*). A festő 1840-ben találkozott Kőrösi Csomával. A portré vázlatáról készült litográfia a Magyar Tudós Társaság Évkönyvében jelent meg 1846-ban, báró Eötvös József Kőrösi megemlékezéséhez mellékelten. A litográfia készítője Rohn Alajos (R.A. monogram a kép bal alján), „Élet utáni rajz. Schöff.” A litográfiát Walzel Ágost Frigyes cége készítette. Ruzs Károly (1811-1899) fametsző ceruzarajza 1884-ben készült, a Schöff vázlat alapján.

Szép honoráriumot kapott érte, miből is elindulhatott világjáró útjára. A világjárást azzal kezdte, hogy a szülői tiltás ellenére Bukarestben megnősült. Majd a feleségével 1837-ben Odesszába utazott, majd tovább Isztambulon és Egyiptomon át Bombaybe. Az utazás költségeit helyi előkelőségek portréinak festésével fedezte.

Nem érdektelen szólni néhány szót a kornak erről az érdekes életutat bejárt, kétségkívül rendkívül tehetséges festőművészéről.

Hosszú, kalandokban bővelkedő élete során szinte a világ minden táján megfordult. Többek között Törökországban, Indiában, Pakisztánban, Egyiptomban, Angliában, Amerikában, Mexikóban, Ausztriában, Olaszországban, Franciaországban. Önarcképe a Magyar Nemzeti Történelmi Arcképcsarnokban megtalálható.

A gimnázium első négy (grammatikai) osztályát a pesti piarista gimnáziumban végezte 1817 és 1822 között. 1828-tól Bécsben, azután a müncheni akadémián folytatott tanulmányokat, majd olasz, francia és svájci tanulmányutak után tért haza, 1835-ben. Pesti tartózkodása alatt megfestette Széchenyi István portréját. Miután 1835-ben megfestette a gróf Széchenyi István életnagyságú olajfestményét az Akadémia számára, ahol az a mai napig látható. Aztán elindult világjáró útjára.

Schöfft Ágoston 1837-ben érkezett az akkori Indiába, ahol 1840-ben Kőrösi Csoma Sándorral is találkozott. Tőle származik Csoma egyetlen hiteles portréja. Két évet élt Lahorban, a szikh maharadzsa udvarában, ahol megfestette élete fő művét, a Lahori udvart.

Indiai útja öt évig tartott, 1837–1842 között. Nagy sikert aratott és hatalmas vagyont szerzett festményeivel, elsősorban Randzsit Szingh maharadzsa és Ser Szingh családtagjainak, a „Court of Sikh” (a pandzsábi szikh uralkodóház) életképeinek lefestésével. Bombay, Madrász, Kalkutta, Agra, Delhi, Amritszár, Lahor területén tartózkodott és festett. Összetalálkozott a Lahorban dolgozó erdélyi szász születésű Johann Martin Honigbergerrel, a szikh király udvari orvosával. Amikor tudomást szerzett arról, hogy Kőrösi Csoma Sándor Kalkuttában tartózkodik, többször felkereste, sokat beszélgettek Magyarországról, jó barátságba került vele, és egyszer sikerült lerajzolnia arcképét – mindmáig ez az egyetlen hiteles portré Kőrösi Csoma Sándorról.

Az amritszári (ma: India) Aranytemplomnál festette meg a lahori (ma: Pakisztán) maharadzsát és udvartartását. Majdnem száz portré látható ezen az egyetlen képen. A szikh előkelőségekről gyakran több képet is készített, egy-egy képet visszahozott magával, melyet később több országban kiállított. Több levelet küldött keleti tapasztalatairól családjának, ismerőseinek és a Magyar Tudományos Akadémiának is, leveleiről a Jelenkor és a Társalkodó újságok adtak hírt. Később Bombaybe húszfős karavánnal, szárazföldön jutott el, onnan hajóval indult haza Alexandrián át.

1842. novemberében érkezett vissza Magyarországra. Széchenyi Istvánt kereste fel elsőként és neki számolt be indiai utazásáról. Nem kétséges, hogy Kőrösi Csomáról is szó esett, nem kevés szó. Széchenyi említi is naplójában 1842. december 13-án, hogy: Schöff és a felesége nálunk ebédelnek.

A szentté avatás...

Külön kitérőt szükséges tennünk Csoma buddhista szentsége okán. Mert őt szentté avatták, buddhista szentté, bódiszattvává, japánosan bószacu-vá. Legalább is ezt közölte az ország nyilvánosságával bizonyos Vályi Félix.¹⁸ Előzmény, hogy az britek ázsiai birtokaik védelmében a németek és a szovjetek megkerülésével kapcsolatot kerestek. Később a két fél külön háborút vívott egymással hátsó-Ázsiában, Burmában és Thaiföldön. A japánok hatalmas győzelmet arattak, gyakorlatilag mindent elfoglaltak, Taiwant de még Szingapurt is. Mivel a brit flotta ottani egységeit megsemmisítették, a csapatok kivonása nem volt lehetséges, rengeteg foglyot ejtettek.¹⁹

Vályi Félix, az Intelligence Service titkos tagja találta ki, hogy Kőrösi Csoma kapcsán lehetne Japánba eljutni. Az ötlet kiváló volt és teljes sikerű. Ámbár az általa megírt és a hazai lapokban megjelent tudósítása az öntömjénezés csúcsteljesítménye, hemzseg a valótlanságoktól és a félremagyarázásoktól.

A buddhista szentté-avatást röviden elintézi: a felszentelési aktus 10 percig tartott, mely a Tendai kolostor²⁰ rítusa szerint a buddhizmus szimbolikus kézmozdulataival valósult meg.

18 Vályi Félix meglehetősen homályos életrajzi adatairól a legjobb összesítés: Flórián Csaba: Vályi Félix és a Kőrösi Csoma Sándor bódhiszattva mítosz. Az idők arcai. Kovászna 2022. 21-42 o.

19 A Thaiföld és Burma addig érintetlen dzsungleiket átszelő vasútvonal építése, amely a Híd a Kwai folyón című filmet is inspirálta, mintegy 100.000 emberi életbe került. A hadifoglyok hajnalban keltek, egész nap egy tál rizst ehetek és napi 18 órát dolgoztak a hét minden napján, a tűző napon, óriási páratartalom mellett abban a dzsungelben, amibe korábban még senki nem vágott utat.¹⁷ Schöff József Ágoston Tivadar a festőművész és világotutazó Pesten született 1809-ben és Londonban hunyt el 1888-ban. Schöff nevét sokféleképpen írták. Névváltozatai: August Schoefft (angol-indiai), Schöff Ágost (rövid magyar) August Josef Schofft (a német irodalomban). De akad még a korabeli iratokban Schafft és Scheft is. Schöff Ágoston, Csomával történt találkozásáról, a *Levéltöredék Keletindióból*, című levelében számolt be, (*Századunk* 1842. június 9.). A festő 1840-ben találkozott Kőrösi Csomával. A portré vázlatáról készült litográfia a Magyar Tudós Társaság Évkönyvében jelent meg 1846-ban, báró Eötvös József Kőrösi megemlékezéséhez mellékelten. A litográfia készítője Rohn Alajos (R.A. monogram a kép bal alján), „Élet utáni rajz. Schöff.” A litográfiát Walzel Ágost Frigyes cége készítette. Ruzs Károly (1811-1899) fametsző ceruzarajza 1884-ben készült, a Schöff vázlat alapján.

20 A Tendai (tiantai=mennyei terasz) nem kolostori rítus, hanem szekta, a japáni buddhizmus egyik irányzata. Három ága a szammon, dzsimon és a szinszei. Japáni központjuk a Hiei-hegyi Enryakudzsi kolostor. A mahájána buddhizmus különféle nézeteinek és iskoláinak szintézisét kívánták létrehozni, ami Buddha tanításainak maradéktalan foglalata és az üdvösség eléréséhez szükséges. Ennek érdekében létrehozott szerzetesi magánhadsergükről váltak híressé.

Képes leírni, hogy: csak a római egyház szentté-avatási szertartása hasonlítható ehhez a rendkívül hatásos buddhista ceremóniához. Vályi nyilván nem látott hasonlót, és fogalma se volt róla, mi is a római egyház szentté-avatási szertartása. A katolikus szentté avatás nem ad hoc dolog, nem tíz perces. Sok ideig, évekig, sőt évszázadokig is eltarthat, amíg azokat a csodákat hitelt érdemlően kivizsgálják, és bizonyítást nyernek.²¹

A Vályi féle tudósítás halandzsáit sorolni lehetne. Ilyen, miszerint az ajándék szobor a kiváló székely származású szobrászművész alkotása lett volna. Az alkotó Vályi hitsorsosa, a felvidéki Liptóújíváron (ma: Liptovský Hrádok) látta meg a napvilágot Donner Bertalan és Stein Matild fiaként. Donner Géza csak később magyarosított Csorba névre, amikor saját műhelyt nyitott Budapesten.²² A Taisho egyetem dísztermében nem volt szentté avatás. Az egyetem dísztermében nem szentté avatást tartottak, csupán csak emlékünnepelet. (Commemoration-t).

Kéztartásáról így áradozik Vályi: Csodálatos kézmozdulatok ezek. A régi szanszkrit kifejezés szerint Mudrá-nak hívják az ujjak misztikus gesztusait, amikkel a szobor szellemi hatalmak szolgálatába lesz állítva. Való, a szobor ujjai az úgynevezett dhjánamudrát²³ formálják, amely meditáló pózban ábrázolja Kőrösi Csomát.²⁴

21 Árpádházi Szent Margit szentté avatása hatszázhetvenegy évig tartott. 1272-ben kérvényezték, és hatszázhetvenegy évvel később, csak 1943-ban lett szent.

22 Csorba (Donner) Géza (1866–1945). 1912-től Strobl Alajos és Radnai Béla tanítványaként a Képzőművészeti Főiskolán tanult. 1913-ban tanulmányait megszakította, tanulmányait nem fejezte be, a továbbiakban önképzéssel gyarapította szobrászati ismereteit. Egy évig Fischer Antal szobrászműhelyének alkalmazottja lett, majd saját műhelyt nyitott.

23 A dhjána-mudra meditációs kéztartás, japán Amida-ábrázolásokra jellemző „elmélkedő” kéztartás. A kezek az ölben nyugszanak, tenyérrrel felfelé. A két kéz ujjai kinyújtva egymáson fekszenek, a jobb kéz van felül. A két hüvelykujj hegye összeér. Az így keletkezett háromszög a Buddhát, Dharmát és Szanghát jelképezi.

24 Csorba szobra a kamakurai Dajbucu kéztartását, az elmélkedésre utaló ujjai az úgynevezett dhjánamudrát formálva vette át. Ugyanakkor a minden buddha-szobor elmaradhatatlan attribútumát, a homlokon látható szőrcomó (úrná) és a fejdudor (usnisa) pontos megjelenítését nem.

Abban az időben egyetlen japáni buddha-ábrázolást ismertek, a kamakurai Dajbucut, mert az szabadban állt (illetve ült), így sokan fényképezték és rajzokban is megörökítették. A japán buddhista művészetben Amida a leggyakrabban ábrázolt, már a 12. század óta népszerű istenség, a Nyugati Mennyeország Tiszta Földjének ura, ahová a megvilágosodás elérésének érdekében törekednek újjászületni a hívők. A szobor a nyugat számára is általánosan ismert volt, az elsősorban a Japánban található „Nagy Buddhának”, azaz a 13. században bronzból készült, több mint tizenhárom méter magas kamakurai Amida buddha-szobornak köszönhető.

1933. március 7-én ünnepélyesen elhelyezték a Japán Császári Múzeumban. A szobor talapzatának felirata: Kőrösi Csorna Sándor, The Boddhisattwa of the Western World, Csorba. Tehát Kőrösi Csoma Sándort egy budapesti szobrászműhelyben avatták buddhista szentté! Az ajándékba vitt szobrocška nem is templomban, nem szentélyben, hanem múzeumban van.²⁵

Ha valaki végigolvassa Csoma összes irományát és a vele kapcsolatos dokumentumokat, egyetlen olyan mondatot sem talál, ami arra utalna, hogy egyáltalában bármilyen formában vagy aspektusban buddhista lett volna. Csodás, szép útként írja le a buddhizmust, amely sokakat elvezet a misztikus teológiához, a testhez és lélekhez, a Legfelsőbb Lényhez. De ez csak az egyik út, a sok másik út mellett. Higgyük el Csornának, amit szótára bevezetőjében ír már Kalkuttában, hogy „ő csak szegény diák, aki meg akarja ismerni Ázsia különböző országait, a régi korok emlékezetes eseményeit, a sokféle nép szokásait, és megtanulni nyelveiket”. Csoma huszonegyedik századi jelentősége épp az, hogy el tudta fogadni, szeretni tudta a másságot, együtt tudott élni vele, képes volt jakvajás teán élni, ha kellett, de azért csak az a székelgyerek maradt, aki volt. Még Calcuttában is vállalta, hogy zsoldárokat fordít tibetire. (Sajnos ez nem jelent meg a neve alatt, bár sok ilyenféle kiadvány készült, és a kézirat is elveszett, de nem található az Ázsiai Társaság kéziratárában, sem Serampore-ban, ahol Carey, a megrendelője élt, igaz, hogy itt minden régi kézirat elégett egy múlt századi tűzesetben.) Tehát nem volt bódhisattwa, és a buddhista vallást sem vette fel. Kőrösi nem lett buddhista szent. Ezt a fogalmat ugyanis a buddhizmus nem ismeri. Ha volna ilyen, akkor a nagy alapítók lennének azok, Padmaszambava, Gampópa Congkapa.²⁶

Kőrösi Csoma sosem volt buddhista. Élete végéig kitartott ősei református hite mellett.

Kétségtelenül keresztény maradt haláláig, erre vall az is, hogy keresztény temetőben temették el.

Az eredeti hunokkal, akikben én ázsiai kutatásom célját látom...

25 A Tokiói Nemzeti Múzeum (東京国立博物館; Tókjó Kokuricu Hakubucukan), 1872-es alapításával a legrégebbi japán nemzeti múzeum, a legnagyobb művészeti múzeum Japánban, és a világ legnagyobb művészeti múzeumainak egyike. Az Ueno parkban található, Taitóban, Tokióban.

26 Padmaszambava a nyingmapa, Gampópa a kagyüpa, Congkapa a gelükpa, a tibeti buddhizmus különböző irányzatainak megalapítói.

C.P. Kennedy százados kapitányhoz (százados) a szabáthui brit határállomás parancsnokához írott bemutatkozó önéletrajzában származásáról ezt írta: „Én a székely nemzetség szülötte vagyok. Ez a magyar nemzetnek azon részéhez tartozik, mely a kereszténység negyedik századában a régi Dáciában telepedett le s jelenleg Erdély nagyfejedelemségét lakja...”²⁷

Hazai méltatói rendre megfélelmeznek Csoma kitűzött céljáról beszélni, a hunokról, az eredeti hunokról, akikben ő ázsiai kutatásai célját látta, külföldi ismertetőit pedig nem nagyon érdekelte ez a kitűzött cél. Éppen ezért rendkívül érdekes annak az angol orvosnak, Archibald Campbellnek²⁸ a leírása, ki Csoma életének utolsó napjaiban társa volt. Ő is temette el ott Dardzsilingban, és ő tartotta a végtisztességet fölötte, mondott gyászbeszédet az összes ott lakó urak jelenlétében. Nos, Campbell ezt mondja:

Midőn e hó 6-dikán meglátogattam, ha jól emlékszem, Csoma így szólott: Azon munkában, melyet Ön a limbukról írt, azon kérdést teszi, ha vajon a hung nevezet, mely azon nép egyik alosztályának neve, nincs-e összeköttetésben az eredeti hunokkal, kik Ázsiában kutatásaim tárgyai. Ez valóban különösen felőtli hasonlóság, de Önnek hungjai egy csekély néposztály, a míg az Ázsiából kiindult nép, mely a magyaroknak előde, nagy nemzet valának.

Erre én azt jegyeztem meg, hogy a limbui hungoknak eredeti hazája kétségkívül a Himaláyákól éjszakra fekszik, és mivel maga Csoma is ugyanazt hívé a hunok országáról, mindenesetre lehető tehát, hogy a szomszédságunkban lakó hungok ugyanazon nemzet egyik ágazatjául tekinthetők.

Igen volt Csoma felelete – nagyon lehető, de én nem hiszem, hogy az úgy van.

És aztán mintha inkább szeretne kéjelegni távoleső spekulációkban kedvenc tárgyai fölött, mint véget vetni azoknak, egy közel álló fölfedezés által: gyors vázlatát adá azon hitének, mely meggyőzte őt arról, hogy szülőhazája miképpen jutott az eredeti hunok birtokába, előadván okait, miért követi azokat Közép- és Kelet-Ázsiába. Mindezt ő elmondá a legelragadtatóbb modorban.²⁹

27 A negyedik század a hunok, a hunság nagy évszázada. Atilla uralkodásának ideje.

28 Dr. Campbell, mint kormányügynök, volt a legfőbb tisztviselő volt Darjilingben. Csomát nem csak hírből, de személyesen is már évek óta ismerte.

29 A beszélgetés Dr. Campbell Mr. Bushby calcuttai kormány-titkárhoz intézett hivatalos leveléből; hazai nyelven a Magyar Posta 1857-dik folyamában volt közölve. A. Campbell levele Bushby kormánytitkárhoz, Dardzsiling, 1842. április 15-én. Közli: Emlékek Kőrösi Csoma Sándorról Levelek, okiratok, emlékezősek. Közzéteszi Terjék József, Budapest 1984. 144 o. H. Torrens kiegészítése A. Campbell leveléhez: Dr. Campbell érdekes jelentéséhez megerősítésül hozzá csatolhatom még azt, ami emlékezetemben megmaradt, a boldogult nyelvbúvárnak véleményéről a hunok eredetére nézve. u.o. 146.o.

Kőrösi Csoma Sándor utolsó leheletéig hun őseit kereste. A pa-shi-ku-li-kat. (30.)

Utolsó leheletéig! Amikor erről beszélt az angol orvossal, még négy nap volt hátra az életéből. És összeroskadt fáradalmai alatt.

Téves gondolat volt?

Végezetül illenék megtudnunk, hogy Csoma Sándor botorként gyalogolt végig a végtelen úton, ahonnan a siker legkisebb reménye nélkül térhetett volna meg?

Csetri Elek, a híres akadémikus nyilatkozta azt, hogy: Ha feltételezzük, hogy Enyeden hallott az ujugurokról, Eichorn, Heeren, Blumenbach és a göttingai orientalisztikai olvasmányok tudományosan megerősítették benne az ujugurmagyar rokonság téves gondolatát, elhatározását belső-ázsiai útjára, a régi ujugurok földjének felkeresésére. (Csetri, 1992.)³⁰

Szóval: téves gondolatát!

Utóbb kicsit finomodott a tudományos vélemény azzal, hogy Kőrösi Csoma nem tudományos, hanem patrióta feladatként akarta teljesíteni a hunok egykori földjének felkeresését. De a tudományos álláspont nem változott. Az ma is az, hogy: elhatározása belső-ázsiai útjára, őshaza felkutatására téves gondolat volt.

Nem téves gondolat volt!

Ha eljuthatott volna álmai földjére, ő még eredetiben megtapasztalhatta volna, amiről mi csak késve szerezhettünk ismeretet. A huszadik század második felében erre területre eljutók, az ott élő népcsoportokat felkeresők ámulva tapasztalták, hogy ezer-kétezer év távlatából nem egy-két, de számos tudományág több olyan bizonyítékára sikerült rátalálniuk, amely csak ott, és kizárólag csak itt, a Kárpát-medencében fordulnak elő.³¹

Az I-byl-kor törzstől északnyugatra van a besenyő törzs, ötezer harcosuk van. Háborúkat viselnek a Har-okkal (azaz az ujugurokkal). Tőlük nyugatra a Drugu (azaz-türk) Ha-la-sun-log törzs van. Hatalmasak és vidámak. A Ha-la-sun-log elnevezés pedig nem más, mint a tibeti átírása a türk Ala-yunt-lug-nak, a tarkalovúaknak. Kínaiul őket hívják Pa-shi-ku-li-nak.

30 Csetri Elek: Kőrösi élete keleti útja előtt. Kőrösi Csoma Sándor Emlékkönyv, Kovászna–Csomakőrös 1992. 61-77 o.

31 Egy kínai zeneszakértő, Du Yaxiong tucatnyi ujugur népdal párhuzamát fedezte fel a magyar népdalkincsben. Lásd: Du Yaxiong: a yugur nemzetiség nyugati részének népdalai és a rokon népdalokkal való összehasonlítása és kutatása. China Music No.8. Beijing, 1982. China Music No.8. 22-25.o. és a a magyar és kínai népzene összehasonlító kutatása.

Amiből szikuli, azaz székely különösebb nehézség nélkül kihámozható.³²

Amennyiben eljutott volna oda, megtalálta volna őket!

A pécsi tudományegyetem Ázsia Központjának megalapítójának, Dr. Bárdi Lászlónak sikerült ismételten többször is felkeresni ezt a vidékeket, és kutatásai során szerzett eredményei a bizonyosság rá, hogy Csoma Sándor feltevései végképp igazolást kaptak!

Korunk új tudománya, a genetika is teljeskörűen ezt igazolja.

Dr. Duka szavaival: Körösi Csoma Sándor munkásságának s önzéstelen, szerény, szeretetreméltó jellemének emlékét meg fogja őrizni a tudomány, meg a honfiúi kegyelet is. Egyéni érzelmeink ily alak előtt: bámulattal párosult pietás!³³ Nekünk kései utódoknak pedig elismerő csodálatunk. Örökkön örökké.

32 Nincs semmi kétség afelől, hogy a székelyeknek közül van a hunokhoz, és Attila hagyományuk valós történelmi tényeken alapszik. A székelyek nyugatra költöző csoportja – a mai székelyek ősei – a nyugat felé vándorló hunokhoz csatlakozva 370 körül érkeztek Kelet-Európába. A kínai források alapján történő (Pej-si, Cöfu, Jüan-kuj, Csiu Tang-su, Szuj-su, Hszin-Tang-su, Cecse Tung-csien, stb.) legújabb kutatások szerint, és a délnyugat-kaukázusi szekel hely-, falu-, és folyónevek (Sekel-a šen, Sekel-e hev, Sêkel-e Sekel-i) a hun (Hon-a, Hon-i, Hon-e kël) helynevek és mindezek mellett a kirgiz területeken (Sekel-ek) és Észak-Afganisztánban is felbukkanó eszkel-féle (Eskel, Eskel-ek, stb.) vagy szekel- (Selkelkend) előtagú helynevek és egyéb földrajzi nevek tanúsága szerint is igazolják ezt a nem feltevést, hanem történelmi tény.

33 Körösi Csoma Sándor dolgozatai. Összegyűjtötte és életrajzzal bevezette Dr. Duka Tivadar. Budapest 1885. London, 1884. januárban. Dr. Duka törzsorvos az angol bengáliai hadseregben, majd a magyar tudományos akadémia levelező tagja. <https://mek.oszk.hu/10700/10780/pdf/korosicsoma1.pdf>

Csoma elhallgattatását mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy ezt a tanulmányt egy román egyetemen pallérozódott némbérlény a kovásznai Csoma napokon tartott konferencia programjába nem volt hajlandó felvenni, a közlését megtiltotta, létezését is elhallgatta.

Halasy-Nagy Endre - Pályái

Halasy-Nagy Endre (Debrecen 1952.) újságíró, kultúrhistorikus.

A szembetűnő ellentmondásokkal, a józan ésszel is felismerhető történettudományi és nyelvészet tudományi anomáliákkal foglalkozik tanulmányaiban. Ezernél több publikációja jelent meg különböző tudományos újságokban és közéleti folyóiratokban, hetilapokban, napilapokban, magazinokban. Megjelentek írásai az Eleink, Édes Anyanyelvünk, Turán, Dobogó, Kapu, Demokrata, A czéh, Magyar Huszár, Magyar Nemzet, Interpress Magazin, Utazási magazin, Indóház, Hunnia stb. kiadványokban. Foglalkozott elhallgatott történeti kérdésekkel (Besenyő ünnep vagy honfoglalás), tudományosnak álcázott tévedésekkel (Piccolomini sosem mondta), nyelvészetpolitikával (Nyílt levél Pusztay János professzornak).

A huszárság elhallgatott történetével (Honnan jön a huszár), megsemmisített magyar történelmi emlékekkel (A kilencből három maradt), a hunok népével (A király emléke), a magyar koronával (Hogyan került Szvatopluk fejére a Szent Korona). A magyar koronákkal (Bocskai koronája, tények és tévhitök tükrében), ünnepeink történetével (Fénylő fa sötét téli éjben), az eltüntetett évszázadokkal (Az idő ugratása), régi mítoszok magyarozatásával (Nem mese az), a pa-shi-ku-lik eredetkérdésével és az elhallgatott Kőrösi Csoma Sándorral is.

Kezdeményezője eltagadott történeti munkák, a hivatalos tudomány által elhallgatott művek megjelentetésének, mint Sajnovics Demonstrációja latin nyelvű eredetijének és magyar fordításának hazai kiadása.

Emléktáblák felállítását kezdeményezte a határontúli magyarság lakhelyein: Széchenyi Istvánnak Kézdivásárhelyen, Lendván, Hidaskürtön, Ipolyságon, Komáromban, Brassóban, Bánffyhunyadon, Nagyenyeden, Beregszászot, Tiszaujlakon, és Kovásznán. Kossuth Lajosnak Drezdában, Lendván, Vásáruton, Beregszászot, Görgeynek Szógyénben, Pöltenberg Ernőnek Köbölkúton, Zrínyi Ilonának Munkácson, Széchenyi Ödönnek Párizsban, Kőrösi Csoma Sándornak szülőházán Csomakőrösön.

Tapasztalta, hogy a magyar történelméről rengeteg téves információ kering. A magyarság története iránt az érdeklődés fokozott, és a nem elérhető, vagy csak a nehezen összekeresgélhető információk hiányában felfokozott. Sokszor és sok helyen elmondta, hogy a magyarság történelmén köd ül, amelyet nem sikerült még megnyugtatóan eloszlatnia és tisztáznia az elmúlt másfél évszázad tudományos erőfeszítéseinek. Tevékenységének ars poeticája, hogy a magyarság eredetét tekintve újra kell kezdeni a kutatást, és nem toldozgatni-foltozgatni, hanem újra kell írni a magyarság történelmét.

SZKÍTÁKKAL A SÖTÉTSÉG ELLEN

Egy új, más világot akarunk!*

COVID-, WHO-, 5G-, Chemtrail- és kamatmenteset, adósság elengedést és újjraosztást

*Azokat keressük,
akik számára
fontosabb*

*az igazság a jólétnél,
a tisztesség a sikernél,
a méltányosság a haladásnál.*

Igazság, Tisztesség, Méltányosság

Magyarok XI. Világkongresszusa
2024. augusztus 15-20. – Budapest – Ópusztaszer

Tel.: +36-1-485-4060, +36-1-267-4510

E-mail: mvsz@mvsz.hu, Web: www.mvsz.info, www.mxivk.info

* Amikor 1823. november 3-án Temesváron megalkotta a nem-euklideszi geometriát, Bolyai János így fogalmazott: „A semmiből egy új, más világot teremtettem.”

Király B. Izabella:

Figyelemfelhívás őshonosságunk elméletének vizsgálatára

Őseink nyomában

Ma már a **magyarság kárpát-medencei őshonossága** a közbeszéd tárgya, csak épp az őshonosság amolyan gumifogalomként használtatik, paradox módon tovább erősítve „keleti származásunkat”. A származás genetikai és területi felfogását is gátlástalanul összemossák.

Én a Magyar Adorján, Baráth Tibor, Kolozsvári Grandpierre Endre-iskolán nőttem fel. Meggyőződése, hogy sorsunkat nem is érthetjük meg más magyarázatok alapján, csakis a Kárpát-medencei őshonosságunkból kiindulva. (Vezérszavak alapján az indoklásom bármely megállapítása visszakereshető a net-en. Bővebben összefoglaltam a Szkíta ethosz című könyvemben.)

Jókai Mór A magyar nemzet története regényes rajzokban - írja a következőt:
„Sok évezreddel ezelőtt, amikor a Kárpátok medencéjében még tenger állott, az volt megírva a csillagokban, hogy lesz egy nép, amely egykor e tenger fenekét nevezendi honának.”

Nos, ez a mondat indított az őshonosság kérdését körüljárni.

Kopasznak is hajmeresztő hipotézisemet olvasva a blogomon, egyik barátom Polóniuszt idéve a Hamletből azt írta: *„Őrült, beszéd, örült beszéd – de van benne rendszer.”*

Nos, nagyon kell valakinek a földünk, de nélkülünk. Legcélszerűbb elüldözni, vagy/és kisajátítani történelmünket, kultúránkat, „identitásunkat”.

A történelemhamisítás új irányt vett. A finn-ugor helyett a keleti lovas-nomád romantika az új trend. Nagyon nagy lett az igyekezet a *magyar* mibenlétét most épp genetikai alapon félremagyarázni. Mintha az adatokkal manipuláló materialista történelemszemlélet kissé összegubancolódna a misztikus-

mitikus-szellemtörténettel! Fetiszizálják a genetikát. Addig-addig magyarázzák, amíg bárki belefér a *magyarba*, miközben a magyarban megerősödik a keveréktudat, ősi országát meg végérvényesen elbitorolják.

Önmeghatározásunkhoz és az őshonosságunk kérdéséhez kicsit messzire megyek: Miért ne élhette volna saját evolúcióját megszakítás nélkül ember a Kárpát-medencében?

Mintegy 10 millió évvel ezelőtt a Kárpát-medencét egyetlen hatalmas tó, az Alpok, a Kárpátok és a Dinaridák között a világtengerről levált beltenger, az úgynevezett Pannon-tenger borította.

A Pannon tenger sós vizét az édesvízű folyók átmosták s az évmilliók alatt a tenger édesvízű tóvá változott. A térszín emelkedése és a folyók feltöltése következtében a medence kisebb-nagyobb tavakból álló tóvidék lett, majd úgy 600 ezer évvel ezelőtt átvették a terepet az ősfolyóink, amik aztán meghatározták Magyarország későbbi vízrajzát.

A tengerektől teljesen elszigetelődött Pannon tóban az eleinte lassabb, majd egyre gyorsabbá váló *evolúció* új fajok százait alkotta, új nemeket, sőt új családokat teremtett. Az egész földtörténetben alig van párja ilyen lehatárolt területen ennyire gyors, *endemikus* (bennszülött) evolúciónak. Ez a nagy kipusztulások utáni időszakokra (korai triász (250 millió éve), paleocén (10 millió éve) emlékeztető folyamat volt, amikor az élővilágnak szinte kiüresedett térségeket kellett (helyesebben lehetett) újra benépesítenie.

Természetesen a Pannon-tó a maga lehatárolt világával nem hasonlítható a világtengerek és az őket övező (általuk övezett) kontinensek méretéhez és sokféleségéhez, mégis mintegy modellként használható a tömeges kipusztulások utáni fejlődés tanulmányozásához.

A Pannon-tó sós-tengeri és édesvízi eredetű élővilága együtt fejlődött, jól alkalmazkodott a változatos viszonyokhoz s a Föld történetében szinte egyedülállóan gazdag tavi faunát (állati élet összességét) eredményezett.

Az evolúció tanulmányozásának ezt a rendkívüli lehetőségét a Kárpát-medencében már a múlt századi darwinisták (például Melchior Neumayr híres bécsi paleontológus) is felismerték. Sajnos a kezdeti lelkesedés hamar alábbhagyott, részben a fejlődésre vonatkozó elméletek kezdetlegessége, részben a kormeghatározás hibái, nehézségei miatt. A munka mostanában kezdődött újra.

A kormeghatározás megbízhatósága körül komoly viták folynak, de a szakirodalom szerint 20 millió évvel ezelőtt alakult ki a főemlősökön belül az emberfélék családja. Az idetartozó ősi emberszabású majmok leggazdagabb európai emlékei a híres magyarországi leletek Rudabánya környékéről.

Az összes főemlőslelet több mint 200 darab, koruk 35–8 millió év közötti, ezen belül Rudi és a Rudapithecusok 12–8 millió évesek. Nincs a Földön még egy olyan lelőhely, ahol 27 millió évre kiterjedő főemlőslelőhely lenne.

Miért ne élhette volna saját evolúcióját megszakítás nélkül *ember* a Kárpát-medencében? – hiszen az időjárása soha nem volt annyira extrém, hogy a lakosság nyom nélkül eltűnt volna.

Miért kellene tudományos tényként elfogadni azt a hipotézist, hogy az emberiség Afrikából „rajzott szanaszét” a világba? Darwintól (1802-1882) nem lehet számonkérni azt, amit a technika csak mostanában tesz lehetővé. Az EVOLÚCIÓ ötlete maga az érdekes, amivel szemben a TEREMTÉS világmagyarázata nem ad bizonyítható alternatívát.

Az evolúciós elmélet alapján viszont feltehetjük a kérdést: A Pannon-tóban kialakult bennszülött (endemikus) állat és növényfajok mellett, mért ne alakulhatott volna ki itt, a Pannon-medencében *ember* is?

A rudabányai lelőhelyről ismert *Rudapithecus hungaricus* képes lehetett a mai emberhez hasonlóan felegyenesedve állni – állapították meg amerikai és kanadai kutatók egy különösen ritka leletnek számító, 10 millió éves medencecsont elemzése nyomán.

Ward szerint amennyiben az ember egy afrikai emberszabásúéhoz hasonló testfelépítésű elődből fejlődött ki, akkor olyan jelentős anatómiai változásokra volt szükség, mint az alsó háti rész megnyúlása és a medencecsont megrövidülése. Ha viszont a *Rudapithecushoz* hasonló elődből fejlődött ki, akkor az átmenet sokkal egyesebb vonalú lehetett.

(Bár az adatbázisokban még érvénytelen taxonként szerepel, a máshol előkerült újabb és újabb hasonló leletek alapján úgy tűnik, hogy a *Rudapithecus* leletek bizonyos szempontból eltérőek, ezért az elnevezés - *Rudapithecus hungaricus* - kezd ismét érvényt szerezni magának a tudományoz szakirodalomban.)

A vértesszőlősi Samu (*Homo erectus (seu sapiens) paleohungaricus*) előember-ősember leletek tanúsága szerint a Kárpát-medence már kb. 350-400 ezer éve is lakott volt.

A mára kozmopolitává vált eredetileg endemikus, bennszülött *ember* mindenhol, a legextrémebb viszonyok között is megél, alkalmazkodó képessége a gerincesek között egyedülálló.

A szakemberek figyelmét a pannóniai korszakra jó kétszáz éve a TIHANYI KECSKEKÖRMÖK rejtélye irányította rá. Bár a „kecskekörmöket”, azaz a *Congeria ugnulacprae* kagyló lekotatott teknőit (és általában a pannóniai képződményeket!) alaposan vizsgálták, máig vitatott ennek kora és üledékképződése. Még ma is folyik a vita, sok a kétkedés a hazai és külföldi szakemberben.

A nagy fejtörést és a bizonytalanságot tulajdonképpen az a példa nélküli rejtély okozza, hogy a pannóniai képződmények zöme egy olyan tóban rakódott le, amelynek élővilága magában a tóban fejlődött ki sós-tengeri és édesvízi lények utódaiból.

Mivel a tó a környező tengerekkel és más tavakkal nem, vagy csak túlfolyó vize által került kapcsolatba, ez az endemikus fauna és flóra semmilyen lehetőséget nem kínál az ismert, főleg a Földközi-tengeri kronológiai beosztással való párhuzamosításra. A tó maga alig nyúlt túl a mai Kárpát-medencén, a szarmata korszak tengerénél sokkal szűkebb területen húzódott.

Ad abszurdum! Mi van, ha az emberi faj(ok) is endemikusak, azaz bennszülöttek? Ha a sárga-barna-vörös-fekete-fehér népek a számukra legideálisabb viszonyokban, a glóbusz más-más helyein és időkben alakultak ki, a fehér ember pl. a Pannon-tó medencéjében?

Ennek cáfolatára vagy bizonyítására - egyáltalán a lehetőség fölvetésére – nem találtam irodalmat. Segítsetek végiggondolni! – kértem a blogbejegyzésem olvasóit 2020. februárjában. A nagy BUMM és a nagy RECCS problémához képest talán előbb megválaszolható és az emberhez közelebb álló, fontos kérdés.

(Grandpierre Atila, Pais István, Csuka Zsolt Mihály válaszai szenzációszak voltak.

Még valami:

Valakik folyamatosan - a szakirodalom szerint 350-400 ezer év óta - lakták a Kárpát-medencét. Felépítettek a Kárpát-medencében 42 ezer lakódombot (kunhalmot, halomsírt), körárok és körgyűrű-rendszert, az Ördög-árok-Csörsz-árka önvédelmi célú katonai erődítményeit! Ezek az építők nem oláhul, kínaiul, szlovákul, héberül, vagy lovári nyelven beszéltek, hanem magyarul

(Akkor is, ha a mai magyar iskolában a magyar gyerek abban a tudatban nő fel, hogy az ősei még a tizenegyedik században csak makogni tudtak, akiknek az első nyelvemléke a *Tihanyi Apátság Alapító Levele 1055-ből* a „feheruuaru

rea meneh hodu utu rea”, meg a Halotti beszéd: „*Látjátuk feleim szümtükkel mik vogymuk Isá por ős homou vogymuk!*”

Micsoda gyalázatos merénylet, önbecsülésünk sárba tiprása! Arany János 60 ezer, Czuczor-Fogarasi 130 ezer alap-szavas alapszókészlete meg mind jövevényező! Persze! „*Kisütik, hogy a magyar nyelv Nincs, nem is lesz, nem is volt. Ami új van benne mind rossz, Ami régi, az meg tót.* (Írja Arany keserűen 1880-ban.)

És még valami:

A kiszáradó Pannon-tó helyét eredetileg benépesítő, az ott folyamatosan jelen lévő népet a hivatásos tudományos munkatársak meglehetősen felületességgel kezelik: *alaplakosságnak, korabeli társadalomnak, megelőző kultúrának, kevésbé ismert őslakóknak, helyi lakosságnak...*, stb. nevezik. Majd, nem kevés cinizmussal fölteszik a kérdést (pl: Hankó Ildikó egy Demokrata interjújában.): „*Az eddig említett emberek, akik a Kárpátok koszorúján belül éltek, nevezhetők-e magyarnak?*” A válasz egyszerű: igen, igen, igen!

Végezetül emlékeztetek egy méltatlan, magyarellenes vitára: Munkácsy Mihály Honfoglalás című képét nem akarták beengedni az Országházba. Történelemhamisítással vádolták, mert a képen Árpádot a „kisebbségek hódolattal fogadták.” Azt el sem engedték képzelni, hogy

Megjegyzések a blogbejegyzésemhez 2020. február:

„*Míg egyes gének afrikai eredetre, addig más gének sok-központú eredetre utalnak. Az embertani vizsgálatok pedig egyértelműen a több központú emberréválást igazolják.*” (Grandpierre Atila: A magyar nyelv eredete, Kapu 2016. 08.)

Pais István filozófia-történész szerint már ókori filozófusoknál fölmerült a több központú emberré válás gondolata.

„*Nádi ember utódja!*” - írja a magyar parasztról Csuka Zsolt Mihály. Fantasztikus! Igen! Ezzel az állítással mintegy bizonyítja a Hajmeresztő hipotézisemet! Még pár generációval ezelőtt Fekete István élőben találkozott ezzel a „fajjal”.

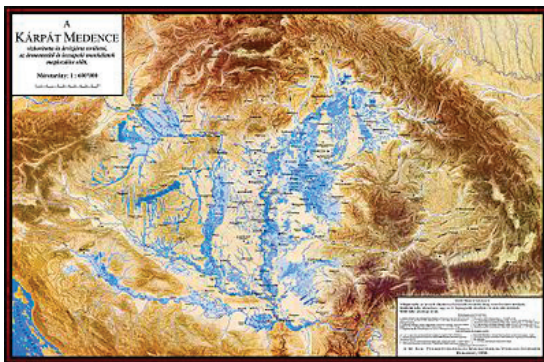
2022.07.26-án gondolkodtam el azon, hogy a MTA utódja a MKI (Magyarságkutató Intézet) még ott tart, hogy „Úgy hetvenezer évvel ezelőtt rajzott szét az emberiség Afrikából!”

Mit lehet erre mondani...?

Képjegyzék:

A Mississipp-i édes vize és a Mexikói öböl sós vize találkozik!

2. kép

3. kép

Király B. Izabella- Pályái

Név: Király B. Izabella

(Király Béláné sz. Skultéty Izabella)

Született Abony, 1944. október 10.

Szülők: Skultéty Sándor, Boldis Izabella

Férj: Király Béla (1967)

Gyermek: Borbála

Iskolák: Kinizsi Pál Gimnázium (Abony, 1958-62), Kertészeti Egyetem (Budapest, 1962-67), Juhász Gyula Tanárképző Főiskola (Szeged, 1972-74), Bem József Szakiskola (Cegléd, 1975-77).

Munkahelyek: Általános Iskola (Megyaszó, 1967-69), Szelei úti Ált. Iskola (Abony, 1970-1990), Magyar Parlament (1990-94).

Foglalkozások:

Kertészmérnök élelmiszertechnológus, rajzszakos tanár, angol női szabó, B kategóriás néptánc-oktató.

Művek: *Kötött Kéve* (havilap 1995-2002), *A magyar nemzet életének rendező elvei* (Visegrád Mogyoróhegyi 108 pont, 1998), *Mi lesz veled, magyar?* (négy kötet, 2023), *Szkíta ethosz* (2024). Színdarabok: Kinizsi, Álmosfia Árpád, A Görgei korsója, Szent György lovag legendája, Lőrinc gazda és az abonyi tarkaborjú, Újszász a Rózsa Sándor legendáriumában, *Ketel, a kun*.

Kitüntetések, elismerések: *Mindennapok Művészete* 1984 (Ez a divat-Temaforg Nagydíj), Kiváló munkáért (pedagógiai munkáért, 1986), Szocialista kultúráért (1988), 1956-os Jubileumi Érdemrend (Magyar Vidék 56-os Országos Szövetség, a magyar ifjúság nemzeti szellemű neveléséért, 2011) Abony Köz-művelődéséért (2014), *Díszoklevél Nemzetegyesítő Mozgalom* (2021).

Politika, közéleti tevékenység: 1988-93 Magyar Demokrata Fórum. 1990-94 parlamenti képviselő. 1993-2002 Magyar Érdek Pártja elnök, 2000-2003 Bagdadi Szolidaritási Konferencia Végrehajtó Bizottsága tagja, 1976-1986 Búzavirág Népi Együttes művészeti vezetője, 2012-22 Nagyabonyi Színkör Egyesület elnöke.

SZKÍTÁKKAL A SÖTÉTSÉG ELLEN

Egy új, más világot akarunk!*

COVID-, WHO-, 5G-, Chemtrail- és kamatmenteset, adósság elengedést és újraosztást

Azokat keressük,
akik számára
fontosabb

*az igazság a jólétnél,
a tisztesség a sikernél,
a méltányosság a haladásnál.*

Igazság, Tisztesség, Méltányosság

Magyarok XI. Világkongresszusa
2024. augusztus 15–20. – Budapest – Ópusztaszer

Tel.: +36-1-485-4060, +36-1-267-4510

E-mail: mvsz@mvsz.hu, Web: www.mvsz.info, www.mxivk.info

* Amikor 1823. november 3-án Temesváron megalkotta a nem-euklideszi geometriát, Bolyai János így fogalmazott: „A semmiből egy új, más világot teremtettem.”

Makoldi Miklós:

A sztyepei lovasnépek és a Kárpát-medence kapcsolata – avagy hazánk geopolitikai jelentősége a ló háziasításától az Árpád-korig

Jelen tanulmányban szeretném felhívni a figyelmet azokra a több ezer éven keresztül fennálló folyamatokra, melyek hazánk területét, a Kárpát-medencét összekapcsolják a sztyepei lovasnépek által uralt keleti területekkel egészen a kínai nagy falig. Fontosnak tartom felhívni a figyelmet arra, hogy Árpád népének honfoglalása nem egy véletlenszerű folyamat eredménye, nem egy „menekülő nép útkeresése”, nem „kalandozás”, nem egy „nomád népnek a hatalmi vákuum által a Kárpát-medencébe szívott beérkezése”. Hanem több ezer éves folyamatok eredménye, a lovagolható sztyepe nyugati végpontjának – hídfőállásának – kereskedelmi főközpontjának megtartása; a sztyepei lovas uralom, kereskedelmi és politikai hatalom fenntartása érdekében elvégzett tudatos katonai akció, mely nem évszázadok, hanem mindösszesen néhány év, maximum évtized alatt vette át a katonai és politikai hatalmat itt hazánkban, a Kárpát-medencében.

Fontos megismernünk ezen folyamatok egészét, hiszen amit nekünk az általános vagy középiskolában, de akár az egyetemi képzések keretében tanítottak és most is tanítanak, az a nagy összefüggéseknek csak egy igen kis szelete, melyet sok esetben az Európát hajdan és ma is uraló hatalmak szemlélete formál – ezzel azt akarom mondani, hogy nem mindig tartalmaz igaz állításokat, sőt sok esetben hatalmas ferdtések tényére derül fény. Van a győztesek és a vesztesek történetírása közötti különbség, van az írott hagyományokkal és a nem fennmaradt írott hagyománnyal rendelkező népek emlékezete közötti hatalmas szakadék és van a tudatos történelemformálás/hamisítás, melyet Európa vezető hatalmai előszeretettel alkalmaztak abból a célból, hogy jogot formáljanak saját területi követeléseik elismerésére vagy bizonyos alávetettnek ítélt népek leigázásának jogszerűségére.

Mi jelenleg csak az európai történetírás által elfogadott „történelmi tényeket” vagy történelmi folyamatokat ismerjük, holott a világ keleti felének régészeti, történelmi, írott forrásai, sőt most már az archeogenetikai forrásai is teljesen más világot tárnak elénk, amit Európában vagy alig ismernek vagy nem fogadnak el – mert ragaszkodnak a mostanra már jól megkövült, esetenként több mint száz éves kutatási elméleteikhez, amiket nem hagynak megdőlni és megdönteni.

Jelen cikk egy vitaindító és szemnyitogató írás, inkább egy eszmefuttatás, mint tudományos cikk, melynek célja, hogy felhívja a figyelmet a keleti forrásokra, kutatásokra és ezek összefüggéseire a Kárpát-medencével. Szerzőként az a szerencsém, hogy személyesen járhattam Belső-Mongóliában (Kína), Mongóliában, Délnyugat-Szibériában (Cseljabinszk, Jekatyerinburg, Szintasta, Arkaim), Északnyugat Indiában (Radzsasztán, Gudzsarat), illetve a Krím-félszigeten is – és így saját szememmel láthattam azon régészeti lelőhelyeket és múzeumokat, ahol az őstörténetünkkel vagy elődnepeinkkel nagyon is szoros rokonságot vagy kapcsolatot mutató anyagok kerültek elő vagy találhatóak meg. Ezen felül ismerem a Kárpát-medence régészeti az őskortól a Rákócziakig és próbálom nyomon követni az egész eurázsiai sztyeppe régészeti és genetikai szakirodalmát is annak érdekében, hogy teljesebb képet alkothassak a magyar etnogenezisről és azokról a történelmi folyamatokról, melyet mind a régészet, mind az írott források, mind a genetika igazol.

Ha végig olvassuk ezen tudományos igényű esszét, akkor remélem, hogy gondolkodásmódunk alapvetően változik meg a magyarság eredetének kérdését illetően, illetve azon folyamatok megítélése érdekében, melyek a Kárpát-medence történetét befolyásolták a ló házasításának idejétől egészen az Árpád-korig – de talán mondhatjuk azt, hogy napjainkig is, hiszen még mindig magyarként élünk itt, magyar nyelvet beszélve, a hazánkban.

1. A Kárpát-medence földrajzi elhelyezkedésének jelentősége és szerepe a történelmi korokban

Kezdjük tehát a történelmi háttérrel, azzal, hogy milyen történelmi folyamatok vezettek a magyarok bejöveteléhez és miért olyan fontos hazánk területe mind az európai, mind a sztyeppei eredetű keleti népek számára.

Ha rátekintünk Eurázsia térképére, akkor jól láthatjuk, hogy Nyugat-Európa jól elkülönül a Kárpát-medencétől keletre eső területektől. Keleten ugyanis egy 7500 km hosszú kelet–nyugat irányú sztyeppei sáv helyezkedik el, mely a lovas népek számára mindig egy jól átjárható terület volt, Nyugat-Európa viszont hegyekkel, folyóvölgyekkel tagolt, a sztyeppe-i lovasnépek számára nehezebben járható és lakható terület. Az utolsó sztyeppe-i állomás – lakható terület – nyugat felé éppen a Kárpát-medence keleti fele, a Dunától keletre eső Nagy-Magyar-Alföld, melynek területe 52 000 km² és legalacsonyabb és legmagasabb pontja közt a szintkülönbség alig haladja meg a 100 métert.¹

Hasonló végpontja a sztyepperégióknak a mai Mongólia és Belső-Mongólia területén elhelyezkedő Góbi-sivatag és környezete,² melyet ott is majdnem minden égtáj felől fában és vadban gazdag hegyek vesznek körül – csakúgy, mint a Kárpát-medencét a Kárpátok és az Alpok. Ezen két végpont között pedig egy lóval kiválóan élhető és járható, a kereskedelemnek kedvező füves sztyepp terület el, mely több ezer éven keresztül ad otthont a lovas, majd lovasíjász népek számos államalakulatának.

A sztyeppéövezet ezenfelül még egy fontos előnnyel rendelkezik. A két végponttal együtt közel 7500 km-es hosszával számos kapcsolódási pontja van mind a Dél felé elhelyezkedő közel-keleti, iráni, indiai, délkelet-ázsiai kultúrákhoz, mind az északra található – a finnugornak nevezett népeknek is otthont adó – fában és vadban gazdag szibériai vagy európai területekhez. És a két legfontosabb sztyepperégió egyben a két végpont: a keleti végpont a Kínai Birodalommal, a nyugati végpont pedig Európával határos, sőt, a Kárpát-medence Európa kellős közepén található stratégiai helyszín. Megjegyzendő, hogy Pekingtől, a mai Kína fővárosától is csak 90 km-re található a kínai nagy fal, amely a sztyeppesi kereskedelmi övezet és Kína határát jelzi.

Emiatt fontos geopolitikailag a mai hazánk területe, hiszen a több ezer kilométeres sztyeppéövezetnek ez a nyugati kereskedelmi és kulturális végpontja, ha úgy tetszik a nagykereskedelmet bonyolító árukapcsolási pontja, másrészt pedig a sztyeppézóna nyugati hídfőállása. Az a kulturális és kereskedelmi végpont, mely nemcsak a kereskedelmi áruk, hanem a sztyeppesi civilizáció, művészet és kultúra közvetítője is Európa felé.³

1 Kovács Gergelyné: Alföld, Panoráma Kiadó, Budapest, 1983

2 Batchuluun Yembuu: The Physical Geography of Mongolia. Rpinger. Mongolia. 2021.

3 A sztyeppesi civilizáció és a magyarság kapcsolatának jobb megismeréséhez lásd: Csáji László Koppány: A sztyeppesi civilizáció és a magyarság c. könyvét. (Csáji László Koppány: A sztyeppesi civilizáció és a magyarság. Cédrus művészeti Alapítvány – Napkút Kiadó, Budapest, 2017)

2. Sztyeppei népek a Kárpát-medencében, a honfoglaló magyarok előtt

Az előbbieken röviden tárgyaltuk tehát a történeti Magyarország területének geopolitikai viszonyait, most pedig tekintsük át röviden, hogy milyen keleti népek éltek itt a történelem folyamán. Ahhoz, hogy ezt a kulturális és hatalmi folyamatot jobban megértsük, meglepően korai időkig, egészen a rézkorig kell visszanyúlnunk, ugyanis az Alföldön ekkor jelenik meg az első biztosan keleti sztyeppei nép, a kurgánok alá temetkező úgynevezett Gödörsíros-, angol nevén Pit-Grave kultúra,⁴ akik a Yamnaja-kultúra területéről⁵ (Fekete-tenger északi partvidékétől a Kaszpi-tenger nyugati partjáig) érkeztek az Al-Duna mentén a Nagy-Magyar- Alföld területére, a középső és késő rézkor ideje alatt (Kr. e. 4000 és 2800 között).

Ez az első bizonyítható keleti jelenlét azért érdekes, mert a Gödörsíros-kultúra az első kurgánépítő „elit” a Kárpát-medencében, és nagy valószínűséggel ők hozzák be hozzánk a lovat mint háziállatot, de ekkor indul virágzásnak a rézművesség mellett az aranyművesség is, és ekkor jelennek meg a Kárpát-medencében az első kocsimodellek is, melyek a négykerékű kocsik használatára utalnak. Tulajdonképpen velük érkezik a Kárpát-medencébe a sztyeppei kultúra, melyre oly jellemző a lovak, a kocsik használata, a réz- és aranyművesség, valamint a vezérsírok fölél a földhalmok, kurgánok építése is. Megjegyzendő, hogy ezen kurgánok máig a Kárpát-medence legmagasabb földhalmjai közé tartoznak, magasságuk néha eléri a 15 métert is, pedig koruk esetenként 6000 éves is lehet.

Gondoljunk csak bele, hogy hány köbméter föld kellett egy ilyen kurgán felépítéséhez és hogy vajon kik építették ezen földhalmokat egy-egy vezér vagy fejedelem sírja fölél! A gödörsírosok ugyanis nagyon kevesen voltak a helyi alaplakossághoz (középső rézkorban Bodrogkeresztúri- kultúra, késő rézkorban Baden-kultúra) képest. El kell gondolkozzunk azon a lehetőségen, hogy esetleg a kurgánokat a helyi alaplakosság segítségével építették a keleti lovasok számára, akik olyan innovációkat hoztak a Kárpát-medencébe, melyek örökre megváltoztatták itt az életet. Ezek közül kiemelendő a lótarás bevezetése, a lovaskultúra meghonosítása, a kocsihasználat, továbbá a réz- és aranyművesség bizonyos innovációinak Kárpát-medencébe hozatala.

4 István Ecsedy – Sándor Bökönyi: The People of the Pit-grave Kurgans in Eastern Hungary. Akadémiai kiadó Budapest 1979

5 Legújabban lásd: Paweł Jarosz, Jovan Koleđin, Piotr Włodarczak: Danubian Route of the Yamnaya Culture: The Barrows of Vojvodina. Archeolingua Alapítvány 2022.

Bizonyíthatóan ugyanekkor, a középső-késő rézkorban jelenik meg a háziiasított ló, valamint feltételezhetően maga a lovaglás is a Kárpát-medencében,⁶ és ez az összefüggés nem lehet véletlen. Egyszerre jelenik meg egy lovagolni minden bizonnyal tudó „elit” (nagyon csekély létszámmal), a réz és aranyművesség felvirágzása, a kurgánsírok és maga a kocsi is, melyet a késő rézkori kocsimodellek bizonyítanak.⁷ Tehát mi történik? Bejön keletről egy kislétszámú lovas csapat, aki olyan innovációkat hoz az Alföldre Kr. e. 4000 körül, mint a lovaglás, a fémművesség fejlődése és a kocsihasználat, mindezt tetéztve az első halomsírokkal, amik megépítéséhez bizonyosan kellett a helyi alaplakosság segítsége. Tehát olyan innovációkkal érkezett az első bizonyíthatóan lovas nép keletről a Kárpát-medencébe, akit ezért mélységesen tiszteltek és akinek tagjait az ekkor kialakuló sztyeppe-i „világbirodalom”, a Yamnaya-kultúra temetkezési szokásai szerint, hatalmas munkaóra számot igénylő kurgánok alá temettek el.

Viszont érdemes egy szót szólni arról is, hogy már sokkal korábban, a középső neolitikumban (Kr.e. 5500 környékén) is megjelenik egy olyan kerámiaszobortípus az Alföldön, mely „kentaurokat”, tehát négylábú, emberestű lényeket ábrázol.⁸ Ezen szobortípus olyan jellegzetesen hasonlít a lovasokra, valamint az első korai görög leírásokra, melyek a korai lovasokra (főleg a szkítákra) alkalmazzák a kentaur jelzót, hogy önkéntelenül el kell gondolkoznunk annak lehetőségén, hogy a keleti sztyeppéken már Kr. e. 5500 környékén lehettek a lovat háziiasító és a lovon ülni képes emberek, akiket akár istenként is tisztelhettek és hírük a Kárpát-medencéig is eljuthatott.⁹

6 A Kárpát-medencéből ugyan ekkoriban még nem ismerünk konkrétan lovaglásra utaló bizonyítékot (például zablákat), de az bizonyos a régészeti lelőhelyek állatcsontanyaga alapján, hogy a ló, mint háziállat ekkor jelenik - meg hazánkban. És mivel keleten a Yamnaya-kultúra keleti ágában (Botai-kultúra) már Kr. e. 4000 körülről ismert zablá által megkoptatott lófog – ezért minden bizonnyal mondhatjuk, hogy a Kárpát-medencei gödörsírokok is tudtak már lovagolni – hiszen ugyanannak keleti lótarló kulturális egységnek a részei voltak, mint a Botai- kultúra. Az első lovasokhoz lásd: David W. Anthony: *The Horse, the Wheel, and Language: How Bronze-Age Riders from the Eurasian Steppes Shaped the Modern World*. Princeton University Press, 2010.

7 Bondár Mária: *Agyag kocsimodellek a Kárpát-medencéből* (Kr. e. 3500–1500). Budapest 2011, Archaeolingua.

8 A kentauroidok legszebb példányaihoz lásd: Vágó Ádám: *A Kárpát-medence ősi kincsei*. Budapest 2015: 36. oldal.

9 A lovaglás ilyen korai megjelenésére nincs archeozoológiai vagy régészeti bizonyíték, viszont az ekkor megjelenő „kentaurok” szobrok egyértelműen emberfejú, de négylábú ábrázolások, melyekről önkéntelenül egy lovas jut eszébe az embernek. Természetesen létezik olyan vélemény is, hogy ezek nem lovon, hanem esetleg bikán ülő emberek, vagy emberfejú bikák (Kalicz Nándor – S. Koós Judit: *Település a legkorábbi újkőkori sírokkal Északkelet-Magyarországról*. In: Herman Ottó Múzeum Évkönyve XXXIX, 2000. 45-76.), de véleményem szerint nem elvetendő az a feltételezés, hogy a kentaurok, már lovasokat ábrázolnak, Kr. e. 5500 körül.

Itt fontos megjegyeznünk azt is, hogy a korai kentaurszobrok ellenére a lovaglás első bizonyítéka csak Kr. e 4000 körüli időből származik a dél-uráli Botai-kultúra területéről (amely kultúra a Yamnaja-kultúrából vált ki), ahol a régészek egy minden bizonnyal bőrzabla által megkoptatott lófogát találtak, továbbá az első lósírok is innen származnak.¹⁰ A Kárpát-medencében minden bizonnyal már ekkor, a Krisztus előtti IV. évezred elején meghonosodik a lótarthatás és a lovaglás, ennek ellenére az első bizonyítéknak tekinthető leletek a lovaglásra – vagyis az első csont oldaltagos bőrzablák – csak a középső bronzkor idejében, Kr. e. 1600 körül terjednek el.¹¹ De ez a dátum természetesen nem zárja ki azt, hogy előtte is volt hazánk területén számos olyan nép, aki meg tudta ülni a lovat, csak lószerszámai mind bőrből készültek, amelynek sok régészeti nyoma sajnos nem marad. Továbbá a Kárpát-medencei lovaglásra az is közvetett bizonyíték, hogy a Gödörsíros-kultúra óta az Alföldön élő népek folyamatosan jó kapcsolatot ápoltak a keleti sztyeppéi népekkel, ugyanis a Yamnaja-kultúra után, a bronzkorban megjelennek a Yamnaja-utód Strednij Strog I-II, Katakombasíros-, majd a bronzkori Gerendavázaskultúra kereskedelmi áruai és népelemei is hazánkban – úgyhogy az első csont oldaltagos zablák megjelenéséig is folyamatos a lovas jelenlét az Alföldön, valamint Kelet-Magyarországon.¹²

És ez a jelenlét nem szűnik meg később sem, ugyanis a bronzkor második felében, a keleti Gerendavázaskultúra leszármazottjai létrehoznak egy olyan kulturális egységet (Gáva-Noua-Holihrad kultúrkör), melynek szerves tagja az alföldi Gáva-kultúra, melynek kerámiaművessége szinte egy az egyben él tovább a vaskor kezdete után is, amikor az első valóban lovasíjász harcmódot folytató nép, a preszkíták megérkeznek a Kárpát-medencébe a vaskor kezdetén, a Kr. e. a IX. században.¹³

A preszkíták kora, tehát a vaskor kezdete egy igazi fordulópontra a lovasnépek történetében, de röviden tekintsük át, hogy mi történik a keleti sztyeppéken a Yamnaja-kultúra létrejöttével – tehát a ló háziásítása (Kr. e. 4000) – és a vaskor kezdete (preszkíták megjelenése) közötti időszakban.

10 Lásd: Anthony 2010

11 Kovács Tibor: A bronzkor Magyarországon. Hereditas. Corvina kiadó Budapest 1977.

12 A keleti réz- és bronzkori lovaskultúrák áttekintéséhez jó alap Anthony 2010: 160-467.

13 Visy Zsolt (szerk): Magyar régészet az ezredfordulón, Budapest 2003. 175-183.

A régészeti leletekből levonható következtetések azt mutatják, hogy a Yamnaya-kultúra létrejöttkor (elődje a Khvalinsk-kultúra, az időpont Kr.e. 4000 körüli), nem csak a Kárpát-medence felé indulnak el a lovasok az Al-Duna mentén, ami később is a fő kereskedelmi útvonal a sztyeppe és a Kárpát-medence között; hanem keleti irányba is! Ezek a kelet felé induló lovasok a Yamnaya alapterületéről (Fekete-tenger és Kaszpi-tenger északi régiói) elindulva elérik az Urálon túli területeket, ahol egy részük letelepszik (Botai és Kozai kultúra), míg másik részük tovább indul keleti irányba, ahol feltételezhetően Kr.e. 3300-2500 körül elérik az Altaj vidékét, a Minuszink-medencét és a mai Északnyugat-Kínát, Xingcsiang, Ürümqi vidékét.¹⁴ Ezen népek az első nagyállattartó lovas népek Belső-Ázsiában, akik odaérkezésükig átesnek a rézkoron, felfedezik a réz bronzzá ötvöztetésének technikáját és megalapozzák a Belső-Ázsiai bronzkori kultúrák létrejöttét, melyek utódai lesznek a szkíta és hun népek keleten.

A fontos tény az, hogy magát a fémművességet ezen népek mutatják meg az ekkor még csak kőcsiszolással foglalkozó, földművelő kínai népeknek. Emiatt nincs Kínában rézkor (!), mivel egyből a bronzművességet mutatják meg a kínaiaknak a nyugatról, Európából származó lovas népek! Másik fontos tudnivaló, hogy ezen nyugatról érkező népek Europidok – így utódaik a szkíták is europidok lesznek. A Kr.e. 3500-tól kezdődő időszakig, egészen az ázsiai hun birodalom felbomlásáig (Kr. u. 2-3.század) az europid-mongoloid rasszhatár a mai Mongólia fővárosától (Ulánbátor) keletebbre húzódik.

A bronzkor folyamán az Urál délkeleti lábánál maradt lovas Yamnaya leszármazott Botai-Kozai kultúrkör átfajlődik egy a bronzgyártást tökéletességre vivő Szintasta kultúrává – akinek az első kétkerekű lovaskocsis temetkezéseket tulajdoníthatjuk a világon Kr. e. 2000 körül, ráadásul részleges lovassírokkal temetve.¹⁵ Ezek az első kétkerekű lovas harci szekerek a világon, 600 évvel a hettita, 1500 évvel a római szekerek előtt (!) és hogy temetik őket a sírba (?), ugyanúgy részleges lovakkal, mint ahogy később a hunok és magyarok is temetkeznek. A magyarok már kocsi temetkezés nélkül, de az ázsiai hunok még kocsival (is) és részleges lóval.

14 D.W. Anthony, Two IE phylogenies, three PIE migrations, and four kinds of steppe pastoralism, *The Journal of Language Relationship*, vol. 9 (2013), pp. 1-21. ; S. Svyatko et al. 2009. New Radiocarbon Dates and a Review of the Chronology of Pre-historic Populations from the Minusinsk Basin, Southern Siberia, Russia. *Radiocarbon* 009.1, 243–273 & appendix I p.266
15 Alan K. Outram et al.: Horses for the dead: funerary foodways in Bronze Age Kazakhstan. In *Atiquity March*. *Figure* 2011. 117pp.

Fontos tudni, hogy a lószelídítő Yamnaya utód Szintasta-kultúra, ugyanott a Dél-Urál keleti lábánál helyezkedik el a maga részleges lovassíros temetkezéseivel a bronzkor első felében (Kr.e. 2000 körülől), ahol később a magyarok őshazáját sejtjük és ahol az ázsiai hunok is megállnak a keletről nyugatra tartó vándorlásuk során. És mindhárom nép részleges lovakat temet sírjaiba, ellentétben az egyéb ázsiai bronzkori lovas népekkel vagy szkítákkal, majd türkökkel – akik mind egész lovat temetnek a sírjaikba a halottaik kísérijeként.

A Szintasta-kultúra utódjaként később létrejön a késő bronzkori Andronovo-kultúra, mely az Uraltól, a mai Mongóliáig uralja az eurázsiai sztyeppét – valószínűleg a legszebb bronzkori bronzművészetet létrehozva a világon. Elképzelhető, hogy a hunok, ezen Andronovo hullámmal érkeznek keletre, megőrizve a Szintasta részleges lovas temetkezési hagyományokat és továbbörökítve azt az ázsiai hunokon keresztül a későbbi népeknek, akik így temetkeznek: a magyaroknak.

A rézkor-bronzkor folyamán tehát két nagy Európából induló europid lovas kultúra keletre vándorlásáról tudunk: az egyik a Yamnaya/Botai eredetű Afanaszjevó kultúra, aki nagy valószínűséggel a szkíták őse, a másik pedig a kicsit később keletre induló Szintasta/Andronovo kultúra, aki lehetséges, hogy a keleti ázsiai hunok őse.

Mindenesetre az bizonyosan látszik, hogy a rézkor, bronzkor folyamán az európai lovasok keletre vándorolnak több hullámban és létrehozzák, az egymással párhuzamosan létező szkíták és hunok őseit, akiket régészetileg például elég jól megkülönböztet az egész lovak (szkíták) vagy a részleges lovak (hunok) sírba temetése.

Így érkezünk el az igazi sztyeppe forradalomhoz, melyet a vaskornak hívunk és Euráziában a szkíták közvetlen elődei, a preszkíták/kimmerek megjelenése jellemez, a Kr. e. X-IX. században. Ők az első lovasíjász nép, akik feltalálják a vasművességet és ezt a lovasíjász harcmodorban is alkalmazzák fegyverként. Emellett ők az első nép, aki nem nyugatról megy keletre lovaival, hanem keletről érkezik vissza a Dél-Urál vidékére, vagy az európai sztyeppékre, illetve a Kárpát-medencébe – mindamelllett, hogy a Kárpát-medencével a sztyeppe kapcsolattartás és hatalomgyakorlás folyamatos a rézkor és a bronzkor folyamán is.

A preszkíták tehát igazi fordulópontot jelentenek, ugyanis ők az első olyan lovasnép, amely már vas használati tárgyakkal, vaskardokkal, vasfegyverekkel rendelkezik, és bizonyíthatóan visszacsapó reflexíjakkal támad¹⁶ és Kelet-Ázsiából érkezik a Kárpát-medencébe, valamint szemmel láthatóan nem mérszároolja le a magyar Alföldön élő Gáva-kultúra népét, hiszen annak kerámiaművessége szinte törés nélkül tovább él egészen a szkíta korig.¹⁷ Abban is egyedülállók a preszkíták, hogy ők az első nép, akik bizonyíthatóan Belső-Ázsiából, a Bajkál- tó, Mongólia környékéről érkeztek nyugatra, tehát ők az első „keleti” nép, akik a rézkor óta tartó keletre vándorlás után visszafordulnak és végiglovagolva a teljes sztyeppezónát, elfoglalják a Kárpát-medence keleti felét, Belső-Ázsiában kifejlesztett új típusú zablákat, fegyvereket és harcmódot hozva magukkal. És ezt a 7500 km-es távot kevesebb, mint néhány év vagy évtized alatt teszik meg, hiszen a Tuva környékén a Kr. e. X. században meglévő tárgyak a IX. századra már a Kárpát-medencében is elterjednek.¹⁸ Tehát ők azok, akiknél először látjuk, hogy ez a gyalogosan felfoghatatlanul hosszú táv egy lovas számára gond nélkül megtehető maximum egy emberöltő alatt – de valószínűbb, hogy akár 2-3 év alatt is.¹⁹

A vaskor kezdete tehát meghozza a Kárpát-medencébe az első, egyértelműen keletről visszatérő népet, a preszkítákat, akiknek egyenesági leszármazottjai azok a szkíták, akik a Kr.e. VII-VI. század alatt rétegzik felül a preszkíta népeket, érik el a magyar Alföldet és válnak a sztyeppe addig még soha nem látott meghatározó uraivá. A szkíták az a nép, akik a Kr. e. V. században a mai ÉK-Kínától a Dunáig uralják fizikailag és kulturálisan is a sztyeppeövet, tehát az eddig tárgyalt rézkori-bronzkori népek szállásterületeit egyszerre, egy időben uralják. Igaz, hogy több kulturális egységre oszlik ez a hatalmas birodalom (keletről nyugat felé haladva: észak-kínai szkíták, Pazyrik-kultúra, Tagar-kultúra, Tuva Királyok-völgye, szakák, sauromaták, kaukázusi szkíták, királyi szkíták és végül a Kárpát-medencei szkíták: a Szentes – Vekerzug-kultúra), de kulturálisan, harcmódban és anyagi kultúrában egy egységet alkot.

16 A visszacsapó reflexíj használata már a tarimi múmiáknál és a mongóliai bronzkori kőszthélék ábrázolásainál is bizonyítható már Kr. e. XV. századtól minimum (saját megfigyelés mongol és kínai múzeumok anyagai alapján).

17 Tibor Kenenczei: Kannelierte Keramik der schythenzeitliche Alföld-gruppe. In: Folia Archeologica LXXX, 2007. 41-62.

18 Fodor István – Kulcsár Valéra (szerk): Szkíta Aranykincsek. Kiállítási katalógus, Magyar nemzeti Múzeum, Budapest 2009.

19 arzinger, Hermann; Menghin, Wilfried; Nagler, Anatoli: Im Zeichen des goldenen Greifen - Königsgräber der Skythen, Prestel, Berlin-München Hamburg 2007.

Aranyban, ezüstben, bronzban, fában és kőben megjelenő művészetét a szkíta állatstílus jellemzi, harcmodorát a nyeregben hátrafelé íjzó lovasíjász kultúra, kultúráját pedig az a szabad lovas életforma, mely alapjaiban tér el a korábban „magaskultúráknak” is nevezett görög-római, mezopotámiai, indiai vagy kínai városias rabszolgatartó társadalmaktól. A szkíta sztyepei civilizáció alapjaiban más – azt a sztyepei lovas kultúrát jelenti, mely a lovas életforma mobilitására épít, harcban a ló gyorsaságának előnyeit használva válik verhetetlenné, kultúrájában pedig egy szerves műveltséget, jelrendszert használ és nem utolsósorban a néhány fennmaradt írott emléküket a rovásírás családjába tartozik.

A Szkíta Birodalom²⁰ – nyugodtan nevezhetjük így – tehát az a kulturális egység, az a civilizáció volt, amely 2500 évvel ezelőtt egy egységbe fogta a sztyepezónát és azon népeket, melyek ott éltek. Nem is csoda, hogy a ma élő sztyepei népek közül nagyon sokan tekintik legrégebbi őseiknek a szkítákat. És ez így van a magyaroknál is, kiket krónikáink a szkítáktól (illetve a hunoktól) származtatnak. Anonymus is úgy írja krónikájában, hogy a magyarok Szkítiából indulnak, majd a Kárpát-medencébe érkeznek.²¹ Látható tehát, hogy a szkítáknak meghatározó szerepe van a sztyepei népek életében, ez volt a fénykor, akár úgy is nevezhetjük, hogy az aranykor, melyre minden későbbi nép büszkeséggel tekintett vissza. Nyugodtan mondhatjuk, hogy ez a korszak volt a sztyepei civilizáció hatezer éves történetének első és talán legragyogóbb fénykora. És ennek a civilizációnak hatalmas hatása volt Nyugat-Európára is, hiszen a szkíták Kárpát-medencébe érkezése után nagyjából száz évvel születik meg az Európa egész későbbi sorsát meghatározó kelta kultúra, mely kulturális fejlődés kronológiája nyilván nem véletlen, sőt a kelta állatstílus kialakulásában minden bizonnyal meghatározó szerepe lehetett a keletről érkező szkíta állatstílusnak.²²

20 A szkítákat régészeti értelemben nem szokás birodalomként kezelni, hanem „szkíta kulturális koiné” vagy a szkíta népek” a tudományosan elfogadott kifejezés. Viszont az tény, hogy a szkíta népek a Kr. e. V. században uralták Északkelet-Kínától az Alföldig az egész sztyepeket és ugyan vannak területi csoportjaik, de alapvetően egy kulturális, kereskedelmi és hadászati egységet alkottak – így véleményem szerint lehet őket Birodalomnak is hívni, még ha alapjaiban is tér el államszervezeti jellegük a görög, római vagy kínai birodalmaktól.

21 Anonymus: *Gesta Hungarorum*. Pais Dezső fordításában, Magyar Helikon, Budapest 1977.

22 Lásd például Szabó Miklós: *A kelták Magyarországon*. Hereditas. Corvina, Budapest 1971. 11. oldal

De mint minden birodalom fénykora, a szkítáké is lehanyatlott egyszer (Kr. e. II-I. század), ugyanakkor a felbomló nagy egység önálló királyságok, államok sorát hozta létre, melyek egymással szorosabb-lazább szövetségi rendszert kialakítva több esetben a Kr. u. I-III. századig is tovább éltek, mint szkíta utódkirályságok.²³ A Kárpát-medencében a szkítákat felülrétegzik a nyugatról érkező kelták, de olyan védettebb helyeken, mint a Bodrogek, egészen a Kr.u. I. századig találunk jellemzően szkíta településeket, melyeken kelta kerámia nem, vagy csak elvétve fordul elő.²⁴

Viszont a szkíták Kárpát-medencei meggyengülésére nemcsak a kelták, hanem a rómaiak is felfigyeltek és megpróbálták uralmuk alá hajtani a területet, amit a Dunántúl (Pannonia) meghódításával kezdtek Kr. u. 9-ben. Ez a katonai folyamat komolyan veszélyeztette a sztyepei civilizáció nyugati hídfőállását, a Nagy-Magyar-Alföldet, ugyanis a történelem folyamán először vágta el egy déli állam a kelet–nyugati kereskedelmi útvonalat nyugat felé. Mindenesetre nem kellett sokat várni a Kelet válaszlépésére: Kr. u. 19-ben megérkeztek az Alföldre a szarmaták, akik a Dél-Urál vidékén élő szkíta népek közé tartozó szaumata népcsoport egyenesági leszármazottjai. Ezzel biztosítottá vált a Krisztus születése körülre már kelto-szkíta vezetését szinte elvesztő Alföld keleti katonai megerősítése, a nyugati hídfőállás megtartása.

A szarmaták ezt a feladatot hosszú időn keresztül látták el, egyre nehezedő körülmények között, ugyanis a Római Birodalom egyre nagyobb térnyerése (Dácia provincia megalapítása Erdély és Havasalföld területén, Kr. u. 106–271) és a sztyeppén gyengülő szövetségi rendszeren alapuló hatalom hanyatlása miatt a szarmaták egy időre magukra maradtak, harapófogóba fogta őket Róma. De ebben a helyzetben is túléltek, megőrizték keleti identitásukat és nem hagyták katonailag és politikailag elbukni a sztyepei nyugati kereskedelmi központját, az Alföldet, hanem azt megtartva, aktívan kereskedtek a Római Birodalommal.²⁵

23 Lásd például a Krími szkíta királyságot. Vö.: Bánosi György – Veresegyházi Béla: *Eltűnt népek, eltűnt birodalmak kislekciója*. Budapest. 1999.

24 Jó példa erre a Bodrogekbe Pácín-Alharaszt lelőhely, melyet 2005-2007 között Szörényi Gábor András tárt fel és ahol egy gazdag szkíta kerámianyagot tartalmazó házból a Kr. u. I. századra keltezhető kelta grafitos kerámia került elő – ami jól datálja az épületet (a nagyméretű feltárás ezen korszakának leletanyaga még közöletlen).

25 Havasy Péter (szerk): *Jazigok, Roxolánok, Alánok – Szarmaták az Alföldön*. Gyulai Katalógusok 6. Gyula 1998.

A Római Birodalom sosem tudta meghódítani a szarmaták területét, sőt, 165 év után Dácia provincia is elesett – újra megnyílt az Al-dunai útvonal a keleti sztyeppék irányába. Ekkor újabb hatalmas néptömeg érkezik keletről az Alföldre – amit a számtalan III-IV. századi településnyom bizonyít a Tisza mentén. Újra biztosítja Kelet a nyugati végpontot, újra egységbe kapcsolódik az Alföld a sztyeppével. S mikor a szarmaták állama is meggyengül, mert folyamatosan katonai és – ha ez nem sikerül – gazdasági befolyása alá akarja vonni Róma az általa oly áhított Alföldet, akkor megjelenik egy újabb sztyepei nép: a hunok!²⁶

A hunok (értsd: európai hunok, Attila hunjai) az újabb genetikai kutatások tükrében²⁷ és a régészeti leletanyaguk tekintetében is²⁸ jól azonosíthatók a Krisztus születése körüli időkben több hullámban nyugat felé induló ázsiai hunokkal, akik a Kr. u. I-II. században komoly harcokat vívnak az elkínaiasodó déli hunokkal, majd végül a déli hunok és a kínaiak egyesített támadásai miatt elhagyni kényszerülnek a hunok ősi hazáját, a mai Mongólia és Belső-Mongólia területét.²⁹ Ezen nyugatra vonuló hun népesség két-háromszáz évet tölt el a Dél-Urál keleti vidékén, ahol a magyarok őshazája is sejthető (és a bronzkori Szintasta-kultúra területe is ott volt), mielőtt tovább indul nyugat felé, valószínűleg a hatalmi súlyukat vesztő szarmaták területére, a sztyepei nyugati hídfőállásának visszahódítására. De eközben bizonyosan keveredik a régészeti leletek tanulsága szerint a bronzkor-vaskor óta helyben fejlődő (Szintasta- kultúra elemeit is tartalmazó) lakossággal, akik közt a magyarok ősei is sejthetők, illetve magukkal a szarmata/szaumomata néppel is.³⁰

26 Attila und die Hunnen: Begleitband zur Ausstellung im Historischen Museum der Pfalz, Speyer vom 17. Juni

27 Maróti et al. 2022. *Current Biology*

28 Szergej Botalov: Hunok Ázsiában és Európában, Napkút kiadó 2013.

29 Jeong et al. 2020 Jeong C, Wang K, Wilkin S, Taylor WTT, Miller BK, Bemmman JH, Stahl R, Chiovelli C, Knolle F, Ulziibayar S, Khatanbaatar D, Erdenebaatar D, Erdenebat U, Ochir A, Ankhsanaa G, Vanchigdash C, Ochir B, Munkhbayar C, Tumen D, Kovalev A, Kradin N, Bazarov BA, Miyagashev DA, Konovalov PB, Zhambaltarova E, Miller AV, Haak W, Schiffels S, Krause J, Boivin N, Erdene M, Hendy J, Warinner C. A Dynamic 6,000-Year Genetic History of Eurasia's Eastern Steppe. *Cell*. 2020 Nov 12;183(4):890-904.e29. doi: 10.1016/j.cell.2020.10.015. Epub 2020 Nov 5. PMID: 33157037; PMCID: PMC7664836.

30 Maróti et al 2022; Botalov 2013.

A hunok beérkezése fordulatot jelent a Kárpát-medencei lovas népek területi igényeivel szemben, ugyanis ők nem állnak meg az addigi természetes határnál, a Dunánál, hanem elfoglalják a Dunántúl területét is – legyőzve a Római Birodalmat, és olyan nyugat-európai hadjáratokat hajtanak végre, mint később a magyarok a IX-X. században. A hunok felismerik, hogy Róma veszélyes a sztyepei kereskedelmi érdekekre, és ezért megfontolt, előre tervezett hadjáratokkal biztosítják maguknak a politikai és katonai hatalmat Nyugat-Európa felé – csakúgy, mint a magyarok ötszáz évvel később, a Karoling, majd a Német-római Birodalom ellen vezetett, helytelenül „kalandozó hadjáratoknak” hívott, valójában előre megtervezett, politikai célú katonai hadjáratok során.

A Hun Birodalom csúcspontján, mikor már nyíltan látszott, hogy a hunok katonailag egy súlycsoportban vannak, sőt talán meg is haladják a Római Birodalom erejét, Attila váratlanul meghal – vélhetően mérgezés útján. Ez az esemény derékba töri a birodalom sorsát, a hunok ellen lázadó germán népek a gepidák vezetésével legyőzik Attila fiait – így a hunok visszavonulnak keletre a Dél-Urál vidékére (és a mai Balkán területére: Scythia Minor, Illyria mely a későbbi IX. századi „Bolgár Birodalom” lesz), ahonnan azután dél felé indulnak, hogy megalapítsák a Fehér Hun Birodalmat, melynek ismertebb neve a Heftalita Birodalom.³¹ Ezalatt a Kárpát-medencében egy eredetileg a hunok alá betagozódott nép, a gepidák és egy nyugati germán nép, a langobardok veszik át az uralmat közel egy évszázadra. Ez az időszak Kr.e. 4000 óta, nagyjából az első száz év, amikor nincs bizonyítható keleti jelenlét az Alföldön, kivétel talán a Székelyek jelenléte a Keleti-Kárpátok mentén.³²

Viszont a Heftalita Birodalom bukása (Kr. u. 561-565)³³ után néhány évvel megjelenik a Kárpátoknál egy újabb erős keleti nép, az avarok (bizánci forrásokban var-hjon), akik a történeti források szerint a var (=avar, nagy valószínűséggel azonosítható a belső-ázsiai zsuanszuan, rouran, a mongol kiejtés szerint „zsu-zsa” néppel) és a hjon, azaz hun (nagy valószínűséggel a dél-uráli

31 Csáji László Koppány: A hunok történelme és utódnépei. Tündérek kihalófélben 2. Napkút kiadó, Budapest 2004.

32 A székelyek belső-ázsiai eredetéről és a hunokkal való együttmozgásáról és a hunok Kárpát-medencei kivonulása utáni itt maradásáról a székelyföldön lásd: Hakan Aydemir: A székely eredetkérdés megoldása. In Hadak útján konferenciakötet 2019 MÖK Kiadványok 4.2 (2023) 9–36; Aydemir, Hakan: Türk Tarihinin Kaynakları Olarak Eski Türk Boy Adları – Kökenbilgisel Bir İnceleme. Ed.: Balogh, Cs. Çanakale 2021. 99-324. 24pp.

33 Bivar, A. D. H. (2003): Hephthalites. Encyclopaedia Iranica 12 (2): 198–201. (<https://iranicaonline.org/articles/hephthalites>)

hunok és az oda vándorló heftaliták és lehetséges, hogy az ekkor már biztosan magyarként kezelhető és itt élő magyar népek egyes elemei) népek egyesült hadaiból álltak.³⁴ Ez az újabb keleti nép két éven belül visszafoglalja a teljes Kárpát-medencét a gepida és langobard uralom alól, ráadásul úgy, hogy a Nyugat-Dunántúlt birtokló langobardok, önként átadva a Dunántúlt, a szabad elvonulás fejében távoznak 568 tavaszán Itáliába, ahol megalapítják a ma is létező Lombardia területén a Longobard Királyságot.³⁵

Az avarok tehát kemény kézzel foglalják el Attila hunjainak örökségét – a teljes Kárpát- medencét és ott olyan szilárd hatalmi struktúrát, egy olyan stabil államalakulatot hoznak létre, mely minden tekintetben elődje az Árpád fejedelem nemzetségéből származó Szent István által alapított Magyar Királyságnak – mely Európa legmeghatározóbb állama lett a XI. században.

Az avarok a VI. században egy erős központi hatalmon és előre eltervezett külföldi hadjáratokon alapuló államot hoztak létre Baján kagán vezetésével, mely a VII. század közepéig szárnyalt Baján utódainak vezetésével. Ezután viszont meggyengült az állam – így újabb keleti népelemek, (ogurok, magyarok?) érkeztek a Kárpát-medencébe, akik létszámuknál fogva elkezdték a központi szállásterület kiterjesztését az egész Kárpát-medencére. Ugyanis a korai avar korban a szállásterület nagyjából a mai Magyarország területe volt, ezenkívül elvétele kerülnek elő avar leletek – ez a terület lényegében gyepeként működik, mint a honfoglalás korában is. Viszont a VII. század közepétől egy intenzív terjeszkedés történik a Kárpátok minden irányába, a IX. század elejére szinte az egész Kárpát-medence benépesül, köszönhetően a keletről érkező újabb népelemeknek (pl. griffes-indások) és a helyi szaporulatnak is.³⁶ Egyetlen terület van viszont, amely „kimarad” ezen terjeszkedésből: ez a mai Zemplén és Bodroghöz területe, ahol egyetlen avar sír és települet sem került elő a mai napig, holott a Hernád és Tisza mentén a VI. századtól a IX. századig folyamatos az avar jelenlét és jól dokumentálható az avar terjeszkedés – például a Hernád mentén északi irányba a Kárpátokig.³⁷

34 Lásd: Csáji 2004.

35 A székelyek belső-ázsiai eredetéről és a hunokkal való együttmozgásáról és a hunok Kárpát-medencei kivonulása utáni itt maradásáról a székelyföldön lásd: Hakan Aydemir: A székely eredetkérdés megoldása. In Hadak útján konferenciakötet 2019 MÖK Kiadványok 4.2 (2023) 9–36; Aydemir, Hakan: Türk Tarihinin Kaynakları Olarak Eski Türk Boy Adları – Kökenbilgisel Bir İnceleme. Ed.: Balogh, Cs. Çanakkale 2021. 99-324. 24pp.

36 Bivar, A. D. H. (2003): Hephthalites. Encyclopaedia Iranica 12 (2): 198–201. (<https://iranicaonline.org/articles/hephthalites>)

37 Makoldi Miklós: Adatok a Hernád-völgyi avar lovassírok temetkezési szokásaihoz. In: Herman Ottó Múzeum Évkönyve XLVII, 2008, 113-146.

Vajon miért nem lakják be az avarok az amúgy halban és vadban gazdag Zemplént és a Bodroglóköz? Erre nincs más logikus magyarázat, mint amit már László Gyula is felvetett³⁸ – hogy itt akkor már mások éltek...

De kik? Kinek a leletei találhatóak meg a Zemplénben és a Bodroglóközben? Meg kell állapítsuk, hogy a Felső-Tiszától délre és a Hernádtól nyugatra nagyon erős a VII-IX. században is az avar jelenlét, rendkívül sűrű a településhálózat és a temetők sora is.³⁹ Viszont a Zemplénben és a Bodroglóközben – ehhez képest, mintha nem lakna senki – eltekintve a szegényes leletanyagú és lelőhelyszámban is elhanyagolható mennyiségű szlávnak mondott jelenléttől.⁴⁰ Viszont a X. században, mintha egy csapásra megváltozna minden: nagyon sűrű honfoglaló magyar jelenlét lesz a területen, ráadásul nem csak hogy sűrű, hanem nagyon gazdag települések és temetők, vezéri tarsolylemezes sírok és kíséreteik vannak ide eltemetve.⁴¹

Gondoljunk el azon, hogy mégis az hogy lehet, hogy az avarok nem foglalják el a területet a VII-IX. században attól a nehezen datálható leletanyaggal rendelkező, kevéske szlávnak mondott népességtől, aki itt jelen van elvileg? És miért olyan nagyon sűrű a honfoglaló magyar leletanyag itt a X. században? Nem olyan, mintha többszáz évig éltek volna itt a magyarok az ország többi területének lelőhelysűrűségéhez képest? Nem lehet az, hogy László Gyula elméletét újra elő kellene szednünk a fiókból és leporolni azt? Mi van akkor, ha a magyarok tényleg hamarabb bejönnek a Bodroglóköz területére – ahogy egyébként azt Anonymus is leírja? És mi van akkor, ha ezen bodroglóközi népek (magyarok) kapcsolatban voltak a török nyelvtudós Hakan Aydemir elmélete szerint egész jól igazolható, a Keleti-Kárpátokban élő, hun utód székelyek és az Al-dunai (Scythia Minorban lakó) Ellák fia vezette hun utód népekkel (ők a szemenderek)?⁴² Akik itt a keleti végeken várják vissza a gyengülő avar uralom mellett az igazi hunokat? A magyarokat?

38 László Gyula: A „kettős honfoglalás”. Magvető, Budapest 1978.

39 Vessd össze: Szentpétery József: Archäologische Denkmäler der Awarenzeit in Mitteleuropa I–II. MTA BTK Régészeti Intézet, Budapest, 2002.

40A szlávnak mondott leletanyaghoz lásd: Pintér-Nagy Katalin – Wolf Mária: Újabb régészeti adatok a Bodroglóköz 6. századi végi – 9. századi történetéhez Előzetes jelentés Pácín-Szenna-domb lelőhelyről. In: Takács Melinda (szerk): Az Alföld a IX. században II. (konferenciakötet) Szeged 2017: 139-164.

41 Lásd például: Fodor István (szerk): A honfoglaló magyarság. Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 1996; Révész László: A karosi honfoglalás kori temetők. Miskolc 1996.; Horváth Ciprián: Régészeti tanulmányok a Bodroglóköz 10–11. századi településtörténetéhez. Magyarságtudató Intézet kiadványai I. Budapest 2019.

42 Hakan Aydemir 2023: 23-24. oldal.

A tudománynak ki kell használnia az archeogenetikai és kormeghatározási lehetőségeit és el kell gondolkozzunk azon a lehetőségen, hogy a Bodroghköz, Zemplén és Kárpátalja területe már akár a VII. század végétől magyar felségterület lehetett – ezért nem költöznek ide az avarok – és ezért található itt a legtöbb fejedelmi vagy vezéri honfoglaló lelet viszonylag kis területre koncentrálva. És ezért írja Anonymus, hogy a Kárpát-medence keleti felének elfoglalása a Bodroghköz–Tokaj–Szerencs területről történik. Ennek a régészeti leletek nem mondanak ellent, úgyhogy nyitva kell hagynunk annak a kérdésnek a lehetőségét, hogy a korai magyarok már a honfoglalást – vagyis Árpád magyarjainak beköltözését megelőzően is fenntartották maguknak a Zemplén és Bodroghköz területét mint stratégiai hídfőt, az avarokkal, mint testvéri néppel szövetségben. Ennek a kérdésnek a tisztázása természetesen még további kutatást és természettudományos vizsgálatokat igényel. Viszont elképzelhető, hogy a régészeti kronológia vizsgálatát nem csak itt, hanem az ország több, a kora-Árpád korban fontos lelőhelyénél is érdemes átgondolni – méghozzá azokon a területeken, ahol a X-XI. századi hatalmi központokat korábbi avar temetőik veszik körül. A lehetséges avar-magyar együttélés vagy bizonyos helyeken direkt kontinuitás kutatása nagyon fontos feladata lesz a jövő tudományágainak.

De térjünk vissza a történelem fonalához. Az avarok tehát létrehoznak egy közép-európai államot, ami megalapozza a későbbi Magyar Királyság struktúráját.⁴³ Viszont ezt a Nyugat nem nézi jó szemmel, a Karoling Birodalom több ízben támadást intéz az avarok ellen, melyek közül Nagy Károly 804-es hadjárata a legmegsemmisítőbb, ugyanis ekkor sikerül egy Karoling hadseregszárnyak – megkerülve a fő avar haderőt – kifosztania az avar kagáni székhely (a Hring – magyarul Gyűrű, egyenlő Győr helynevek vagy kerek földvár) főkincstárát, több társzekérnyi aranytárgyat megszerezve és elrabolva az országból.⁴⁴ Ez hatalmas csapás az avar államszervezetnek viszont nem a vég. Az újabb kutatások szerint az avarok nagy valószínűséggel megélik a magyar honfoglalást, nemcsak szórvány népként, hanem nagy tömegekben, esetleg létező hatalmi struktúrák birtokában, tehát még meglévő és működő katonasággal, hatalmi rendszerrel, viszont egész bizonyosan jelentősen meggyengülve.

43 Ezzel szinte párhuzamosan születik meg a keleti sztyeppéken, a Mongoliától a Kaszpi-tengerig tartó, Keleti, majd Nyugati türk kaganátus, melytől oly sok török nép származtja magát. Az avarokról megjegyzendő, hogy csakúgy, mint a türkök és a szkíták, mindig egész lovat temetnek a halottaik mellé, ellentétben a kissé ettől eltérő Szintasta-kultúra, hunok, magyarok csoporttal, akik mindig részleges lovat temetnek a sírba. Ez bizonyosan valamilyen hitvilágbeli és talán etnikai származásbeli különbséget is tükröz.

44 Szádeczky-Kardoss Samu: Az avar történelem forrásai 557-től 806-ig. Balassi, Budapest 1998.

Mi történik tehát, amikor meggyengül a Kárpát-medencében egy sztyepei katonai hatalom? Megérkezik keletről egy újabb keleti néphullám, mely a régészeti leletek tanulsága szerint nem harccal, nem leigázva foglalja el a Kárpát-medencét, hanem annak nagy részét valószínűleg egyszerűen csak átveszi azt itt élő avaroktól, a korábbi alaplakosságtól. Ez az újabb néphullám jelen esetben a magyarok, Árpád magyarjai, akiknek vezetői a Turul-dinasztia uralkodói vérvonalát képviselve egy négyszáz éven keresztül uralkodó, a világnak a legtöbb szentet adó királyi dinasztiával szilárdítják meg a magyar hatalmat a Kárpát-medencében, amely immáron napjainkban Árpád bejövetele óta, legalább 1127 éve stabil. Nem is számolva a zempléni–bodrogi (illetve talán a keleti székely és az aldunai hun), feltételezhetően sokkal korábbi katonai jelenléttel.

Összegezve tehát az eddig leírtakat: a Kárpát-medence egy olyan geopolitikailag kimagaslóan jelentős geostratégiai helyszín, mely nemcsak a IX-XI. században, hanem már legalább a rézkor óta, Kr. e a IV. évezredtől meghatározó kereskedelmi végpontja a sztyepperégióknak, amelyet a sztyepei népek folyamatosan ellenőrzésük alatt tartottak több ezer éven keresztül, annak érdekében, hogy a sztyepei civilizációt, a sztyepei kultúrát és nem utolsósorban a sztyepei kereskedelmi árukat nyugati irányba terjeszteni tudják. A fő tanulság tehát az, hogy az eurázsiai sztyepezóna nyugati végpontja mindig is kiemelt helyszín volt a keleti népek számára – így a magyarok számára is. És mindig együtt működött ez a rendszer a sztyepei teljes területével – egészen a keleti végpontig, a mai Mongóliáig, megteremtve ezzel egy sztyepei kereskedelmi útvonal – a későbbi délebbi selyemúttól északabbra eső kereskedelmi útvonal – alternatíváját, mely nemcsak Kelet és Nyugat között volt híd, hanem – számos déli és északi csatlakozási ponttal – az akkori teljes Euráziát behálózta. És fontos kiemelni, hogy ezen rendszer részesei voltak kezdettől fogva a magyarok, akik az új genetikai eredmények szerint⁴⁵ a sztyepezónában váltak néppé, nemzeté – és azt a mai napig nem hagyták el, megőrizve annak ősi kultúráját, művészetét, gondolkodásmódját és valószínűleg nyelvét is.

45 Maróti et al. 2022.

3. Árpád magyarjai: a Turul-dinasztia és népe, avagy milyen céllal és milyen útvonalon történt a magyar honfoglalás

Az előbbiekből leírtakból sejthetjük, hogy miért történik Árpádék bejövetele – minden bizonnyal azért, hogy megsegítsék a Kárpát-medencében élő, minden bizonnyal rokon népcsaládból származó avarokat a Karoling támadások és a bizánci befolyás ösztöze alól, méghozzá azt a Kárpát-medencét, a sztyeppei lovasnomád népek több ezer éve birtokolt területét, mely kulcsfontosságú geostratégiai pozícióban található Európa szívében. De tudjuk-e, hogy honnan jöttek? Kik voltak? Milyen útvonalon és mennyi idő alatt jöttek a mai hazánk területére a IX. század végén Árpád magyarjai? Ezekre a válaszokra a legújabb genetikai és régészeti kutatások adhatnak választ.

Térjünk vissza a magyar krónikáinkhoz, melyek azt írják, hogy a magyarok a szkíták földjéről kijöve, a hunok leszármazottjaiként érkeznek a Kárpát-medencébe. Tény, hogy a Habsburg uralom térnyeréséig, a XVI-XVII. századig minden magyar így tudta ezt, utána pedig csak a kurucok, szabadságharcosok, forradalmárok, majd a revizionisták, rendszertagadók és a kommunista állam „ellenségei” gondolták ugyanígy.

De mit mondanak a régészet és az archeogenetika mint újabb tudományos diszciplína legújabb eredményei?

Az archeogenetika szerint a honfoglaló magyarság és az Árpád-ház mint uralkodócsalád, tehát a Turul-dinasztia legközelebbi ősei is a Délkelet-Urál térségében élő mai népcsoport, a baskírok között található meg.⁴⁶ Visszább menve az időben, a magyarok és a Turul-nemzetség ősei között a mai Mongólia területéről is találhatóak genetikai ősök, akik korban és időben is azonosíthatóak a Kr. e. II. – Kr. u. II. században ott létező ázsiai Hun Birodalom népességével.⁴⁷

46 Nagy et al. 2021 Nagy PL, Olasz J, Neparáczi E, Rouse N, Kapuria K, Cano S, Chen H, Di Cristofaro J, Runfeldt G, Ekomasova N, Maróti Z, Jeney J, Litvinov S, Dzhaubermezov M, Gabidullina L, Szentirmay Z, Szabados G, Zgonjanin D, Chiaroni J, Behar DM, Khusnutdinova E, Underhill PA, Kásler M. Determination of the phylogenetic origins of the Árpád Dynasty based on Y chromosome sequencing of Béla the Third. *Eur J Hum Genet.* 2021 Jan;29(1):164-172. doi: 10.1038/s41431-020-0683-z. Epub 2020 Jul 7. Erratum in: *Eur J Hum Genet.* 2021 Jan 14; PMID: 32636469; PMCID: PMC7809292.

47 Keyser et al 2021 Keyser C, Zvenigorosky V, Gonzalez A, Fausser JL, Jagorel F, Gérard P, Tsagaan T, Duchesne S, Crubézy E, Ludes B. Genetic evidence suggests a sense of family, parity and conquest in the Xiongnu Iron Age nomads of Mongolia. *Hum Genet.* 2021 Feb;140(2):349-359. doi: 10.1007/s00439-020-02209-4. Epub 2020 Jul 30. PMID: 32734383.

Továbbá a genetika még korábbra lát, azt is kimutatja, hogy a Turul-nemzetség leszármazottjainak ma ismert legkorábbi őse a mai Észak-Afganisztán, a hajdani bronzkor egyik bölcsőjeként kezelt közép-ázsiai terület, a későbbi Baktria területén mutatható ki először.⁴⁸ Ez egyébként egybe esik a Szintasta-Andronovo (és BMAC) – ázsiai hun – majd Dél-Urál (Baskír genetika) területeivel. Az archeogenetika eredményei alapján tehát azt látjuk, hogy a magyarok vezető uralkodóházának eddig legkorábbról ismert ősei a bronzkorban Közép-Ázsiából mennek a mai Mongólia területére, ahonnan ázsiai hunokként nyugatra indulnak, a mai Cseljabinszk, Jekatyerinburg térségébe (bronzkori Szintasta-kultúra), ahol a mai baskír népcsoport őrzi a genetikájukat legjobban – és innen rövid idő alatt a Kárpát-medencébe jönnek mint honfoglaló magyarok – hiszen a két terület között egyelőre nem is találunk olyan népet vagy olyan régészeti kultúrát, melynek genetikája kapcsolódna hozzánk.

A genetikai eredmények ismeretében az is látszik, hogy a Dél-Urál keleti oldalán egy helyi eredetű, talán a rézkorig, de minden bizonnyal a bronzkortól, vaskoron át a Kr. u. I. évezredig tartó fejlődés látható, mely egy komoly alaplakosságot takar (Szintasta-Andronovo- Kusnarankovo-Szaragatszka kultúrák), melyet felül rétegeznek a Kr.e. VI-III. században a szkíták és szarmaták, majd a Kr. u. I-III. században az ázsiai hunok.⁴⁹ Majd ez a helyi népesség, mely a szkíták és hunok által felülrétegezve, azokkal egy kultúrát képviselve, egy életmódot élve, a IX. században megérkezik a Kárpát-medencébe és Árpád vezetésével birtokba veszi azt, felülrétegezi a létszámban mindig is fölényben lévő, legalább a bronzkor óta itt élő Kárpát-medencei alaplakosságot – akinek jelentős részét egyébként a korábban keletről érkező néphullámok teszik ki.

A régészeti feltárások legújabb eredményei szerint pedig az látszik, hogy a magyar, IX-X. századi honfoglaló leletanyaghoz legközelebb álló leletanyag a Dél-Urál környékén, a mai Cseljabinszk, Jekatyerinburg városoktól délre, a kazak–orosz határon, Baskíriában és közelében kerül elő. A leletanyag olyannyira magyar jellegű, hogy kapcsolata a Kárpát-medencei magyar anyaggal tagadhatatlan, a leletek egy része szinte egy műhelyben is készülhetett volna.⁵⁰

48 Nagy et al. 2021

49 Maróti et al. 2022

50 Szeifert 2022; Bea Szeifert, Dániel Gerber, Veronika Csáky, Péter Langó, Dmitrii A Stashenkov, Aleksandr A Khokhlov, Ayrat G Sitdikov, Ilgizar R Gazimzyanov, Elizaveta V Volkova, Natalia P Matveeva, Alexander S Zelenkov, Olga E Poshekhnova, Anastasiia V Slepsova, Konstantin G Karacharov, Viktoria V Ilyushina, Boris A Konikov, Flarit A Sungatov, Alexander G Kolonskikh, Sergei G Botalov, Ivan V Grudochko, Oleksii Komar, Balázs Egyed, Balázs G Mende, Attila Türk, Anna Szécsényi-Nagy, Tracing genetic connections of ancient Hungarians to the 6th–14th century populations of the Volga-Ural region, *Human Molecular Genetics*, 2022;, ddc106, <https://doi.org/10.1093/hmg/ddac106>

Továbbá az is látszik, hogy a Dél-Urál vidéki őslakosság régészetiileg is része lett a szkíta birodalomnak a Kr. e. VII. században, majd a keletről érkező ázsiai hunok rétegezték felül azt a Kr. u. I-II. századtól kezdve.⁵¹

Mire utalnak tehát mindezen eredmények? Arra, hogy az archeogenetika és a régészet új eredményei teljesen új kontextusba helyezik a magyar honfoglalást és arra, hogy a két tudományág eredményei egymást támasztják alá, egymással paralellek. Erre még pluszban ráerősítenek az újonnan angolra vagy egyéb nyelvre fordított kínai és szogd források is.⁵²

Tehát tegyük fel újra a kérdést: milyen céllal és milyen útvonalon történt a magyar honfoglalás?

A válasz egyre jobban kezd körvonalazódni: a célja az volt, hogy a Kárpát-medencét – a sztyepei népek számára is oly fontos geostratégiai helyszínt, mely a sztyepezóna nyugati kereskedelmi és katonai végpontja volt, ne hagyja elveszni a számára ellenséges Karoling és bizánci támadások által, tehát hogy a huszonnegyedik óráját élő avar birodalom (testvérnép) segítségére siessen. Fenntartva ezzel a keleti népek által létrehozott kereskedelmi és kulturális hálózatnak a meglétét, valamint hogy az ősök földjén, a hunok egykori területén megőrizték a sztyepei civilizáció nyugati hídfőállását.

A másik kérdés: a magyar honfoglalás útvonala is kezd egyre jobban kirajzolódni. Véleményem szerint a magyarság soha nem hagyta el a sztyepeöveget néppé válása óta, nem ment fel északra, mint az obiugorok és nem is északon született meg és onnan jött le, ahogy a tudomány eddig gondolta, hanem mindig is a sztyeppén volt.⁵³ Ősei ott lehettek a korábban röviden ismertett rézkori Yamnaja-kultúra által birtokolt európai sztyepei régió területén a rézkorban, majd keletre indulva a Délkelet-Urál és Észak-Afganisztán vidékén a bronzkorban, majd az ázsiai hunok államában

51 Botalov 2013.

52 Lásd: Aydemir 2021; Aydemir 2023, vagy legújabban Obrusánszky Borbála: A selyemút kínai szemmel - A Hou Han Shou krónika 88. fejezete. Két Hollós kiadó Budapest 2024.

53 Ha már megemlítettük az obiugorokat, akkor szentelünk egy lábjegyzetet a finnugor kérdésnek. Az eddig hivatkozott genetikai kutatások egyértelműen bizonyították, hogy „finnugor nyelvokonaink” valóban genetikailag is rokonaink, csak hogy nem északon alakult ki ez a nyelvcsalád, hanem pontosan a sztyepeövezetben és a „finnugorok” innen vándoroltak északra. És a lényeg, hogy az utolsó finnugor elválás, az obiugorok (hantik és manysik) elválása a magyaroktól is nagyon korán, Kr.e. 1500 körül történt! A többi nyelvokonunk elválása pedig még korábban, a rézkorban vagy a neolitikumban! Ők tehát nem éltek át a szkíta-szarmata vagy a későbbi hun átalakulásokat, mivel már korábban a neolitikum-bronzkor időszakában kiváltak a sztyepepről. Természetesen ez mega után vonja azt a nyelvészeti kérdést, hogy a sztyeppén akkor milyen nyelven beszéltek a neolitikum-bronzkor időszakában? (És véleményem szerint a finnugor elnevezés eleve rossz, mert a ma élő 20 millió fős finnugor népekből 15 millió magyar...)

Mongólia területén a vaskorban és újra visszatérve a Délkelet- Urál vidékére a népvándorláskorban. Látszik régészetileg, hogy a magyarság a sztyepei civilizáció ősi népei közé tartozik, akinek az Árpád magyarjai által végrehajtott „honfoglalása” egy olyan területről indult, mely mindig is a sztyepei népek egyik legfontosabb állomása volt, ami pedig nem más, mint a Délkelet-Urál és Észak-Kaukázus vidéke, ahol a bronzkori Szintasta-, Andronovo-, majd a vaskori Szaragatszka-kultúrák találkoztak a szkíta, szarmata és ázsiai hun lovasnépek népalkotó elemeivel. Ez a terület volt az, ahonnan a honfoglaló magyarok elődjai elindultak és bejöttek a Kárpát-medencébe (és ahol ma a szintén genetikai rokon Baskírok élnek).

Viszont a régészet és genetika adataiból az is látszik, hogy a köztes területeken nincsenek azonosított rokon népek genetikailag – ezért egy gyors honfoglalás feltételezhető, tehát a Dél-Urál, Kaszpi-tenger, Kaukázus vidékéről nem többszáz, hanem mindössze csak néhány év alatt zajlott le a bejövétel, hiszen a keleti régészeti leletek és a Kárpát-medencei leletek olyan hasonlóak, hogy akár egy kéz is készíthette volna őket – így ki kell mondjuk, hogy Anonymus krónikája sokkal közelebb áll a valósághoz, mint a XX. század második felének régészeti- történeti kutatása, amely szerint a folyamat nagyjából 300 évet vett igénybe.

A korábbi állásponttal ellentétben a most kimondható tudományos álláspont az, hogy a magyarok beköltözése néhány év, esetleg egy évtized alatt zajlott le – úgy ahogy Anonymus leírja. Ezt mind a korábban ismertetett régészeti, mind az archeogenetikai eredmények igazolják.

4. Összefoglalás:

Mi ebből a tanulság?

Az, hogy a magyarok bejövetele egy tudatosan megszervezett, rövid idő alatt lezajlott (1-15 év) katonai akció volt, amely arra irányult, hogy a geostratégiailag kivételesen fontos Kárpát- medencét megtartsák a sztyeppei érdekövezet (vagy korábbi régészeti korszakokban civilizáció) számára. Továbbá, hogy az avarok a mai Zemplén és Bodroghköz területét fenntartva szövetséges, valószínűleg testvéri népként viszonyulhattak a magyarokhoz – ami szintén a tudatos katonai birodalomszervezés régészeti lenyomata a sztyeppei népek történetében.

Ezen okok miatt fontos megemlíteni, hogy valószínűleg nem volt a magyar történelemben „kazár fennhatóság”, nem volt 150 éves elnyomás Levédia és Etelköz között. Álmos és Árpád népe egy megszervezett katonai és népességáttelepítő hadjárat és az azt kísérő háttértevékenység keretében jöhettek a Kárpát-medencébe, tudatosan átvéve annak közigazgatási, politikai és kulturális hatalmát – a meglévő avaroktól és az avar, még meglévő hatalmi struktúrától.

A honfoglalás tehát az új eredmények szerint tudatos cselekménysorozat volt, melynek célja a Kárpát-medence sztyeppei népek számára is geostratégiailag kiemelten fontos helyszínének birtokbavétele; eredménye pedig az, hogy a magyarok Árpád vezetésével egy olyan országot vettek birtoka, mely a szövetséges avar nép által kiépített hatalmi struktúrák átadásával Árpád, majd Szent István államának alapját is képezte.

Szent István tehát pontosan tudatában lehetett annak, hogy egy legalább akkor már 5000 éve létező, nagyon mély hagyományokkal rendelkező sztyeppei civilizáció Turul-nemzetségéből származó uralkodójaként meg kell óvnia a Kárpát-medencét a nyugati és déli hatalmak folyamatos – több ezer évre visszatekintő – ellenséges foglalási vágyától és hatalmi nyomásától, ezért a keleti hagyományokat tiszteletben tartva, létrehozta az akkor és azóta is egyedülálló apostoli királyságát, melyben mind a Német-római Császárságtól, mind Rómától – a pápától, mind Bizánctól függetlenné válik, megőrizve a Kárpát-medence szuverenitását és kapcsolódását a keleti népekhez, mely

keleti kapcsolatnak végül csak a tatárjárás vet véget. Szent István a keleti népek közül elsőként teszi államvallássá a kereszténységet – hiszen látja, hogy Európában nem lehet másképp dinasztikus kapcsolatokat építeni – de ezt olyan módon teszi, hogy nem kötelezi el magát egyetlen nyugati hatalom felé sem, nem adja fel önállóságát és nem szakítja meg a hagyományos kapcsolatait a Kelettel sem. Sőt olyan uralkodója lesz Európának, akit egyedülként Szentté választ a nyugati, majd később a keleti egyház is. Szent István olyan történelmi alapokat rak le tehát, amellyel megalapítja az Európa sorsát még több évszázadig meghatározó Magyarországot – mely az első keresztény sztyepei állam lesz a világon.

Ha tehát néhány mondatban szeretném leírni a Kárpát-medence geopolitikai jelentőségét a rézkortól, Árpád-házi fejedelmeink korán át, Szent István és az Árpád-ház további uralkodóinak koráig, akkor a fent ismertetett új archeogenetikai és régészeti eredmények tükrében úgy tudnám összegezni az eredményeket, hogy Árpád fejedelem a Kárpát-medencébe bevezetvén népünket pontosan tudta, hogy milyen útvonalon és hova jön. Árpád-házi fejedelmeink pontosan tudták, hogy hogyan védjék az ország érdekeit és hogyan biztosítsák azt hadjáratokkal és hogyan érvényesítsék érdekeiket. Szent István pontosan tudta, hogy miért teszi államvallássá a már a magyarok körében korábban is ismert kereszténységet és hogy miért hoz létre a Nyugattól, Bizánctól és részben a pápától is független apostoli királyságot, melyet Szűz Máriának ajánl fel a Szent Korona birtokaként. Az sem véletlen, hogy a krónikáink és a genetikai vizsgálatok szerint is hun felmenőkre büszke Aba nemzetséggel igen fontos rokoni és politikai hatalmi viszonyt ápol. És az sem véletlen, hogy Szent István utódai, az Árpád-házi királyaink és családjaik adják máig az egy családból származó legtöbb szentet és boldogot a világnak – amit a mindenkori római pápa ismert el.

A Kárpát-medence geostratégiai helyzete tehát egyértelmű: „nyugat és kelet határán”, azaz középen található, ma is Közép-Európa szívét alkotja, annak ellenére, hogy 1920-ban megpróbálták a világhatalmak végképp derékba törni. De pont itt a bizonyíték, hogy Árpád és utódai négyszáz év alatt olyat alkottak, mely uralkodás alatt az uralkodóház nemcsak a legtöbb szentet adta Magyarországnak és a világnak, hanem ura tudott maradni egy olyan geostratégiaileg kiemelten fontos területnek a világon, amelyért minden nagyhatalom küzdött a történelem folyamán, mégis Kr.e. 4000 óta a sztyepei civilizáció kialakuló népeihez, később fősodorvonalához vagy végül utolsó nyugati hídfőállásához tartozott.

Ebben rejlik hazánk kiemelt geostratégiai szerepe, nemcsak az Árpád-ház korában, hanem a XXI. században is. Sőt már Kr. e. 4000-től, oly sok sztyeppei kultúra történetén át. Ha mindezt felismerjük és ilyen világgpolitikai környezetben gondolkozunk, akkor talán jelen esszém eléri a kívánt hatást: nevezetesen, hogy az eddig a nyugat-európai trendek alapján tanult őstörténelmünket és a Kárpát-medence geostratégiai szerepét átértékeljük és új alapokra helyezzük a gondolkodásunkat, és reméljük, hogy az új eredmények alapján megszülető új oktatást, új tudást tudjuk átadni fiainknak, lányainknak, akiknek gyermekei már nem kérdőjelezik meg ősi krónikáink igazát!

Makoldi Miklós

Tömörítvény – Tábori László

Parthusok, hunok, magyarok

A Kr.e. III. század második harmadában feltűnik egy - az ókori források által - szkítának mondott törzs az óperzsa birodalom egyik adófizető kerületének helyén. Az Arsakida dinasztia vezetésével „honfoglalást” hajt végre - Felveszi a tartomány nevét és új nyelvet kezd beszélni. Nemsokára Parthia, a három meglévő mellett /Kína, India, Róma/ a világ negyedik nagyhatalma. A parthusok több vallást gyakoroltak, többféle módon temetkeztek, a sztyeppe népek harcmodorával harcoltak, életüket lóháton töltötték és megállították Róma keleti hódításait. Több fővárosuk volt, volt írásuk és sajátos művészetük. A magyar hallgató a saját őseire hasonlító dolgokra ismer és ezek a párhuzamok a hunokra is érvényesek. A történelemkönyvekből hiányoznak, és amit írtak róluk az a kevés is nélkülözi az elismerést. A magyar hallgatónak és olvasónak ez is ismerős. Az előadás igyekszik az őket megillető helyre tenni ezt a lovasíjász népet. Mindez sok meglepetést tartogat.

Tábori László író, keletkutató Párthia c. könyve és előadásai csaknem húsz éve megkísérlik igazságot szolgáltatni ennek a távoli, mégis ismerős kultúrának.